

SUOMALAISTEN HIPHOPMUUSIKOIDEN AR- TISTINIMIEN MUOTO JA MERKITYS

Pro gradu -tutkielma
Kerttu Räsänen
Jyväskylän yliopisto
Kielten laitos
Suomen kieli
tammikuu 2013

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta – Faculty Humanistinen tiedekunta	Laitos – Department Kielten laitos
Tekijä – Author Kerttu Räsänen	
Työn nimi – Title Suomalaisten hiphopmuusikoiden artistinimien muoto ja merkitys	
Oppiaine – Subject suomen kieli	Työn laji – Level Pro gradu -tutkielma
Aika – Month and year tammikuu 2013	Sivumäärä – Number of pages 104 liitteineen
<p>Tiivistelmä – Abstract</p> <p>Tämän tutkimuksen aiheena ovat suomalaisten hiphopmuusikkojen artistinimet. Tutkimuksessa tarkastellaan nimien merkityksiä, funktioita ja sitä, millainen kulttuurinen ympäristö suomalaisen hiphopnimistön ympärille rakentuu. Nimiä tutkitaan sekä rakenteen että merkityksen kannalta. Aineisto koostuu noin 221 nimestä, jotka edustavat sekä tunnettuja että ns. underground-artistejä.</p> <p>Tutkimuksessa selvisi, että hiphopmuusikoiden artistinimistö on rakenteiltaan ja semanttisesti hyvin monipuolinen ja kielellä leikittelyyn tukeutuva nimistö. Nimiä muodostetaan sekä yleiskielelle tutuista appellatiiveista (<i>Avain, Äyriäiset</i>) ja propreista (<i>Juhani, Raimo</i>). Myös erilaiset nimityshdistelmät, jotka kertovat usein jo jotain artistin ominaisuuksista (<i>Super Janne</i>) on tyyppillinen hiphopnimien rakennemalli. Nimiä keksitään myöshvyyin mielivaltaisesti, mistä kertoo runsas lyhenteiden, formaalisten tehokeinojen ja muka- ja tekosanojen käyttö (<i>JMZ, R-Syke, Ceebrolistics</i>). Rakenteiltaan nimet ovat jaoteltavissa yksi- ja useampiosaisiin nimiin, vaikka joskus nimenosien selkeä jaottelu on vaikeaa esimerkiksi keksittyjen yhdyssanarakenteiden kohdalla.</p> <p>Merkityksiä nimille rakennetaan metaforien (<i>Leijona, Kuningas Pähkinä</i>) ja metonyymien (<i>Mikrofonistit, Vitun Kova Ääni</i>) kautta. Usein metaforiset nimet jäävät kuitenkin melko opaakeiksi, koska metaforan valitsemisyyttä ei voi tietää ilman henkilökohtaista haastattelua. Metonyymiset nimet puolestaan yhdistävät muusikon musiikki- ja räppäystaitoiseksi. Myös katukulturiin ja siihen liittyviin alakategoriisiin yhdistyminen on merkittävää (<i>Armo Murha, SMC Lähiörotat</i>). Sen sijaan suomalaisuutta nostetaan melko vähän esiin, vaikka suomalainen hiphop musiikkilajina tunnetaan kansallisylpeydestään ja suomen kielen aseman korostamisesta.</p> <p>Mielenkiintoisen tutkimuskohteen tarjoaa myös artistinimen vaihtaminen, joka on hiphopkulttuurissa melko yleistä. Artistinimet eivät ole siis muiden musiikkityylien tavoin vakiintuneita nimiä, joita käytettäisiin koko uran ajan. Tästä kertoo myös se, että usein pelkkä oma henkilönnimi ei riitä artistinimeksi, vaikka proprijointisuus on muuten hyvin yleistä. Intertekstuaaliset viittaukset muihin henkilöihin ovatkin yksi keino muodostaa hiphopnimiä (<i>Hannibal, Tapani Kansalainen</i>).</p>	
Asiasanat – Keywords nimistöntutkimus, henkilönnimet, musikat, hip hop, semantiikka, rakenne	
Säilytyspaikka – Depository Fennicum	
Muita tietoja – Additional information	

1 JOHDANTO.....	7
1.1 Tutkimustehtävä ja -menetelmät	7
1.2 Aineisto.....	9
2 TUTKIMUKSEN TEOREETTINEN TAUSTA	11
2.1 Nimistä ja nimistöntutkimuksesta	11
2.1.1 Onko proprilla merkitys?	12
2.1.2 Kaupalliset nimet	15
2.1.3 Artistinimistä.....	16
2.1.4 Artistinimen merkityksestä	18
2.2 Hiphopmusiikin historiaa	21
2.2.1 Suomalainen hiphopkulttuuri.....	22
3 NIMIEN RAKENNE	26
3.1 Miten nimet rakentuvat.....	26
3.2 Yksiosaiset nimet.....	27
3.2.1 Yksinkertaiset nimet	27
3.2.2 Teko- ja mukakieliset sanat artistinimenä.....	31
3.3 Kaksi- ja useampiosaiset nimet	34
3.3.1 Yhdysnimet	34
3.3.2 Nimiyhdistelmät.....	38
3.4 Yhtyeennimistä	39
3.5 Vieraskielisistä nimistä.....	42
4 NIMIEN MERKITYS	45
4.1 Transparentit nimet.....	45
4.1.1 Suora suhde.....	46
4.1.1.1 Omat nimet.....	46
4.1.1.2 Lempinimet	48
4.1.1.3 Paikannimi.....	49
4.1.2 Epäsuora suhde	50
4.1.2.1 Metaforinen artistinimi.....	50
4.1.2.2 Metonyyminen artistinimi	53
4.1.2.3 Symboliset ja depropriset assosiaationimet.....	56

4.1.3	Epäaidot proprit artistinimenä.....	60
4.1.4	Yhdistelmänimet.....	61
4.1.5	Epäaidot yhdistelmänimet.....	63
4.1.6	Monitulkintaiset nimet.....	64
4.2	Opaakit nimet.....	66
4.2.1	Opaakeista nimistä.....	66
4.2.2	Aidosti opaakit nimet.....	67
4.2.3	Välillisesti opaakit nimet.....	69
4.2.4	Opaakkien ja transparenttien nimien välimaastossa.....	72
5	ARTISTINIMI OSANA MUSIIKKIDISKURSSIA.....	74
5.1	Genrevihjeet.....	74
5.2	Stereotyypiset nimet.....	76
5.2.1	Hiphop on yhteisöllinen asia.....	77
5.2.2	Hiphop on osa katukulttuuria.....	79
5.2.3	Hiphop on heijastuma sosiaalisista oloista.....	80
5.2.4	Hiphop on osa auktoriteettia ja valtaa.....	81
5.2.5	Hiphop on musiikkiasia.....	82
5.2.6	Hiphop on osa artistin persoonaa.....	83
6	NIMEN VAIHTAMINEN.....	86
6.1	Nimen vaihtaminen.....	86
6.2	Nimien rinnakkainen käyttö.....	89
7	PÄÄTÄNTÖ.....	92
	LÄHTEET.....	95
	LIITE 1.....	99

1 JOHDANTO

Artistinimet ovat hyvin vähän tutkittu nimistöntutkimuksen alue. Tämä yhdistettynä kielirikkaaseen hiphopmusiikkiin tarjoaa laajan ja mielenkiintoisen tutkimuskentän, joka kertoo yksittäisten artistien nimen lisäksi paljon myös muusikkojen ympärillä olevasta kulttuurista. Populaarimusiikki on aina ollut osa ihmisten arkea ja vuorovaikutusta, joten artistinimet heijastelevat melko värikkäitä aatemaailmoja. Esimerkiksi hiphopmusiikin kuluttajille on artistinimillä aina ollut suuri merkitys; suomalaisen hiphopin alkuvuosien kömpelön yhdysvaltalaisen nimien matkimisen jälkeen on nimien kehittämisestä ja rakentamisesta tullut suuri osa itse musiikkigenreä; artistinimi kertoo muutakin kuin pelkän nimen. Esimerkiksi nimimerkki Nikusen_Ile kirjoittaa hiphopmusiikkiin erikoistuneen lehden Basson verkkofoorumilla seuraavasti: ”ku kuulin Elastisesta ekan kerran, niin mieleen tuli joku kimmoisa superpallo tai joku... Nykyäänsana "elastinen" tuo mieleen todellaki ihmisen, helsinkiläisen Kimmo Laihon, joka räpättää. Eli vaikka nimi ois kuinka tyhmän kuulonen tahansa, niin ei sitä nimeä enää ajattele ja sen merkitystä sanana, vaan mielikuvaa kyseisestä tyylistä, joka on ottanut sen taiteilijanimikseen.” (Basso 2005). Tästä ja omasta mielenkiinnosta suomalaista hiphopmusiikkia kohtaan päätin tutkia tarkemmin, miten hiphopmuusikoiden artistinimet rakentuvat ja minkälaisia merkityskenttiä niiden takaa paljastuu.

1.1 Tutkimustehtävä ja -menetelmät

Tutkin pro gradu -työssäni suomalaisten hiphopmuusikoiden artistinimien rakennetta ja merkitystä. Olen tutkinut aihetta jo proseminarityössäni, mutta pyrin syventämään ja tarkentamaan näkökulmaani artistinimien monimutkaiseen järjestelmään. Kielentutkimuksen kentällä ei ole aiemmin juuri tutkittu populaarimusiikin artistinimiä; ainoastaan muutama suomen kielen pro gradu -tutkielma on suuntautunut pohtimaan muusikoiden nimiä tai sanoituksissa esiintyneitä nimiä. Tällöinkin huomio on kiinnittynyt ainoastaan suomenkielisiin nimiin tai suomen kielellä rakennettuihin nimiin, joten koko artistinimikenttää ei ole kattavasti tutkittu. Hiphopmusiikkia on ylipäätään tutkittu melko vähän, koska sen nouseminen niin sanotuksi main stream -musiikiksi on tapahtunut vasta 2000-luvun alkupuolella. Proseminarityössäni tutkin 116 artistinimeä luokitte-

lemalla nimet ensin rakenteen ja sitten merkitysten mukaan, mutta tehtävä osoittautui valmiita rakenne- ja merkitysmalleja käyttäen melko hankalalta ja teennäiseltä. Tämä antoi kuitenkin hyvän pohjan aloittaa nimien tarkastelu uudestaan.

Tässä tutkimuksessa pyrin aluksi hahmottamaan, millaisia artistinimet ovat rakenteeltaan. Rakennemalleja hahmottelen fiktiivisten nimien tutkimusten avulla (esim. Bertills 2003; Korkiakoski 2010). Pyrin löytämään rakenteellisia yleisyyksiä, joilla nimiä muodostetaan. Tutkin esimerkiksi kuinka monesta osasta nimet koostuvat, millä kielellä nimet rakennetaan ja millaisia äänteellisiä seikkoja nimissä suositaan. Rakenteen tutkiminen on välttämätöntä ja osin myös erottamaton osa nimen merkityssisältöjä. Semanttisen puolen viitekehyksinä toimivat Paula Sjöblomin (2003) väitöskirjatutkimus yritysnimistä sekä Jannis Androutsopouloksen (2000) havainnot yhdysvaltalaisen hiphopyhtyeiden ja -artistien nimistä. Tällöin nimistä tulee katetuksi sekä nimen yksittäinen merkitys, esimerkiksi sen metaforisuus tai metonymisuus että artistinimen yhdistyminen suurempaan musiikkidiskurssiin. Artistinimet valitaan kuitenkin melko tarkasti tiettyjä periaatteita noudattaen, joten ei siis ole täysin mielivaltaista, miksi juuri tiettytyyppiset nimet hahmottuvat nimenomaan tietyn musiikkigenren edustajiksi.

Valmiit luokittelut ovat melko haastavia ensinnäkin siksi, että artistinimien luokittelu rakenteen mukaan voi olla keinotekoisia, koska hiphopmuusikoiden artistinimet eivät sisällä samantyyppistä logiikkaa kuin esimerkiksi iskelmäartistien perinteiset yhtyeennimikaavat. Toiseksi merkityksen selvittäminen tietyn kaavan avulla ei avaa kuin murto-osan nimien valintaperusteista, varsinkaan jos vertailtavina on yhdysvaltalainen ja suomalainen katu- ja musiikkikulttuuri. Keskityn tutkimaan artistinimistöä omien havaintojeni perusteella ja nimistöntutkimuksen aiempia tutkimuksia hyväksikäyttäen ja pyrin löytämään mahdollisimman monipuolisia selityksiä nimenvallinnalle. Hypoteesina on, että läheskään kaikkia nimiä ei voi ymmärtää ja tulkita ilman tietoa itse nimenkantajalta. Pyrin kuitenkin löytämään joitain yleisimpiä rakennemalleja sekä ryhmittelemään semanttisesti samankaltaisia artistinimiä, mikä voi auttaa selittämään hyvinkin monitulkintaista hiphopmuusikoiden nimenvallintaa.

Tutkimuskysymyksiä ovat siis:

1. Millaisia suomalaisten hiphopmuusikoiden artistinimet ovat rakenteeltaan?

2. Millaisia merkityksiä ja nimervalintaperusteita voi suomalaisten hiphopmuusikoiden artistinimistä löytää?
3. Miten artistinimet yhdistyvät musiikkidiskurssiin erityisesti hiphopmusiikin edustajina?

Viitataan tutkimuksessani Matti Niemisen (2003) tavoin räpmusiikkiin termillä *hiphopmusiikki*, koska nimenomaan hiphop on se merkityskenttä, jota haluan tutkia. Rämp rytmillisenä puheena voidaan nykyään yhdistää myös muihin musiikkilajeihin, kuten nu-metaliin ja euroteknoon.

1.2 Aineisto

Aineisto on kerätty *Levykauppa Äx*:n verkkosivuilta ja *Wikipedia*-sivuston *Suomalaiset hiphopartistit* -luokittelusta. *Levykauppa Äx* suomalainen musiikkituotteisiin erikoistunut yritys, jolla on Suomessa 7 myymälää ja internetissä toimiva verkkokauppa. Verkkosivuilla myytävät tarvikkeet on lajiteltu esimerkiksi musiikkityylin mukaan, josta suomi rap-listan alta löytyy 156 artistinimeä. Suurten levy-yhtiöiden julkaisujen ohella *Levykauppa Äx* myy myös yhteiden omakustanteita sekä käytettyjä levyjä, joten aineisto lienee varsin kattava ja monipuolinen. Lisäksi pienempää levykauppaa ei rajoita tai ohjaa suurten ketjujen tapaan niin vahvasti kaupallisuus; mitään levyä tai artistia ei ole pakko ottaa myyntiin. Koen, että tällaiset yritykset myös mielellään tukevat aloittelevan artistin uraa, joten pääsy myyntivalikoimaan voi olla helpompaa.

Toinen osa aineistosta koostuu *Wikipedia*-tietosanakirjan *Suomalaiset hiphopmuusikot* -luokkaan, joka sisältää 136 nimeä. *Wikipedia* on vapaan sisällön tietosanakirja, jonka sivuista vastaavat vapaaehtoiset. Listalla mainitut artistit ovat siis saaneet oman sivustonsa tietosanakirjaan, mikä merkitsee tietyn julkisuusasteen ylittämistä ja tietenkin hiphopmusiikkiin yhdistymistä. Samalla aineistoon nousee tätä kautta myös artisteja, jotka eivät välttämättä ole levyttäneet omalla henkilökohtaisella artistinimellään mitään, mutta ovat silti osa suomalaista hiphopkulttuuria. Vaikka *Wikipedia*an voi käytännössä kirjoittaa kuka tahansa, se ei muodostu ongelmaksi aineistoni luonteen takia. Artisteihin kohdistetaan usein paljon ihailua, jolloin omasta suosikkiartistista kirjoitetaan luultavasti faktaa mahdollisimman paljon, ja omaa tietoutta pyritään levittämään mahdollisimman laajalle, jolloin myös muut lukijat voivat kiinnostua artistista ja hänen musiikistaan. Artikkelien luotettavuus on siis hyvin todennäköisesti suuri.

Aineistosta on jätetty pois sellaiset nimet, jotka eivät kuulu artistinimien kategoriaan. Tällaisia nimiä ovat esimerkiksi artistien oikeita nimiä, jos he eivät esiinny tai tee musiikkia tällä nimellä eli kyseessä ei ole varsinainen artistinimi. Esimerkiksi Wikipedian artikkelit voivat olla otsikoituna sekä artistin oikealla nimellä sekä artistinimellä. Vastaavasti olen jättänyt nimen pois, jos nimen takaa ei paljastu oikea ihminen tai ihmisiä, artisti on siis tavallaan keksitty artefakti (vain yksi tapaus, *MC Puhuva Pää*; hahmo on tietokoneella tehty chathahmo, joka puhuu sitä, mitä chattia seuraavat ihmiset sinne tekstiviestillä lähettävät. Tästä ilmiöstä on syntynyt yksi kappaale, jonka esittäjäksi *MC Puhuva Pää* on merkitty.). Artistinimiä on yhteensä 222 kappaletta, ja ne käsittävät sekä yksilön- että yhteiden nimiä. Kaikki artistinimet löytyvät aakkosjärjestyksessä liitteestä 1.

Osa aineistoista toistuu kahteen kertaan, jos sama artisti on esiintynyt tai levyttänyt soolona ja erilaisissa kokoonpanoissa (esim. *Jontti*, *Jontti & Shaka*). Nämä kokoonpanot eivät usein ole vakiintuneita yhteiden nimiä, kuten iskelmä- tai rockmusiikissa, mutta rakenteen kannalta on olennaista käsitellä myös yhteiden nimien rakennetta omanlaisenaan yksikkönä. Käsitellen toistuvat nimet siis sekä yksittäisinä niminä että osana yhtyeennimiä.

Sama artisti voi esiintyä useilla eri artistinimillä; *Liekehtivä Sikiö* on sama henkilö kuin *Steen1* ja *Lampela*. Käsitellen nimet kuitenkin erillisinä yksikköinä, koska usein nimen vaihtuessa myös tyyli ja esimerkiksi sanoituksen aiheet saattavat muuttua paljon. Siksi pidän eri nimiä ikään kuin eri tuotteina, joita käsitellen itsenäisinä niminä. Yhteiden nimet käsitellen myös yhtenä kokonaisuutena, enkä siis ota mukaan aineistooni jokaisen henkilökohtaista artistinimeä ellei artisti esiinny myös sooloartistina ilman muuta yhtyettä. Tosin osa sooloartisteista ja duojen jäsenistä kuuluu myös johonkin yhtyeeseen tai kollektiiviin. Pällekkäisyyttä on siis jonkin verran havaittavissa, mikä kertoo jo osaltaan hiphopmusiikin luonteesta; musiikkia tehdään suuressa kaveripiirissä, jolloin vierailut esimerkiksi levytyksillä ovat hyvin yleisiä.

Jos artistinimen tulkintaan vaikuttaa jollain tapaa esittäjän oma nimi, on se mainittu artistinimen perässä sulkeissa, esimerkiksi *Amoc* (Mikkâl Antti Morottaja).

2 TUTKIMUKSEN TEOREETTINEN TAUSTA

2.1 Nimistä ja nimistöntutkimuksesta

Nimistöntutkimus, onomastiikka tutkii erisnimiä eli propreja. Perinteisesti onomastiikka on jakautunut paikannimien ja henkilönnimien tutkimukseen. Suomessa on erityisesti keskitytty paikannimitutkimukseen, vaikka uusien nimityyppien syntymisen myötä on tutkimuskenttää ollut laajennettava perinteisen kahtiajaon ulkopuolelle; kaupunkien synty ja kaupankäynnin ympärille on aikoinaan syntynyt laaja joukko uutta nimistöä. Uusimmissa nimiluokitusyhteisöissä voi löytää jopa 130 erilaista nimikategoriaa. (Ainiala ym. 2006: 23–25.) Vaikka tieteenalana nimistöntutkimus on suhteellisen nuori, on sen kentällä tutkittu melko kattavasti erityyppisiä nimiä, perinteisten paikannimien ja henkilönnimien lisäksi esimerkiksi eläintennimiä, kirjallisuuden nimiä ja kaupallisia nimiä (Ainiala ym. 2006: 23–24).

Nimistöntutkimus on kiinnostanut tutkijoita moninaisuutensa lisäksi myös siksi, että nimet ovat aina olleet osa kulttuuria. Nimet syntyvät kieliyhteisössä, ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa. Nimiä annetaan silloin, kun joku asia tai henkilö koetaan nimeämisen arvoiseksi. Toisaalta nimet ovat yhteiskunnan kannalta myös hyödyllisiä: ne helpottavat kielenkäyttöä ja luokittelevat asioita merkityskokonaisuuksiin. Kun syntyy uusi ilmiö, jota on tarve yksilöidä kielen keinoin, syntyy uusia nimiä. (Ainiala ym. 2006: 15–17.)

Nimi on aina ollut yksilöllisyyden kielellinen tunnusmerkki. Nimeämme asioita, jotka koemme tärkeäksi, ne ikään kuin ansaitsevat nimen. Nimien tehtävänä on yksilöidä joku asia tai henkilö, mutta se myös vaikuttaa mielikuvaamme nimenkantajasta. Esimerkiksi henkilönnimi, oma virallinen nimi, on jokaiselle kantajalleen läheinen, ja nimet herättävätkin paljon tunnereaktioita. (Kiviniemi 1982: 10–11.) Nimet ovat osana kieltä varsin erityislaatuinen alue, eikä nimien määrittely ole kovin helppoa. Keskeisenä kriteerinä nimelle pidetään ilmauksen tehtävää eli funktiota. Erisnimet, propriit ovat yksiviitteisiä eli monoreferentiaalisia, eli niillä on yksi tarkoite, referentti. Nimien tarkoituksena onkin erottaa yksilö kaikista muista samanlaisista. (Ainiala ym. 2008: 13–14.)

Nimeä voidaan pitää myös identiteetin symbolina: se on mielivalentainen merkki, joka viittaa tiettyyn yksilöön, ja jokaisella yksilöllä on identiteetti. Tosin nimi yksin ei riitä identiteetin

määrittelyyn. Sjöblom (2006: 257) kuvaa nimeä porttina: ”Jos identiteetti on talo, on nimi portti taloa ympäröivässä ja suojaavassa aidassa.” Nimen kautta on siis mahdollista päästä tutkimaan yksilön identiteettiä, varsinkin jos nimenantoprosessin on saanut suorittaa itse. Siten esimerkiksi artistinimi paljastaa muille sen, mitä itsestä ja omasta identiteetistä (muusikkona) halutaan kertoa. Tällainen sosio-kulttuurinen näkökulma onkin olennainen, kun selvitetään sitä, miksi nimiä annetaan ja mitä nimillä tehdään (Ainiala ym. 2006: 16).

Henkilönnimet eli antroponyymit ovat olennainen osa nimistöä. Ne ovat kulttuurisesti universaaleja eli kaikissa maailman kulttuureissa ihmiselle annetaan nimiä tiettyjen vakiintuneiden käytäntöjen mukaan. Nimen tehtävänä on yksilöinnin avulla erottaa hänet muista, jolloin henkilöä voi puhutella ja hänestä voidaan puhua ilman muita viittauksia. Nimellä on myös kytköksiä ulkoiseen ympäristöön, sillä on sosiaalisia ja kulttuurisia tehtäviä. Suhde nimeen voidaan nähdä kaksijakoisena: toisaalta ne kertovat yhteisölle, kuka henkilö on, mutta samalla kertovat itse yksilölle, kuka hän on ja kenen hänen oletetaan olevan. Henkilönnimillä rakennetaan siis yksilöllistä ja sosiaalista identiteettiä. Virallisen henkilönnimen lisäksi monilla on lisänimiä, kuten lempi- ja lisänimiä. Kun yksilön rooli yhteisössä vaihtuu, on tarve myös uudelle nimelle. Esimerkiksi julkiseksi taiteilijaksi ryhtyessään on uuden nimen kehittäminen välttämätöntä. Samalla pitää ottaa huomioon uuden vaikutuskentän nimisysteemit. Yhteiskunnan muuttuessa yhä kaupallisemmaksi myös henkilönnimillä on alettu käydä kauppaa. Esimerkiksi poliitikot ja taiteilijat joutuvat ”myymään” nimeään menestyäkseen alallaan. (Ainiala ym. 2008: 162–164, 169, 323.) Myös nimien herättämällä ajatuksilla ja reaktiolla on alettu nähdä markkina-arvoa (Kiviniemi 1982: 11), jolloin kaupallisten henkilönnimien tutkiminen on perusteltua.

2.1.1 Onko proprilla merkitys?

Nimen merkitys on yksi nimistö tutkimuksen kiinnostavimmista ongelmista. Esimerkiksi etunimen merkityksestä puhuttaessa voidaan tutkia sitä, miten propriit ja yleisnimet eli appellatiivit eroavat toisistaan. Erisnimen ja yleisnimen olennaisin ero on se, että erisnimi on yksilöivä ja yleisnimi on luokitteleva ilmaus (Kiviniemi 1982: 11). Appellatiivit kuvailevat mikä asia on, mihin se kuuluu ja minkälainen se on laadultaan. Proprien tehtävä on ainoastaan nimetä kantajiaan, niillä ei esimerkiksi voi määrittää tai luokitella mihinkään kategoriaan. Ne pystyvät luokittele-

maan kantajansa ainoastaan nimeämällä henkilön esimerkiksi kuuluvan johonkin sukuun tai perheeseen, paikannimissä vaikkapa tiettyyn saaristoon. Esimerkiksi sukunimi *Virtanen* viittaa henkilön kuuluvan johonkin Virtasten perheeseen, samoin kuin *Färssaaret* viittaa saarien kuuluvan osaksi Färiksi kutsuttua saariryhmää. Propreilla ei siis koeta olevan tiettyä merkitystä, esimerkiksi sukunimi ei kerro kantajansa persoonasta mitään. (Zilliacus 1997: 14–15.)

Proprien käyttö ja funktio perustuu siihen, että nimet ovat kehitetty määrätyillä ja totuilla nimeämisperiaatteilla, jotka sopivat kielen leksikkoon. Uuden nimen täytyy siis sopia kielenkäyttäjien käsitykseen siitä, minkälainen propri voi olla. Jos propri yhdistetään oikein sen kantajaan, ei ole mahdollista, että sillä voitaisiin viitata muuhun kuin sen oikeaan kohteeseen, ellei kyse ole metaforisesta viittaussuhteesta tai kielellä leikittelystä. (Zilliacus 1997: 18.) Jokainen kielellinen ilmaus voidaan kuitenkin nähdä merkitykseltään kahdella tapaa: sillä on sekä viittaussuhde sen edustamaan tarkoitteeseen (denotaatio) että ilmaukseen liittyvät mielteet (konnotaatio). Esimerkiksi etunimiin liittyy tietynlaisia informaatioisisältöjä. Nimi *Suvi* mielletään naisen nimeksi ja samalla myös viitteeksi sanan appellatiiviseen merkitykseen. Erilaisia mielle yhtymiä voidaan pitää proprin ”merkityksenä”, nimen sisällön kuvauksena. (Kiviniemi 1982: 12.) Siksi propri ei voi olla pelkästään merkityksetön kielen osa, se vain kätkee semanttisen puolensa läpinäkyvämpää appellatiivia paremmin.

Nimeä voidaan pitää myös sanana, joka nimeää jonkin olion tai oliojoukon, jolloin nimen merkitys on juuri se olio tai oliojoukko, johon nimellä viitataan. Esimerkiksi sana *nainen* on nimi, joka viittaa kaikkiin naisista koostuvaan joukkoon, mikä muodostaa sen tarkoituksen. *Oulu* puolestaan on nimi, joka viittaa pohjoiseen kaupunkiin Suomessa. Toinen näkökulma nimen merkitykseen on se, että esimerkiksi *nainen* on kaikkea sitä, mitä siihen kielenkäyttäjä itse yhdistää. (Kangasniemi 1997: 9-10.) Nimen merkityksen rakentuminen on siis hyvin subjektiivista ja monitulkintaista.

Proprien merkityksenä on siis identifioida ja yksilöidä jokin tarkoite. Proprin merkityksestä puuttuu kuvaileva osuus. Monet nimistöntutkijat kokevat, että nimi ei tarvitse semanttista sisältöä yksilöidäkseen kohdettaan, nimellä ei voi olla merkitystä ja sisältöä samalla tavalla kuin appellatiivilla. Erisnimellä on ainoastaan yksilöivä funktio, ja tämän nimen onomastinen merkitys. Nimen takaa voidaan kuitenkin etsiä sen alkuperäistä sisältöä, etymologista ts. yksilöivää merkitystä. (Ainiala 1997: 16–17.)

Päinvastainen tulkinta *proprien* merkityskentästä nousee esiin Hongiston (2006) suomen kielen pro gradu -tutkimuksessa populaarimusiikin esittäjänimistä. Hongisto esittelee Sjöblomin käsityksen siitä, että *proprien* merkitys voidaan nähdä vanhoista tutkimuserinteistä poiketen rikkaana merkityspiirteiden joukkona. Vaikka *propri* viittaa vain yhteen tarkoitteeseen, referenttiin, se kantaa kaikki merkityksensä piirteet eli kaiken sen, mikä tekee referentistä nimeämisen arvoisen. (Hongisto 2006: 13.) *Proprien* merkityskenttää havainnoi tarkemmin myös Sjöblomin (2006: 55–58) väitöskirja suomalaisista yritysnimistä. Erisnimen takaa avautuukin suuri merkitysten kenttä, joka sijoittuu nimen ulkopuolella, sen sosiaaliseen ja funktionaaliseen informaatioalueeseen. Jos nimenantoprosessissa mietitään näitä nimenulkoisia piirteitä, täytyy *propri*lla olla jokin tietty merkitys. Keksityissä nimissä, joiden semanttinen aspekti on vahvasti esillä, sisällöllä on äänteellistä tärkeämpi funktio: nimenosien merkitykset kuvaavat usein nimenkantajan konkreettisia fyysisiä tai mentaalaisia ominaisuuksia, luonteenpiirteitä tai tyyppillistä käyttäytymistä; nimen sisältö voi myös ilmaista sosiaalisia rooleja tai hahmojen välisiä suhteita. Sellaisissa nimissä, joissa sisältö ei transparentisti juonnu yleisistä sanoista, äänteelliset tekijät nousevat etualalle. Myös realistisissa, tavallisissa nimissä nimen muoto voi olla ensisijaisen tärkeä: se voi viestittää sekä sosiaalista että kulttuurista kuuluvuutta. (Bertills 2003: 396.)

Esimerkiksi populaarikulttuurin nimissä nimeen liitetään usein musiikillisia merkityksiä, jolloin nimellä on selvä lisämerkitys varsinaisen denotaationsa lisäksi (Hongisto 2006: 14). Varsinkin kaupallisissa nimissä, kuten tuote-, yritys- ja kulttuurinimissä, on ollut vaikeuksia erottaa *propria* ja *appellatiiveja* toisistaan. *Proprien* käyttö lähestyy *appellatiivien* luokittelevuutta (”Hän on täysi uuno”), ja nimiä muodostetaan tutuista *appellatiiveista*. Hongisto (2006: 15) nostaa esimerkiksi yhtyeennimen *Tehosekoitin*, jossa nimi saa sekä suoran *appellatiivisen* tarkoitteen että vertauskuvallisemman selityksen; ” – – nimi viittaa metaforallisesti esimerkiksi erilaisten kulttuuristen ainesten sekoittumiseen yhtyeen olemuksessa.” *Propri* sisältää muutakin kuin *appellatiivisen* tarkoitteensa. Sjöblom (2006: 58–59) esittelee *proprien* *Madonna* esimerkkinä konnotaation sisältävistä nimistä: *Madonna* herättää kuulijoissaan merkityksiä, kuten ’laulaja’, ’rikas’ tai ’äiti’, jolloin nimen takana on muutakin kuin sen tarkoite. Samalla *Madonna* voi sisältää esimerkiksi *emotiivisia* merkityksiä; kuulija on esimerkiksi käynyt artisti Madonnan konsertissa ja pitänyt siitä, jolloin nimeen sisältyy myös tietty tunnelataus. Täten nimi sisältää muutakin kuin sen *appellatiivisen* tarkoitteen tai pelkän viittaussuhteen tiettyyn henkilöön. (vrt. Zilliacus 1997: 18.)

2.1.2 Kaupalliset nimet

Kaupalliset nimet määritellään taloudellisesti: nimien tehtävänä on ohjailla kuluttajien ja sijoittajien valintoja ja joiden käytöllä on taloudellisia tavoitteita, jolloin nimellä on siis taloudellinen arvo. Sanonta ”hyvä nimi myy” kuvaa sitä, että nimen tarkoituksena on kiinnittää positiivista huomiota ja vetää ihmisiä puoleensa. Nimien perusluonteen takia niiden tarkoitteeseen sisältyy paljon tiedollisia ja tunteellisia merkityksiä. Näiden keinojen avulla pyritään kaupallisista nimistä luomaan mahdollisimman positiivisia, ja siten muokkaamaan ihmisten mielikuvia tarkoitteesta. Selkeästi kaupallisiksi nimiksi voi luokitella yritysnimet, tavaramerkit, tuotenimet ja brändit. Esimerkiksi tuotenimet ovat kokonaisuuksia, joissa yhdistyvät lingvistiset ja markkinoinnilliset näkökulmat. Tuotenimille on ominaista yksilöllisyys, jolloin nimet muodostetaan melko mielivaltaisesti. Kuitenkin tuotenimillä on nähtävissä tiettyjä prototyyppejä, jotka ohjaavat kuluttajan tunnistamaan tuotteen tietynlaiseksi siten säilyttäen markkina-arvonsa; analogisuus ohjaa jollain tapaa muuten melko vapaata nimenantoprosessia. (Ainiala ym. 2008: 275–279, 321.)

Kaupallisille nimille tyypillistä on erisnimien käyttö sekä kielenkäytön norminvastaisuudet. Kielellä leikittely ja norminvastaisuudet tuntuvat kuuluvan näiden nimien perusominaisuuksiin, koska nimen pitää herättää huomiota. Näitä poikkeamia, joilla on selkeästi mainostava funktio, kutsutaan attraktoreiksi. Niitä ovat esimerkiksi ison ja pienen alkukirjaimen sekalainen käyttö (*AURA-instituutti*, *Kemira GrowHow*), yhdyssanojen väärinkirjoittaminen (*Ilta-Sanomat*, *Valiojogurtti*) ja muut poikkeamat, kuten välimerkkien väärä käyttö (*Hasse!*), lyhenteet (*A.I.K.A. mainos*), taivutusmuotojen välttäminen (*Turku energia*), erikielisten ilmiöiden sekoittaminen (*Kontio Strong*), vieraskielisten merkkien käyttö (*Parturi-Kampaamo Ykax.*) ja tahallinen väärin kirjoittaminen (*Kampaamokauppa Hairlekiini*). (Ainiala ym. 2008: 294.) Puhekielen ja murteen käyttö on tietoista antinormatiivisuutta vastalauseeksi vallankäytölle ja sisältää samalla leikillisyyttä, vähättelyä ja ironiaa (Mielikäinen 2005: 51), minkä takia se on ominaista erityisesti hiphopkulttuurille.

Kaupallistumisen myötä myös taiteenalojen nimet ovat alkaneet saada kaupallisia piirteitä. Nimet, joiden alkuperäinen idea ei ole ollut voiton hankkiminen, vaikka harjoittavatkin kaupallista toimintaa, sijoittuvat kaupallisten ja aatteellisten nimien välimaastoon. Uudehkoja kaupallissävyisiä nimiä ovat esimerkiksi kaupallisten ja muiden tapahtumien nimet sekä populaari-

kulttuurin taiteilijanimet. Esimerkiksi populaarimusiikin nousu valtavirtaan toi mukanaan uusia haasteita nimistöntutkimukselle, koska uudet ilmiöt tarvitsevat uusia nimiä. (Hongisto 2006: 8.) Artistinimien valinnassa on kuitenkin käytettävä melko samoja kriteerejä kuin muussakin markkinoinnissa, koska nimi paljastaa paljon esimerkiksi vallitsevasta ideologiasta ja kulttuurista ja pyrkii jollain tapaa mainostamaan haluttua mielikuvaa. Artistinimien luokittelu muiden kaupallisten nimien tavoin voi kuitenkin olla hankalaa, koska esimerkiksi tuotemerkit ja brändit pyrkivät yleiseen tunnettavuuteen, kun taas artistien ja bändien nimet voivat edustaa monenlaisia sosio-kulttuurisia diskursseja ja pyrkiä yksilöllisyyteen (Androutsopoulos 2000). Varsinkin populaarikulttuurin kaupallistuminen on muuttanut taiteilijanimien ja pseudonyymien funktiota kaupallisempaan suuntaan. Tämä näkyy esimerkiksi artistinimien ja tuotenimien samankaltaisuutena. (Ainiala ym. 2008: 326.) Nimillä ja nimeämisellä on ollut suuri kaupallinen vaikutus myös kaupallisen musiikin historiassa. Populaarimusiikin tutkija David Brackett (2003: 238–250) on muun muassa havainnut, kuinka musiikkigenren nimeäminen (esimerkiksi jazz, rhytm'n'blues, hiphop) on vaikuttanut levymyyntiin Yhdysvalloissa, jossa musiikkityylit edustavat tiettyjä rotukäsityksiä, ja siten vaikuttavat musiikin suosioon kaupallisesti.

2.1.3 Artistinimistä

Taiteilijanimi on nimi, jota jonkin kulttuurialan ammattilainen käyttää taiteellisessa työssään. Populaarikulttuurissa taiteilijanimestä käytetään yleisesti termejä artistinimi ja esittäjännimi. Niitä annetaan sekä yksilöille että kokoonpanoille. (Ainiala ym. 2008: 323.) Artistinimen tarkoitteeksi hahmottuu itse esiintyjän lisäksi esitettävä musiikki, esittäjän sanoma, esiintyminen, kannattajat, haastattelut, kiertueet, kirjat ja videot – siis koko kulttuurinen kokonaisuus, joka on jollain tavalla liitettävissä esittäjään. Nimi on kanava, persoonallisten funktioiden toteuttaja, jolla on yhteyksiä muun muassa laulujen teksteihin ja sanomallisiin aineksiin. (Hongisto 2006: 79–80.) Toisaalta liiallinen kaupallisuus nähdään huonona asiana: jos artisti ei ole ”aito”, ei häntä voi ottaa vakavasti hiphopkulttuurissa. Voikin ajatella, että hiphopmusiikilla ei ole tarkoitus tehdä voittoa, vaan kouluttaa ja viihdyttää (Berns–Schlobinski 2003: 215–216). Artistinimen voikin siksi nähdä henkilönnimen ja kaupallisen nimen risteytymänä; siihen liittyy sekä yksilön identiteetti että yleisempi, kaupallinen osuus.

Osana musiikkidiskurssia artistinimi on sekä identifioiva että assosioiva: nimi pyrkii olemaan yksilöllinen ja erottuva, mutta samalla se viittaa tiettyyn musiikkityyliin ja kulttuuriin (Androutsopoulos 2000). Vaikka artistinimet ovat ulkoasultaan ja joskus merkityksiltään hyvin samankaltaisia henkilönnimien kanssa, Hongisto (2006: 8) näkee, että esittäjänimet eivät kuulu henkilönnimistöön, koska yhtyeennimissä on paljon geneerisiä, lajista kertovia viitteitä. Nimet viittaavat yhtyeen musiikkityyliin, sen sanastoon tai ylipäätään siihen, että kyseessä on yhtye. Esimerkiksi *jazz band* -tyyppinen nimenosa viittaa yhtyeeseen, ja *dread* ja *mojo* puolestaan ovat sanastoa reggaekulttuurista. Henkilönimet ovat muiden kuin kantajiensa keksimiä, kun taas artistinimi keksitään itse. Erona on lisäksi kollektiivinen luonne: yhtyeennimi on kollektiiviseen tarkoitteeseen viittaava, jota voi verrata esimerkiksi urheilujoukkueen nimeen. Artistinimen tulisi lisäksi kuvata tiettyä sosiaalista yksikköä, erottua massasta ja jäädä mieleen. Tällaisia tehtäviä ei henkilönnimellä ole.

Kevyen musiikin piirissä on jo vuosikymmeniä käytetty artistinimiä sekä yksilöiden (*Danny, Kirka, Neumann*) että kokoonpanojen (*Eppu Normaali, Avanti!*) yhteydessä. Vaikka jonkinlaisia nimeämisperinteitä on olemassa, ei kevyen musiikin piirissä syntyviä nimiä rajoita juuri mikään. (Ainiala ym. 2008: 323–327.) Proprien nimeämisperiaatteen voikin nähdä ikään kuin taiteellisena työnä; propreilla nähdään olevan erityisiä tehtäviä kielenkäytössä, ja niitä valitaan käyttöön hyvin eri tavoin kuin appellatiiveja. Appellatiiveja kehitetään, jotta uudelle asialle saataisiin parempi, enemmän tarkentava käsite. Proprien tehtävä on puolestaan yksilöidä nimenkantajaa. Proprien valinta on melko vapaata, vaikka uuden nimen täytyy sopia kielenkäyttäjien lekseemikenttään. Nimervalintaa ohjaavat esimerkiksi tottumukset, uudet trendit ja ”hetkellinen inspiraatio”. (Zilliacus 1997: 20.)

Artistinimi kertoo enemmän kuin esittäjän tai yhtyeen nimen. Se voi esimerkiksi kuvaila musiikkia, ilmaista hetkellistä tunnetilaa tai ilmaista sosiaalista yhteenkuuluvuutta; kulttuurintekijöiden kollektiivinen itsensä nimeäminen tuottaa kulttuurinimen. (Hongisto 2006: 9.) Artistinimi luodaan, koska sille on tarvetta. Artistinimellä voidaan salata oma identiteetti ja yhdistää itseensä haluttuja ominaisuuksia, joita oma nimi ei välttämättä tarjoa. Sen merkitykseen liittyy myös kognitiivisia alueita, joita ovat esimerkiksi artistin tai yhtyeen jäsenet, musiikillinen genre, esittäjien käyttämä kieli ja esittäjän temaattinen sanottava. Nimi voi sisältää myös tiettyyn ajalliseen kontekstiin liittyviä seikkoja, kuten uusia keksintöjä tai kulttuuri-ilmiöitä. Mikäli suhde näi-

hin alueisiin on suora, erisnimi on informatiivinen ja kuvaileva. Epäsuorassa suhteessa taas merkityksiä haetaan assosiaatioiden kautta, jolloin nimistä on löydettävissä metaforia, metonyymeja tai symboleja. (Sjöblom 2006: 203.) Artistinimen tarkoitteeksi hahmottuu itse esiintyjän lisäksi esitettävä musiikki, esittäjän sanoma, esiintyminen, kannattajat, haastattelut, kiertueet, kirjat ja videot – siis koko kulttuurinen kokonaisuus, joka on jollain tavalla liitettävissä esittäjään (Hongisto 2006: 79).

Artistinimet herättävät monenlaisia assosiaatioita, ja rakenteet sisältävät enemmän variaatioita kuin muut kaupalliset nimet. Joitakin tendenssejä on artistinimissä havaittavissa, esimerkiksi iskelmämusiikissa on stereotyyppisiä rakenteita, kuten *Ari Aalto&Atlantics* ja *Hymyhuulet*. Myös sanavalinnoilla voi viitata tiettyyn musiikkityyliin, esimerkiksi tummasävyiset nimet viittaavat usein metallimusiikkiin. Myös kielellä leikittely (esim. *Yrjö Pensas* viitaten George Bushiin, *Lauri Tähkä ja Elonkerjuu*), yllättävät viittaukset (*Eläkeläiset*, *Apulanta*), intertekstuaalisuus (*Children of Bodom*, *Hassisen kone*) ja etu- ja sukunimen yhdistelmältä vaikuttava nimi (*Pelle Miljoona*) ovat tyyppilisiä rakenteita artistinimille. (Ainiala ym. 2008: 326–327.) Konventionaaliset nimeämistavat rajaavat nimien muodostumista, ja samalla auttavat kielenkäyttäjiä yhdistämään nimet osaksi oikeata, haluttua kulttuurikontekstia. Myös Kiviniemi (1982: 92) näkee, että epävirallisilla nimillä, kuten lempi- ja haukkumanimillä on omanlaisensa nimisysteemi, joka sisältää tietynlaisia rakenteellisia tunnusmerkkejä, jotka luovat lähes loputtumaan nimipaljouteen edes jonkinlaista yhtäläisyyttä. Ei ole myöskään tavatonta, että nimestä tehdään tahallaan odotuksenvastainen, jolloin nimi saa lisähuomiota (Hongisto 2006: 60). Erityisesti hiphopkulttuurissa ja -yhteisöissä on tapana keksiä innovatiivisia ja rohkeita katunimiä omalle artistiminille, ja nimet eivät aina ole konnotaatioiltaan positiivisia. Nimet luovat osaltaan myyttisyyttä ja mysteeriä kuuluisien artistien ympärille. (Omoniyi 2006: 203.)

2.1.4 Artistinimen merkityksestä

Nimien voidaan kuvitella jakautuvan jatkumolle, jonka toisessa päässä ovat nimet, joiden leksikaalinen merkitys on läpinäkyvä ja tunnistettava, ja toisessa nimet, joiden leksikaalinen merkitys on hämärä (Ainiala 1997: 19; Sjöblom 2006: 219). Populaarimusiikin esittäjänimet voidaan luokitella prototyyppisten nimien merkityksen pohjaaviin luokkiin. Viittaus- eli denotaatiosuhde

muodostaa rungon nimen merkitykselle; nimen leksikaalinen merkitys, sen appellatiivinen muoto on nimen yksilöivän ja kuvailevan merkityksen summa (Hongisto 2006: 24). Artistinimi on kuitenkin aina monitulkintainen riippuen siitä, kuka nimeä tarkastelee. Nimen antajalla, yhtyeen jäsenellä ja musiikin kuluttajalla on kaikille oma, subjektiivinen tulkinta siitä, mitä semanttisia piirteitä nimi sisältää. Artistinimen kytkeminen eri kulttuuritaustoihin on välttämätöntä realistisen kuvan luomiseksi. Eri tulkinnat nimen merkityksestä ja funktioista muodostavat kommunikatiivisen kontekstin, jossa nimi saa lopullisen merkityksensä (Hongisto 2006: 69; Sjöblom 2006: 218–219). Nimen semanttisen puolen tulkintoja ei kuitenkaan voi sanoa vääriksi tai oikeiksi, osa nimistä tarjoaa suoran vihjeen nimen alkuperään, kun osa vaatisi esittäjän tuntemista henkilökohtaisesti. Esimerkiksi suomalaisen hiphopkulttuurin tunteminen auttaa tulkitsemaan heterogeenistä ja vaikeaselkoista nimiverkostoa.

Kaikki nimet ovat jollain tapaa kielellisesti motivoituneita: jos nimi ei aukea semanttisesti tai sisällä normien mukaista kirjoitusasua, sen painotus lienee esimerkiksi äännerakenteissa tai sanaleikeissä, mikä kertoo myös musiikkityylin ominaispiirteistä. Semanttinen absurdus on yleistä esittäjänimissä. Tällöin nimen appellatiivinen merkitys ei tunnu liittyvän millään tapaa esittäjäkontekstiin, eikä oikeastaan mihinkään muuhunkaan, esimerkiksi musiikkiin. (Hongisto 2006: 64–67.) Silloin nimen tulkinta vaatii taustatietoja artistin nimeämistävasta, joita voi valottaa esimerkiksi haastattelujen avulla. Tosin nimien sisältämää piilotietoa ei koeta merkittäväksi, koska sillä ei ole nimen käytön kannalta olennaista merkitystä. (Ainiala 1997: 20.)

Nimen merkityssuhdetta voi vertailla termeillä **suora** ja **epäsuora suhde**. Suorassa suhteessa nimen merkitys on selvästi kytköksissä esimerkiksi siihen, mitä nimenkantaja tekee, kuka hän on ja missä hän toimii. Tällöin propri on informatiivinen ja kuvaileva. Suorassa merkityssuhteessa nimi viittaa suoraan tarkoitteeseensa. Jos suhde on epäsuora, sisältää nimi assosiaatioita ja viittauksia siihen, mistä nimi todella kertoo. Tämän vuoksi epäsuorissa nimissä käytetään hyväksi metaforia, metonymiaa ja symboleja. (Sjöblom 2006: 204, 206.) **Transparentti** eli läpinäkyvä nimi avautuu merkitykseltään helposti. Niiden nimenosat, elementit, ovat tunnistettavissa tavallisen kielenkäyttäjän sanastossa. Esittäjänimi voi olla myös tunnistettavien sanojen yhdistelmä. Nimen sisältävän proprin tai appellatiivin merkitys ei kuitenkaan välttämättä liity sen leksikaaliseen merkitykseen, se jopa voidaan pitää tarkoituksella salaisuutena. (Hongisto 2006: 25–29.)

Jos nimen suhde tarkoitteeseen sisältää monia erilaisia viitteitä, kuten keinotekoisia sanoja ja lyhenteitä, mutta myös tunnistettavia konventionaalistuneita sanoja tai nimiä, voidaan tätä merkityssuhdetta kutsua **pakatuksi suhteeksi**. Silloin lyhytkin nimi sisältää paljon informaatiota, joilla voi olla useita merkityssisältöjä. Kun nimen merkityssuhde on pakattu, sisältävät nimet yleisen sanamuodostuksen periaatteita (johtaminen, lainaaminen, lyhentäminen jne.), mutta ovat paljon spontaanimpia ja mielikuvituksellisimpia. Myös ainesten lainaaminen vieraista kielistä on yleistä. Jos nimi taas ei kerro merkityksestään mitään, esimerkiksi aidosti opaakeissa nimissä, voi suhdetta kuvata **katkaistuksi suhteeksi**. Nimi on siis riippuvainen ainoastaan omasta identiteetistään, sillä ei ole suhdetta tunnettuun kielelliseen ilmaukseen. Nimen fonologinen asu ei herätä kuulijassa mitään tarkoitteeseen viittaavaa mielikuvaa. Vaikka merkityssuhde on katkaistu, voi nimi sisältää merkitykseltään tunnistettavia osia. Tällöin merkitykselliset osat ovat erittäin yleisluonteisia, jolloin ne voidaan liittää oikeastaan ihan mihin tahansa. (Sjöblom 2006: 204, 225–226.)

Pakatun tai katkaistun suhteen sisältäviä nimiä voidaan kutsua opaakeiksi nimiksi. **Opaakki** eli avautumaton nimi ei tarjoa suoria viittaussuhteita nimen appellatiivisesta merkityksestä. Sjöblomin mukaan opaakkien nimien tulkinta pohjautuu itse tarkoitteen merkityssisältöjen varaan (Hongisto 2006: 25). Aidosti opaakit esittäjänimet eivät vastaa mitään yleisesti tunnettua appellatiivia, ne ovat abstrakteja, vailla merkitystä olevia elementtejä. Välillisesti opaakit nimet sisältävät esimerkiksi lyhenteitä, kirjainsananimiä ja merkkiyhdistelmiä, jotka kätkevät taakseen transparentteja rakenteita. Esimerkiksi lyhenne voi muodostua transparentin nimen osista. (Hongisto 2006: 46–47.)

Jannis Androustopoulos (2000) on puolestaan jaotellut yhtyeiden nimet musiikkidiskurssin tai genren osaksi. Genrevihjeitä luokitellaan kolmella eri tavalla: **semanttiset** piirteet, **formaaliset** piirteet sekä **intertekstuaaliset** piirteet. Semanttiset piirteet viittaavat nimen kirjaimelliseen tai mielikuvia herättävään puoleen. Esimerkiksi yhtyeennimi *Metallica* viittaa selvästi metallimusiikkiin ja *Headbangers's Club* viittaa headbangingiin eli metallimusiikille tyypilliseen tanssityyliin. Mielikuvia herättää taas nimi *Deep Space Network*, jossa avaruus ja teknologia yhdistetään osaksi teknomusiikkia. Formaaliset piirteet ovat nimessä esiintyviä rakenteellisia piirteitä, kuten etuliitteet *dj* ja *mc* tai foneettiset muunnokset nimissä *Lost Boyz* tai *Da King*, jotka yhdistävät osaksi musiikkidiskurssia. Intertekstuaaliset piirteet taas paljastavat viittauksia tai vihjei-

tä toisiin artisteihin, julkisuuden hahmoihin tai vaikka tuotemerkkeihin, jotka jollain tapaa kuvastavat artistin olemusta. Esimerkiksi yhtye *Skunk Anansie* yhdistää itsensä afroamerikkalaiseen kulttuuriin käyttämällä muunnosta sanasta *ananse*, joka on hämähäkkio lento afrikkalaisessa kansansaduissa.

2.2 Hiphopmusiikin historiaa

Hiphopmusiikki sai alkunsa New Yorkin Bronxin kaduilla 1970-luvulla. Vietnamin sodan jälkeisessä yhteiskunnassa syntyi asuinalueita, jotka muodostuivat slummeiksi. Niihin muutti köyhiä maahanmuuttajia muun muassa Karibialta. Köyhyys aiheutti rikollisuutta ja jengikulttuurin syntymisen. Kaupungin köyhien asuinalueiden nuoret, varsinkin etniset vähemmistöt, kehittivät hiphopin omaksi itseilmaisukseksi, jonka avulla he käsittelivät muun muassa yhteiskunnan ongelmia ja omaa elämäänsä jengien, huumeiden ja rikollisuuden keskellä hauskanpitoa unohtamatta. Hiphopin juuret ovat blues- ja jazzmusiikissa: bluesin tarinankerrontaperinne ja jazzin rytmikka muodostivat uuden tavan ilmaista itseään. Hiphop alkoi muovautua musiikkityyliksi, kun kaduilla ja puistoissa järjestettiin juhlia, joissa levyjen soittaja ja pyörittäjä dj (discjockey) sai avukseen juhlien ”isännän”, joka kutsui itseään nimellä mc (master of ceremony tai mic controller). Mc:n tehtävänä oli kannustaa ja rauhoitella yleisöä huutamalla lauseita rytmisen musiikin päälle. Näitä juhlia järjestettiin kaduilla, koska yökerhoihin ja tilojen vuokraamisiin ei ollut varaa. Näiden juhlien tanssi- ja musiikkityyliä alettiin kutsua hiphopiksi. Vaikka musiikkia alettiin tallettaa jo varhain, ensimmäisenä levytettynä räpkappaleena voi pitää 1979 julkaistua Sugarhill Gangin ”Rapper’s Delightia”, koska se levitti hiphopin sanomaa Bronxin katujen ulkopuolelle erilaisten kuulijoiden korviin. (Mikkonen 2004: 31–34.)

Varsinainen hiphopin murroskausi sijoittuu 1980-luvulle, jolloin musiikkityyli alkoi tulla tunnettua kaikissa yhteiskuntaluokissa. Ennen 1980-lukua hiphop ei ollut näkynyt valtavirtamediassa, ja esimerkiksi tummaihoisia musikoita pyrittiin näyttämään mahdollisimman vähän Music Televisionilla näkyvissä musiikkivideoissa. Ensimmäisenä merkittävänä levy-yhtiönä, joka levytti nimenomaan hiphopmusiikkia, voidaan pitää Russel Simmons ja Rick Rubinin perustamaa Def Jamia. Simmons ja Rubin pyrkivät levittämään musiikkityyliä myös valkoiselle väestölle, mikä sysäsi alkuun myös suomalaisten musiikintekijien kiinnostuksen hiphopmusiikkiin.

kiin. (Paleface 2011: 35.) New Yorkin Queensissa syntynyt räpyhmä Run DMC oli ensimmäinen yhtye, joka tuli todella tunnetuksi suurelle yleisölle. Heidän ensimmäinen singlensä ”It’s like that /Sucker MC’s” vuodelta 1983 on edelleen tämän musiikkityylin klassikkoja. Run DMC tajusi myös yhdistää räpin osaksi valtavirran musiikkityyliä, rockia kappaleellaan ”Walk this way” vuonna 1986. Muita 1980-luvulla hiphopmusiikin suurmenestyjiä olivat esimerkiksi LL Cool J ja duo Eric B. & Rakim (Mikkonen 2004: 35.)

2.2.1 Suomalainen hiphopkulttuuri

Suomeen hiphop rantautui 1980-luvun puolivälissä. Ensiksi pääkaupunkiseudun ja hieman myöhemmin muiden suurten kaupunkien nuoret innostuivat break dancesta ja graffiteista, jotka katsotaan dj:iden ja mc:iden ohella olevan hiphopin peruselementtejä. Nuoret, jotka maalasivat graffiteja ja harrastivat break dancea, alkoivat myös vähitellen tutustua yhdysvaltalaiseen hiphopmusiikkiin ja myöhemmin myös tehdä sitä itse. (Mikkonen 2004: 36–39.) Vuonna 1983 ilmestynyttä elokuvaa ”Wild Style” voi pitää yhtenä hiphopin maailmanlaajuisiksi ilmiöksi leviämiseen johtaneista teoksista. Elokuva kertoo nuoresta new yorkilaisesta graffitimaalarista, ja elokuvassa esitellään kaikkia hiphopin elementtejä autenttisesti. Mukana elokuvassa on myös hiphopmusiikin varhaisia vaikuttajia kuten Dj Grandmaster Flash ja MC:t Double Trouble ja Busy Bee. Myös muut ”Wild Stylen” kaltaiset elokuvat ovat edesauttaneet hiphopkulttuurin leviämistä ympäri maailmaa. Pieni joukko hiphopista kiinnostuneita nuoria alkoi järjestää breakdance- ja hiphoptapahtumia, joissa he itse esittivät musiikkiaan ja tanssitaitojaan. Ensimmäisiä suomalaisia hiphopyhtyeitä olivat The Master Brothers, Definite Three ja Four, joiden jäsenet olivat myös aktiivisia tapahtumien järjestäjiä. Vähitellen hiphopmusiikki alkoi saada näkyvyyttä, vaikka valtavirtamedia ja levy-yhtiöt eivät vielä kiinnostuneet alakulttuurista, ja hiphoplevyjäkin sai vain muutamasta erikoisliikkeestä ja ulkomailta. Toisaalta tunnetut artistit kuten Juice Leskinen ja Popeda kokeilivat siipiään räpinomaisella riimittelyllä, mikä lisäsi musiikkityylin tunnettavuutta. (Paleface 2011: 22–29). 1980-luvulla musiikin kieli oli englanti, eikä suomenkielistä hiphopia juuri julkaistu. Ensimmäisenä suomalaisena rap-kappaleena pidetään vuonna 1983 ilmestynyttä General Njassan ”I’m young, beautiful and natural” -kappaletta. (Mikkonen 2004: 36–39.)

1990-luvun hiphopmusiikki koostui lähinnä huumorimielellä tehdyistä kappaleista, ja yhtyeet kuten Pääkköset ja Raptori, keräsivät hieman kyseenalaisen maineen ensimmäisinä suomalaisina räpartisteina. Ensimmäinen suomenkielinen räpalbumi oli 1989 ilmestynyt ”Pääkköset”. (Mikkonen 2004: 50–51.) ”Pääkköset”-levyllä olevat kappaleet ovat suureksi osaksi melkein suoria suomennoksia ja kopioita yhdysvaltalaisista hiphopkappaleista (Paleface 2011: 35), joten esikuvien merkitys suomalaisen hiphopmusiikin synnyssä oli merkittävä. Huumoriräpin voi nähdä osaksi suomalaista huumorimusiikkiperinnettä. Esimerkiksi Jaakko Teppo ja Irwin ovat tehneet itsensä kuuluisaksi humoristisilla laulelmillaan. (Paleface 2011: 38). Toisaalta oman mielipiteen ilmaiseminen on ollut osana suomalaista hiphoppia alusti asti; Pääkkösten kappaleissa otettiin kantaa muun muassa eläinten oikeuksiin, suomettumiseen ja suomalaiseen junttikulttuuriin, ja Raptori puolestaan kritisoi armeijaa ja militarisoitumista. Huumoriräpin varjossa toimi myös hajanainen joukko hiphopharrastajia, jotka tekivät musiikkia tosissaan. Esimerkiksi yhtyeet Damn the Band ja The Brown Sand Brothers sekä kourallinen muita tekijöitä julkaisivat materiaalia ja keikkailivat säännöllisesti, mikä mahdollisti musiikkityylin jatkumon tuleville vuosille. Useat 1990-luvulla musiikkiuransa aloittaneet pioneerit ovat edelleen suomalaisen hiphopkulttuurin tunnettuja nimiä, kuten tuottaja-artisti Aksim, Raimo sekä tamperelaisen Nuera-yhtyeen jäsenet. Ensimmäinen nykyaikaisena pidettävä suomalainen räpkappale MPL Zaban *Sessio* oli myös ensimmäisiä suomenkielisiä kappaleita, jos huumoriräppiä ei lueta mukaan. (Paleface 2011: 37–44.)

Länsinaapurissa Ruotsissa löi hiphopmusiikki läpi muusikko Petterin johdolla. Kiinnostus musiikkilajiin levisi myös Suomeen, kun levy-yhtiöt näkivät Petterin huimat levymyynnit naapurimaassa. 1990-luvulle asti suomalainen hiphop oli alakulttuuria, ja vasta 2000-luvun alussa se alkoi saavuttaa koko kansan suosiota monien suomenkielisten hiphophittien noustessa virallisille listoille (Mikkonen 2004: 18). Vakavasti otettavan suomihiphopin nousukauden voi katsoa alkaneen 1990-luvun lopulla, jolloin esimerkiksi tamperelainen Seremoniamestari ja helsinkiläisduo Fintelligens alkoivat tallentaa musiikkiaan (Mikkonen 2004: 57). Erityisesti kansainvälisestikin menestynyt Bomfunk MC’s nosti hiphopin suosiota ja nostatti samalla muiden musiikintekijöiden itseluottamusta ja lisäsi halua yrittää. (Paleface 2011: 39). Sisällöllisesti 1990-luvun suomenkielinen räp oli ollut kömpelöitä käännöksiä englanninkielisistä teksteistä. Nyt suomen kieli alkoi saavuttaa uudenlaista asemaa, kun artistit alkoivat käyttää äidinkieltään omaperäisesti ja älykäästi. Vielä 1998 ensimmäinen Open Recordsin julkaisema suomalainen hiphopkokoelma ”Fin-

nish Hip Hop Compilation” sisälsi ainoastaan englanninkielisiä kappaleita, kun 2001 julkaistu toinen kokoelma olikin jo täysin suomenkielinen. Erityisesti suomalaisuuttaan korostava Fintelligens on ollut suomenkielisen räpmuusikin uranuurtajakaksikko. Duon single ”Voittamaton” toimi lähtölaukauksena suomenkieliselle räpmusiikille. Kappaleessa yhdistyy laadukas taustamusiikki ja verbaalinen lahjakkuus, mikä toimi esikuvana monille muille räppäreille. Myöhemmin suomen kielen käyttöä mullisti ainoastaan murreräpin syntyminen, jolloin itä- ja pohjoissuomalaiset alkoivat käyttää kappaleissaan omaa arkikieltään. Hiphopista oli tullut 2000-luvun edetessä valtavirtaa, johon vaikutti suuresti internetissä toimivien musiikkisivustojen yleistyminen. Monet uudet muusikot saivat levytyssopimuksia, vaikka osan taiteelliset kyvyt olivat kyseenalaisia. Kaupallisen suomiräpin huipentumana voi pitää Pikku G:tä, jonka 2003 julkaistua levyä, ”Räjähdyshaaraa” myytiin yli 120 000 kappaletta. Myös erilaiset tapahtumat, kuten hiphopfestivaali Pipefest, keräsivät suomiräpin tekijät ja fanit yhteen. (Paleface 2011: 50–52.) 2000-luvulla monet hiphopartistit saivat levytyssopimuksia suurilta levy-yhtiöiltä, mutta suurimman suosion laantuessa artistit ovat perustaneet omia pieniä levy-yhtiöt tai julkaisseet omakustannelevyjä.

Sosiologi Matti Nieminen (2003: 179–181) listaa nykyaikaisen hiphopmusiikin aihepiireiksi individualistiset aiheet, kuten oman maailmankatsomuksen levittämisen ja erilaisten selviytymistarinoiden kertomisen, yhteisöllisyyden eli kaveripiirin ja ystävyiden tärkeyden korostamisen sekä erinomaisuuden ja aitouden mainostamisen. Esimerkiksi poliittiset aiheet jäävät usein juhlimisen ja naisseikkailuiden varjoon, eivätkä artistit suorasta puhetyylistään huolimatta halua sitoutua vain yhden sanoman välittäjäksi. Professori Marcyliena Morgan näkee hiphopin hyvin laajana, kielellisesti ja yhteiskunnallisesti merkittävänä kokonaisuutena: ”One of hip-hop’s lasting contributions may be that it has made linguistics and the power of discourse visible and exciting.” (Morgan 2009: 193).

Sanoitusten kielenä ainakin hiphopfanit suosivat suomea; suomen ja englannin kielen sekoitus **finglish** koetaan teennäiseksi. Äidinkielen vaaliminen ja sanoilla leikkittely, kuten riimit, rytmiikka, metaforat ja analogiat, ovat tärkeässä asemassa suomalaisessa hiphopmusiikissa. (Nieminen 2003: 184.) Eurooppalainen räp seuraa osittain yhdysvaltalaisista hiphopkulttuuria, mutta ei ole identtinen sen kanssa, koska hiphopmusiikin tarkoituksena on herättää huomiota paikallisiin sosiaalisiin olosuhteisiin. Myös kielenkäyttö, esimerkiksi slangin tai murteiden suhteen, on osa hiphopkulttuuria ja siten aina sidoksissa omaan ympäristöönsä. Eurooppalainen hiphop voidaan nähdä edustavan omaa paikallista kulttuuriaan osana suurempaa, globaalia hiphopkulttuuria.

Omaa paikallisuutta ja omaleimaisuutta korostetaan käyttämällä slangia tai murteita. (Androuso-poulos–Scholz 2003: 476.) Itsekin hiphopmusiikkia aktiivisesti tekevä Paleface (2011: 18) on hahmotellut, että Suomessa on noin sata säännöllisesti julkaisutoimintaa ja keikkoja harrastavaa musiikintekijää, ja vain kourallinen heistä tekee tätä päätoimisesti.

Nimeämisperinteet hiphopkulttuurissa ovat olleet aina hyvin kirjavia. Esimerkiksi hiphoppioneeri *Afrika Bambaata* on ottanut artistinimensä zulujen kapinaa Etelä-Afrikassa 1900-luvun alussa johtaneelta *Mbata Bhambathalta*, joka oli apartheidin vastaisen liikkeen innoittaja. Myöhemmin artisti vaihtoi myös virallisen nimensä muotoon *Afrika Bambaataa Aasim*. (Janhunen 2008.) Nimi kertoo siis sekä artistin ominaisuuksista että taustalla vaikuttaneista henkilöistä ja aatteista. Nimi siis heijastelee laajimmillaan samoja asioita ja teemoja kuin artistin musiikki.

3 NIMIEN RAKENNE

3.1 Miten nimet rakentuvat

Kun lähdetään selvittämään nimien rakennetta, on hyvä hahmottaa käsitteet, joista nimi koostuu. Nimielementiksi kutsutaan kaikkia nimeen sisältyviä erillisiä aineksia. Niitä voi olla esimerkiksi johtimet, sijamuodon tunnukset ja itse nimessä esiintyvät propriit ja appellatiivit. Nimenosalla puolestaan tarkoitetaan nimeen sisältyvää ilmausta, joka ilmaisee yhden tarkoitteelle ominaisen piirteen, nimen erityispiirteen sekä lajia ilmaisevan osan. Propriisena nimenosa voi myös ilmaista oikeastaan myös itse nimen. Kielelliseltä muodoltaan nimenosa voi olla johtamaton sana, johdos, yhdysana tai sanaliitto. Nimessä voidaan nähdä olevan kaksi osaa: rakenteellinen perusosa (ISK:ssa käytetään termiä edusosa) ja perusosaa selittävä tai tarkentava määriteosa. Esimerkiksi paikannimessä *Hietalahdenkatu katu* on nimen perusosa ja *Hietalahden* sitä määrittävä määriteosa. Tällainen nimityyppi, yhdysnimi, vastaa tarkoin yleisintä suomen kielen yhdysnimityyppiä, ja se on sisällöltään aina ollut nimenantajien kannalta selvästi motivoitu; koska propriit pyrkivät yksilöllisyyteen, tarjoaa yhdysnimirakenne eniten erilaisia ilmaisumahdollisuuksia. (Ainiala ym. 2008: 40–41; Kiviniemi 1990: 90, 92.)

Nimet voidaan jakaa myös sen perusteella, mikä niiden tehtävä ja merkitys on. Esimerkiksi yritysnimien rakenteellinen tarkastelu on pelkästään paikannimiä kehitetyn perusosa + määriteosa -mallin avulla melko hankalaa. Esimerkiksi yritysnimi *Kauneushoitola Aleksandria tmi Aulikki Malinen* sisältää Sjöblomin tarkastelun mukaan neljä erilaista nimenosaa: yritysmuotoa ilmaisevan osan, yksilöivän osan, liikeidean ilmaisevan osan ja täydentävän osan. (Sjöblom 2006: 149–150.) Hiphopmusiikissa esiintyvät lyhenteet *dj* ja *mc* voisivat esimerkiksi edustaa yritysmuotoa ilmaisevan osaa, koska se kertoo, mitä artisti yhtyeessä tai esiintyessään tekee.

Myös fiktiivisten nimien rakenteellinen tarkastelu tarjoaa oman näkemyksensä nimenosiin ja niiden tulkintaan. Tällöin nimenosalla tarkoitetaan osaa, joka viittaa nimen syntaktiseen osaan, joka ilmaisee hahmolle tyypillistä ominaisuutta, nimenkantajan ominaisuutta tai hahmon nimeä. Kirjallisuusnimet voivat rakenteeltaan olla joko yksi- tai useampiosaisia. Nimet voidaan jakaa yksinkertaisiin nimiin (simple names), yhdysnimiin (compound names) ja nimiyhdistelmiin (composite names) (Bertills 2003: 80–90.) Tätä jaottelua mukailleen voi fiktiiviset nimet ja-

kaa osiensa lukumäärän mukaan seuraavasti: yksinkertainen nimi (yksiosainen nimi, esim. *Matti*), yhdysnimi (kahdesta osasta koostuvat, esim. *Veli-Matti*, *Nuuskamuikkunen*) sekä nimiyhdistelmä (etunimi–sukunimi-muoto) (Korkiakoski 2010: 38). Käytän Korkiakosken jaottelua pohjana tutkiessani artistinimistöä, koska ne ovat myös tavallaan fiktiivisiä, keksittyjä nimiä. Vaikka artisti käyttäisi omaa nimeään artistinimenä, ei voi päätellä, että kyseessä olisi sama nimenkantaaja, usein oma persoona ja artistipersoona halutaan joka tapauksessa erottaa toisistaan.

Nimien rakenteesta voi nimenosien määrän lisäksi tarkastella muitakin mielenkiintoisia ominaisuuksia. Suomalaisten hiphopmuusikoiden artistinimistä nousee rakenteellisesti esiin myös vieraskielisyys sekä nimillä ja sanoilla leikittely. Pohdin näitä teemoja rakenteen kannalta esimerkiksi tutkimalla, löytyykö nimistä nominatiivimuodoista poikkeavia rakenteita, muka- ja tekokieliisyyttä tai miten englannin kielen vaikutus näkyy rakenteellisissa valinnoissa, kuten suomen kieleen kuulumattomien foneemien käyttämisenä. Myös se, miten yksilöllisyyttä tai ryhmää tuodaan esiin rakennevalinnoilla (esimerkiksi monikon käyttäminen), on tärkeää, koska olen valinnut aineistooni sekä yksilön- että yhtyeennimet.

3.2 Yksiosaiset nimet

3.2.1 Yksinkertaiset nimet

Nimet, joissa esiintyy vain yksi nimenosa, joko propri tai appellatiivi, ovat yksinkertaisia nimiä. Nimi on siis yksinkertainen, jos siinä esiintyy tunnistettavissa oleva henkilönnimi tai merkityksen saava appellatiivi nominatiivimuodossa. Tekosanojen osuutta niminä tarkastelen seuraavassa alaluvussa. Rajanveto yksinkertaisen ja yhdistelmänimen välillä on välillä melko hankalaa, koska esimerkiksi Bertills (2003: 83) kokee yhdyssanarakenteet (esim. *Jäärouva*) yhdysnimiksi, vaikka nimi ei periaatteessa ilmaise kuin yhtä asiaa, yhtä tarkoitetta. Perinteinen nimistöntutkimuksen jaottelu nimen perusosaan ja määriteosaan kuitenkin tukee yhdyssanarakenteisen nimen luokittelua yhdysnimeksi, koska se sisältää selkeästi kaksi erillistä osaa. Samaa periaatetta noudattaen yhtyeennimi *Kapasiteettiyksikkö* sisältää siis kaksi nimenosaa: *yksikkö* on perusosa, jolla viitataan yhtyeen perusrakenteeseen, osakokonaisuutta tarkoittavaan määritteeseen. *Kapasiteetti* on puolestaan määriteosa, joka ilmaisee tämän yksikön laatua ja ominaisuutta. Toisaalta jotkut vakiintuneet

yhdyssanat, kuten aineistostani *Vapaapudotus*, on vaikea hahmottaa kaksiosaiseksi nimeksi, koska siitä on hieman hankalaa erottaa määriteosa ja perusosa varsinkin semanttiselta kannalta katsottuna. Jos artistinimenä on vakiintunut yhdyssana, joka on yleisessä käytössä myös muussa kielenkäytön ympäristössä, koen nimen yksiosaiseksi. Ns. keinotekoiset ja uudismuodostuneet yhdyssanarakenteet käsittän kaksiosaisiksi nimiksi.

Kun nimi on yksiosainen, on hieman hankala käsittää koko nimi nimenosana. Yksiosaisista nimistä puhuttaessa voidaankin puhua mieluummin yksiteemaisista tai yksijäsenisistä nimistä, koska nimi sinänsä ei sisällä osia, kuten perus- tai määriteosaa. (Kiviniemi 1990: 94.) Bertills (2003: 87–88) käyttääkin tällaisista yksiosaisista nimistä termiä yksinkertainen nimi (simple name), mikä viittaa siihen, että nimi on rakennettu jo olemassa olevasta, yhdestä proprista tai appellatiivista, joita voi sanoa tavallisiksi tai normaaleiksi nimiksi (conventional names). Kaunokirjallisuudessa yksinkertaisen nimen käytöllä on myös selviä funktioita; esimerkiksi maalaiset ilmaistaan usein pelkällä etunimellä, koska monimutkaisten nimisysteemien käyttö ei maaseudulla ole ollut keskeisessä asemassa verrattuna kaupunkiin, joissa ihmiset tunnettiin esimerkiksi ammattinsa perusteella. (Bertills 2003: 94–95.)

Pelkän yhden proprin käyttäminen artistinimenä on melko harvinaista. Etunimeä artistinimenä käyttävät esimerkiksi *Jare*, *Juhani*, *Juuso*, *Niko*, *Raimo*, *Tuomas* ja *Tuukka*. Etunimen käyttäminen artistinimenä suosii siis nimiä, jotka ovat perinteisiä henkilönnimiä, ja jotka hahmotuvat helposti suomalaiseen nimimaisemaan. Aineistossa esiintyy myös vieraskielisiä nimiä, kuten *Shaka* ja *Miguel*. Vieraskielisiä nimiä on kuitenkin niin vähän, että tendenssiä keksiä uusia, kansainväliseltä kuulostavia artistinimiä (vrt. *Michael Monroe*) ei liene ole olemassa. Vaikka tavalliset suomalaiset nimet näyttävät olevan suosittuja, nimistä ei kuitenkaan löydy yhtenäistä äänne- tai muotomaailmaa. Esimerkiksi henkilönnimen sisältävistä tuotemerkeistä on havaittavissa *m*-kirjaimella alkavien nimien suosio (Saarela 1996: 259), minkälaista havaintoa ei artistinimissä voi tehdä. Nimiä siis valitaan ilman rajoitteita, eikä sen rakenteeseen kiinnitetä liiemmin huomiota. Usein nimeksi valitaan oma nimi, jolloin perusteluja nimen rakenteelle ei tarvita. Ja vaikka nimi on keksitty (esim. *Raimo*), ei sitä niitä näytä ohjaavan muille kaupallisille nimille tyypilliset rakenteelliset norminvastaisuudet tai muut mainostuskeinot (vrt. Ainiala ym. 2008: 294).

Etunimistä väännetään myös lempinimiä. Lempinimeksi luokittelen nimet, jotka ovat lyhennetty tai muodostettu tyypillisimpien lempinimijohdosten avulla. Etunimiä lyhennetään käyttämällä alkuheittoa (*Marjatta>Jatta*), sisäheiton (*Marjatta>Matta*) tai loppuheiton avulla (*Kalervo>Kale*). Lisänimiä muodostetaan tyypillisesti slangijohdinten avulla, joita ovat muun muassa *de* (*Tuija>Tuide*), *ttu* (*Sanna>Santtu*), *sa* (*Tapio>Tapsa*). (Ainiala ym. 2008: 250). Esimerkiksi artistinimi *Aztra* ei lukeudu lempinimeksi, koska se ei viittaa nimeen *Alexi* millään tyypillisellä ja usein käytetyllä muodostuskeinolla; nimen *Alexi* selkeitä lempinimimuunnoksia voisivat olla esimerkiksi *Allu* tai *Aku*. Tällä tavalla muodostettuja, etunimistä johdettuja lempinimiä ovat aineistossani esimerkiksi *Andu*, *Fredu*, *Jage*, *Jonde* ja *Tapsa*. Nimissä suositetaan siis taloudellisuutta, liian pitkät nimet halutaan lyhentää. Myös nimen trendikkyys voi olla osasyynä nimen muuttamiseen: Erilaisten slangijohdinten ja lyhentymien käyttö on sekä helppoa että trendikästä; varsinkin nuoriso käyttää erilaisia rakennetyyppejä vaihtelevasti muoti-ilmiöiden tapaan. (Ainiala ym. 2008: 254). Soinnillisten klusiilien käyttäminen nimissä tuo niihin affektistakin sävyä: mm. slangisanoissa soinnilliset klusiilit voivat korvata alkuperäisiä soinnittomia klusiileja (esim. *biisi*, *skoude*), jolloin leikillisesti tai ironisesti parodioidaan soinnittomien prestiisiasemaa (VISK § 6).

Sukunimiä käyttävät aineistossani *Lampela*, *Lampi* ja *Solonen*. Slangijohtimen sisältäviä nimenmuunnoksia saa aikaan myös sukunimistä, kuten *Hakkarainen>Hakkis*, *Ketola>Ketsu*, *Mäenpää>Mäikkä* (Ainiala ym. 2008: 250, 254). Artistinimistössä sukunimen lempinimimuunnoksia käyttävät *Bulle*, *Stepa* ja *Särre*. Pelkän sukunimen käyttäminen artistinimenä ei siis ole suosittua, vaan artistit valitsevat mieluummin mukaan myös etunimen (*Felix Zenger*) tai liitävät sukunimeen jonkin määritteen (*Setä Koponen*). Tällöin nimet eivät ole enää yksinkertaisia, vaan sijoittuvat rakenteellisesti yhdysnimien tai nimiyhdistelmien luokkaan. Hiphopgenressä ei myöskin esiinny muille musiikkityyleille melko ominaista artistinimityyppiä, jossa yhtyeeseen viitataan sukunimen monikkomuodolla. Tällainen yhtye on edustanut hiphopmusiikkia 1980-luvulla, jolloin *Pääkköset* olivat suuressa suosiossa. Sukunimen käytön vähäisyys voi johtua myös siitä, että useat artistit haluavat pysyä hieman salaperäisinä hahmoina, joita ei haluta yhdistää artistin arkiminään. Sukunimi saattaa myös leimata henkilön, ja kaikki muutkin samaa sukunimeä kantavat henkilöt, tietynlaisiksi ihmisiksi. Esimerkiksi sukunimet *Herlin* tai *Tukiainen* herättävät varmasti suomalaisissa tietynlaisen konnotaation nimenkantajiinsa, jolloin nimi merkitsee kuulijoilleen muutakin kuin pelkän sukuun kuulumisen.

Appellatiivien käyttö nimenä on varsin suosittua, koska suuri osa aineiston nimistä kuuluu tähän rakenneluokkaan. Bertills (2003: 73) näkeekin, että tällaiset nimet, jotka saavat saman tarkoitteen kuin olemassa olevat sanat, ovat tavallaan homonymisia. Myös merkityksen suhteen nimet ovat melko homonymisia, vaikkei välttämättä täysin synonyymeja toisilleen; jos nimeksi valitaan jokin appellatiivi, on se yleensä tarkoituksenmukaista ja sisältää tiettyjä funktioita. Yksikkömuotoisia appellatiivimuotoisia nimiä valitaan artistinimiksi sekä substantiiveista että adjektiiveista. Substantiivimuotoisia ovat aineistossani esimerkiksi *Avain*, *Ezkimo*, *Hylje*, *Kana*, *Markiisi*, *Opaali*, *Petos* ja *Spesialisti*. Monikkomuotoisia substantiiveja käyttävät artistinimien yhtyeet *Gasellit* ja *Äyriäiset*. Artistinimeksi valitaan siis usein appellatiivi, joka herättää kuulijassaan jonkinlaisen mielenkiinnon artistia ja hänen musiikkiaan kohtaan. Usein tämä appellatiivi on metaforinen tai metonyyminen, jolloin nimen appellatiivinen merkitys ei välttämättä täysin vastaa sen symbolista merkitystä. Nimien semanttista puolta käsitellen tarkemmin luvussa 4. Rakenteellisesti suosituimpia nimiä näyttäisivät olevan substantiivit, jotka loppuvat vokaaliin (esim. *Ideaali*, *Opaali*, *Skandaali*, *Retale*). Konsonanttiloppuisia nimiä ovat ainoastaan *Petos* ja *Pyhimys*, joista molemmat ovat johdoksia, ja jos monikkomuotoisten artistinimien yksikkömuodot otetaan laskuun, myös *Äyriäiset* on alkujaankin konsonanttiloppuinen. Jonkinlainen taipumus muodostaa vokaaliloppuisia substantiivimuotoisia artistinimiä on siis olemassa. Myös nominatiivimuotoiset adjektiivit ovat osa artistinimistöä. *Elastinen*, *Sulava* ja *Uniikki* esiintyvät pelkällä adjektiivimuotoisella nimellä, vaikka useammin adjektiivi on käytössä yhdysnimissä, kuten *Iso-H* tai *Super Janne*. Suomalaisen hiphopin alkuvaiheilla olikin hyvin suosittua, että artistinimeksi valittiin jokin omia taitoja korostava, substantiivi- tai adjektiivimuotoinen nimi. Tällaisia ovat aineistoni ulkopuolelta esimerkiksi *Aikapommi*, *Aspekti*, *Kasanova* ja *Ääretön*. Suurin osa näistä artisteista jatkaa edelleen musiikintekoa, mutta koska artistinimi on koettu teennäiseksi kopioksi yhdysvaltalaisista malleista, on nimi muutettu paremmin jokaiselle sopivaksi.

Pidän yksiosaisina artistiniminä myös yhdyssanoista muodostettuja nimiä, jos ne ovat selkeästi jo vakiintuneita, tuttuja sanoja tai jos ne ovat muodostettu tyypillisesti yhdyssanamuodostusta käyttäen. Esimerkiksi englanninkielinen nimi *Chydeone* voidaan nähdä yhdyssanana, mutta koska rakenne ei ole englanninkielelle tuttu (*chyde* ei tarkoita mitään), voi nimeä pitää keinoitekoisena; nimessä on siis kaksi erillistä osaa. *Haittavaikutus* on taas yhdyssana, jonka käsitän yksiosaiseksi, siinä ei ole käytetty teko- tai mukasanoja, ja se on käytössä oleva, suomen kielen sana. Enemmän pohdintaa ja rajanvetoa tarvitsevat nimet, jotka ovat selkeästi uudissanonoja, ne

eivät ole osa yleiskieltä. Tällaisia nimiä edustaa esimerkiksi yhtyeennimi *Kohvehdinmussuttajat*. Nimi on rakennettu tyypillisesti genetiivi+nominatiivi -rakenteella, mutta se ei ole yleiskielen tuttu sana. Toisaalta nimessä ei ole hyvin selkeää määriteosaa; kohvehtia ei voi pitää artistin ole-musta tai käytöstä tms. kuvaavana sanana (vrt. *Nuuskamuikkunen* 'henkilö, joka käyttää nuuskaa'). Käsitän yksiosaisiksi yhdyssanananimiksi aineistostani esimerkiksi nimet *Haittavaikutus*, *Kolmiodraama*, *Leijonamieli*, *Tiedemies*, *Tulenkantajat* ja *Vapaapudotus*. Yleensä yhdyssana, joka valitaan artistinimeksi, on siis jokin ammatti tai luonteenpiirrettä kuvaava metafora. Yhtyeenniminä suositaan kollektiivisuutta ilmaisevaa, melko abstraktia yhdyssanaa. Hiphopnimiksi muodostettuja yhdyssananimiä ovat esimerkiksi *Herrasmiesliiga*, *Kapasiteettiyksikkö*, *Konvehdinmussuttajat* ja *Lepakottiimi*. Huomattavaa on, että ns. keinotekoisia yhdyssanoja ei käytetä yksilönä esiintyvien artistien nimissä.

Yhden nimityypin muodostavat appellatiiveista johdetut, yleensä slangijohdoksella muodostetut nimet. Nimet ovat usein johdettu vanhasta artistinimestä, joista on lyhentämällä muodostettu uusi, käytössä vakiintunut artistinimi. Yksiosaisien nimien käyttäminen ja erityisesti niiden lyhentymisen johtuneen taloudellisista syistä; alkuperäinen nimi on ollut liian pitkä puhuttaessa kyseisestä artistista. Tällaisen nimenvaihdon ovat tehneet esimerkiksi *Heinähattu*>*Heinis*, *Laverre*>*Lavis* ja *Tasapaino*>*Tasis*. Nimiä siis johdetaan sekä suomen kielen appellatiiveista että muka- ja tekosanoista, kuten *Laverre*. Tulkinnasta riippuen myös nimen *Altis* alkuperä voi juontaa artistinimestä *Aka*. Tyypillisesti nimet johdetaan käyttämällä slangijohdosta *is*, joka on suosittu johdin erilaisissa kaupunkilaisten puhekielisissä ja slangisanoissa (Ainiala ym. 2008: 138; Jarva&Nurmi 2006: 18-19; Paunonen 2000: 25-27). Aineistostani löytyy myös yksi alkuheitolla muodostettu nimijohdos, *Spekti* (<*Aspekti*), sekä loppuheitolla muodostettu *Sere* (<*Seremoniamestari*).

3.2.2 Teko- ja mukakieliset sanat artistinimenä

Tekosanat eli sanat, jotka eivät saa mitään appellatiivista merkitystä muodostavat melko suuren ryhmän artistinimistä. Esimerkiksi yritysnimistössä niitä käytetään enemmän kuin mitään yksittäistä erisnimiryhmää, joten niiden suosio kaupallisissa nimissä ylipäätään on huomattava. Tekosanojen hahmolla on aina olemassa jokin motivaatio, joka on usein äänteellinen, visuaalinen tai

semanttinen. Esimerkiksi äänteellinen motivaatio voi tarkoittaa sitä, että sana voi äänneasullaan herättää mielikuvia tai miellelyhtymiä muistuttamalla jotain tuttua sanaa. Myös nimet, joissa on yhdistelty semanttisesti motivoituneita kielten osia merkityksettömiin päätteisiin, muodostavat usein kaupallisen nimen. (Sjöblom 2006: 181–182.)

Mukakielisiä nimiä muodostetaan, koska ne eivät sitoudu mihinkään tiettyyn kieleen tai kulttuuriin, vaan ovat esimerkiksi suomenkielisiä nimiä monikäyttöisempiä ja kansainvälisempiä. Nimet, jotka eivät rajaa merkitykseltään sitä mihinkään tiettyyn kontekstiin, ja ovat helposti lausuttavia ja kirjoitettavia, on helppoja yhdistää esimerkiksi sähköiseen mediaan. Tällaiset keksityt nimet ovat yleensä lyhyitä. Mukakieliset nimet kuulostavat usein englannilta, jolla korostetaan esimerkiksi kansainvälisyyttä. Ne sisältävät esimerkiksi englanninkielisiä sanoja tai osia, tai lainaavat rakenteita kielestä. (Sjöblom 2006: 181–182.)

Suuri osa kaunokirjallisista nimistä rakentuu teko- ja mukasanojen pohjalta. Tällaiset kirjailijan itse keksimät mielikuvitusnimet (imaginary names) eivät saa transparenttia leksikaalista merkitystä. Vaikka mielikuvitusnimet ovat enemmän tai vähemmän täysin kirjailijan mielikuvituksen tuotteita, niiden foneettinen muoto voi vahvasti viitata normikielen konventioihin. Nimien merkitys rakentuu silti vahvasti narratiiviseen kontekstiin sekä kielellisiin ja ei-kielellisiin konnotaatioihin. Nimen semanttinen puoli rakentuu siis itse tarinassa, koska yksittäisenä kielenosana se on varsin opaakki. (Bertills 2003: 74–75.)

Aineistossani esiintyy paljon tekosanoja. Henkilönnimeä tai siitä johdettua lempinimeä rakenteeltaan muistuttavat esimerkiksi *Are*, *Asa*, *Davo*, *Levil* ja *Voli*. Tällaiset nimet ovat yleensä lyhyitä ja helppoja lausua, esimerkiksi vaikeita konsonanttiyhtymiä vältetään. Suuri osa nimistä on yksivartaloisia vokaaliloppuisia nomineja. Valtaosa suomen kielen nomineista ovat kaksi- tai kolmitavuisia, ja niiden yksikön nominatiivi loppuu vokaaliin tai johonkin dentaalisista konsonanteista *n*, *s*, *t*, *l* tai *r*. Näistä suurin ryhmä sanakirjassa ovat vokaalivartaloiset nominit, joiden vartalon lopussa on yksinäisvokaali. (VISK §69). Siksi myös nämä nimet kuulostavat kielenkäytjästä melkein oikealta suomelta, koska ne rakentuvat yleisimpien nominien tapaan. Nimet tuntuvat helpoilta lausua ja hahmottuvat ehkä siksi osaksi erisnimien kenttää. Esimerkiksi nimi *Levil* sisältää samat foneemit kuin nimi *Ville*, ja *Davo* tuo mieleen artistinimen *Dave*, mikä selittää niiden tunnistamisen nimenkaltaisiksi.

Appellatiiveiksi helpoksi yhdistyvät esimerkiksi *Meissi*, *Raimssi*, *Saurus* ja *Tyko-paatti*, koska ne muistuttavat niin läheisesti jotain aitoa appellatiivia tai ovat osa sitä. Esimerkiksi *Saurus* yhdistyy helposti liskoeläimeen, koska appellatiivi *dinosaurius* sisältää saman sananosan. *Raimssi* yhdistyy helposti englanninkieliseen sanaan *rhyme* 'riimi', mutta se ei ole englantia eikä suomea. Moni nimistä onkin rakennettu finglishin avulla, jossa yhdistetään suomen ja englannin kieltä. Myös *Skeletoni* ja *Fintelligens* ovat yhdistelmä suomen- ja englanninkielien konventioita. *Skeleton* on englanninkielinen sana, johon artistinimessä on lisätty loppuvokaali *i*. *Fintelligens* muodostuu taas osista *fin(nish)+intelligence* (tai suomennettuna *intelligenssi*), joista lopulta muodostuu edellä mainittu yhtyeennimi. Vierasperäisistä sanoista muodostetaan usein puhekielisiä sanoja, jotka usein liittyvät arkielämän lisäksi eri ammatteihin ja harrastuksiin, muoti-ilmiöihin ja viihteeseen. Ne on lainattu useimmiten englannista. Vaikka vierassanalle olisikin kehitetty kirjakielinen ja suomennettu vastine, ei sen käyttö ole välttämättä vakiintunutta, sanalla voi olla selvä virallinen ja keinotekoinen tyyliarvo. Siksi samasta sanasta voi olla käytössä kaksi versiota, vierasperäinen puhekielen sana ja oma kirjakielinen sana. (Jarva–Nurmi 2006: 19–20.) Artistinimien kaltaisia, suomentamattomia slangisanoja ovat esimerkiksi pleissi 'paikka' ja striitti 'katu'. Samaa mallia noudattaen muodostetaan siis myös artistinimiä. Esimerkiksi sanat *luuranko* ja *riimi* ovat olemassa, mutta niiden uskottavuus nimenä nuorisokulttuurin tai musiikkilajin edustajina olisi kyseenalaista.

Selkeitä viitteitä nimen appellatiivisuuteen on myös nimissä *Llapsi* ja *Rjaarli*, jossa olemassa olevaan appellatiiviin on lisätty yksi foneemi. Se, onko tällä foneemilla oma merkityksensä nimenosana, esimerkiksi onko nimi ymmärrettävissä nimeksi *R-Jaarli*, ei voi päätellä tietämättä nimen semanttista merkitystä itse nimenkeksijälle. Se, miksi appellatiiviin on lisätty kirjain, tekee nimestä rakenteellisesti poikkeavan ja huomiota herättävän. Esimerkiksi kuuluisa suomalainen rockyhtye *Hurricanesin* nimen takana katsotaan olevan enemmän tai vähemmän kirjoitusvirhe: ”Kun Remu sai tietää mitä hurricane tarkoittaa (pyörremyrsky), nimi oli selvä. G:n kanssa siinä oli kuitenkin vielä enemmän hohtoa, "teksasii". Ei ole varmuutta kuinka tahallinen tämä c-g sekaanus itse asiassa oli.” (Suuri Suomalainen Bändirekisteri 2012).

Nimet, jotka poikkeavat jo kirjoitusasultaan ja nominivartaloltaan suomen kielen rakenteista, ovat tekosanoja, jotka eivät herätä kuulijassaan edellä mainittujen luokkien tapaan assosiaatioita jo olemassa oleviin propreihin ja appellatiiveihin. Näissä nimissä esiintyy esimer-

kiksi suomen kielellä vieraita foneemeja, mutta ne eivät yhdisty mihinkään muuhunkaan tunnettuun kieleen. Tällaisia nimi on esimerkiksi *Aztra*. Jos sanan nominivartalo on poikkeava, hahmotuu nimi helposti vieraskieliseksi. Esimerkiksi *Daikini*, *Rekami* ja *Silumi* eivät kuulosta suomelta; *mi*-loppuiset suomen kielen sanat ovat usein uusia lainasanoja (*albumi*, *hormoni*), joten niiden yhdistyminen leksikkoon on muita tekosanoja hankalampaa. Mukakielinen nimi rakennetaan usein pienistä, tutuista osista kuin palapeli. Esimerkiksi yritysnimissä tavu *co* on erittäin suosittu osa keksittyä nimeä (Sjöblom 2006: 137). Hiphopartistit näyttäisivät suosivan mukakielisissä nimissään ainakin tavua edellä mainittua tavua *mi* sekä muita *i*-loppuisia tavuja, kuten nimissä *Voli*, *Raimssi* ja *Skeletoni*. Myös keksityt propriit, kuten *Brädi* ja *Fredi*, suosivat *i*-loppuisuutta, slangimaista nimen suomentamatta jättämistä.

Lyhenteet hahmottuvat kielellisesti usein yhdeksi sanaksi, vaikka saattavat merkitykseltään avautua jopa sanaliitoiksi. Käsittelen ne rakenteellisesti kuitenkin osana yksiosaisia nimiä, koska ne sisältävät ainoastaan yhden osan, kirjaimista koostuvan sanahahmon. Osa lyhenneistä voi muodostua myös yhdestä nimestä, jos esimerkiksi etunimestä on poimittu pelkät konsonantit. Lyhennenimiä ovat aineistossani esimerkiksi *DJPP*, *JMZ*, *SP* ja *TS*. Vaikka nimet lausutaan kirjain kerrallaan hahmottomatta kirjainsanalyhenteiksi, nimet ovat kuin yksi sana.

3.3 Kaksi- ja useampiosaiset nimet

3.3.1 Yhdysnimet

Keskeinen tapa muodostaa nimiä on sanojen yhdistäminen eli kompositio. Yhdysnimi on semanttisesti ilmaisuvoimaisempi kuin yksinkertainen nimi, koska se sisältää useamman nimenosan, joista jokaisella on tietty merkitys ja funktio nimessä. Sanaliitoilla ei ole suomenkielisessä nimistössä keskeistä asemaa, koska sanapaino on puhutussa kielessä yhdysnimiä ja samoista sanoista koostuvia sanaliittoja erottava piirre (*Pitkäjärvi*, *pitkä järvi*). (Kiviniemi 1990: 88.)

Fiktiiviset nimet, joissa on useampi osa, koostuvat yleensä etunimestä ja sitä määrittävästä, luokittelevasta tai kuvaavasta nimenosasta. Tämä määriteosa on tavallisesti appellatiivi, nominatiivimuotoinen substantiivi, ja se on usein sijoitettu perusosan jälkeen. Tällaisia ovat esi-

merkiksi sukua kuvaavia nimiä, kuten *Fiina-emäntä* tai *Heta-piika*. Määriteosa voi olla myös nimen edessä, jolloin se kuvaa esimerkiksi hahmon kotipaikkaa tai alkuperää, esimerkiksi *naapurin Juho* tai *Axelssonin poika Galle*. Tämä on yleinen tapa puhua henkilöistä suomen puhekielessä. (Bertills 2003: 88–89.) Bertills ei koe tällaisia nimiä yhdysniminä, vaan nimiyhdistelminä, kuten etunimen ja sukunimen sisältävät nimet. Korhokoski (2010) ja Raivo (2001) näkevät tällaiset nimet kuitenkin yhdysniminä, niin kuin tällaiset nimet nähdään myös perinteisessä paikannimitutkimuksessa. Tällaisia nimiä voi kutsua niin sanotuiksi tittelinimiksi, joilla siis ilmaistaan, kuka henkilö on. Fiktiiviset yhdysnimet on kuitenkin joskus vaikeampaa erottaa perus- ja määriteosaan kuin esimerkiksi paikannimet, koska niiden semanttinen puoli ei ole yhtä leimaava kuin paikannimissä. Keksityissä nimissä voikin nähdä olevan kaksi erilaista tyyppiä: Nimet, joissa perusosana on jokin nominatiivi, jota määrittää jokin adjektiivi tai verbistä johdettu sana. Tällöin nimen määriteosa on yleensä nimen edessä määrittäen itse perusosaa. Esimerkiksi nimi *Niiskuneiti* edustaa tätä tyyppiä. Toisessa luokassa ovat nimet, joissa sekä määrite- että perusosa ovat molemmat substantiivinomineja. Tällaiset nimet ovat usein yhdyssanoja, kuten *Jäärouva* tai *Saarikummitus*. (Bertills 2003: 82–83). Lasken tähän luokkaan myös genetiivimuotoisen määriteosan sisältävät nimet, koska usein nimi on semanttisesti hyvin samankaltainen (vrt. *Pohjola-Molli*, *Pohjolan Molli*).

Ensimmäistä nimityyppiä edustavat artistinimistöissä nimet kuten *Harmaa Getto*, *Iso-H*, *Julma-Henri*, *Laiska Leppone*, *Liekehtivä Sikiö*, *Notkea Rotta*, *Pikku G*, *Puhuva Kone*, *Super Janne*, *Tarkka-a* ja *Yliurheilu-Jeff*. Monikkomuotoisina samaa rakennetta käyttävät esimerkiksi *Vakaat Kädet*. Englanninkielisiä adjektiiv- tai partisiippialkuisia yhdysnimiä ovat mm. *Big Baali*, *Huge L*, *Royal Family*, *Rapped Youth* ja *Three Legs Luigi*. Usein määriteosana toimiva adjektiivi tai partisiippi, joka kertoo jotain ylimääräistä tietoa artistista, pelkkä nimi ei yksinään riitä. Yleinen tyyppi on esimerkiksi viitata artistiin adjektiivilla, joka kertoo artistin iästä tai koosta (*iso*, *pikku*, *big*, *huge*). Muut määriteosat liittyvät joko musiikintekoon tai ovat täysin epärationaaliseksi jääviä, kuten nimessä *Yliurheilu-Jeff*. Toista nimityyppiä, jossa nimen muodostavat kaksi nominatiivimuotoista substantiivia muodostavat kaksi erityyppistä nimiryhmää, joissa määriteosaksi laskettava osa voi olla joko sukua tai musiikkityyliä ilmaiseva sana tai lyhenne. Ensimmäistä nimiryhmää edustaviksi luokittelen esimerkiksi nimet kuten *Herra Soppa*, *Lossi Turunen*, *Setä Koponen*, *Setä Tamu*, *Soul Valpio*, *Teflon Brothers* ja *Zen-Miikka*. Määriteosa voi olla myös nimen jäljessä, kuten nimessä *Joniveli*, *Karri Koira*, *Stig Dogg* ja *Tomigun*. Näissä artistinimissä

nousee enemmän esiin kielellä leikittely ja konventionaalisten englanninkielisten hiphopnimien hyödyntäminen. Nimet eivät siis suoranaisesti kuvaile artistia, kuten adjektiivimuotoiset määriteosat tekevät. Usein ”titteli” kuvastaa sitä, millaisessa asemassa musiikintekijä on muihin nähden, esimerkiksi *setä* voisi ilmaista kokeneen tarinankertojan asemaa. Samalla tavoin artisti voi määriteosallaan sijoittaa itsensä musiikkilajien kentälle ilmaisevilla jotain tarkempaa tyylistään, kuten nimessä *Soul Valpio*. Aitoina titteliniminä voi pitää nimiä *Dr. Sykerö* ja *Kuningas Pähkinä*. Nimet voivat myös kertoa, mistä artisti tulee tai kuka hän on, kuten nimissä *Panama Rayo* ja *Martinpoika*. Muita tällaisia paikallisuutta tai alkuperää ilmaisevia nimiä ovat yleensä genetiivialkuiset nimet, joita ovat esimerkiksi *Idän Ihme*, *Koivuniemen Herrat*, *Pohjolan Molli* ja *Vastarannan Monnit*. Genetiivirakenteella halutaan siis kertoa, mistä artisti tulee, vaikka paikannimi on usein kuvitteellinen ja pikemminkin symbolinen kuin maantieteellisesti tietoa antava. Myös nimessä *Ville Kalliosta* käytetään hyväksi paikallisuutta, mutta muista nimistä poiketen määriteosa on genetiivin sijasta elatiivissa.

Lyhenteen tai muun etuliitteen ovat määriteosaksi valinneet esimerkiksi *Dj Kridlokk*, *Tku Passive*, *Monsp Connection* ja *SMC Lähiörotat*. Vaikka lyhenteet saattavat muodostua useimmista sanoista, koen ne yhtenä nimenosana, koska usein ne lausutaan ja käsitetään yhtenä sanana tai nimenosana. Lyhenteiden käyttö on rakenteellista poikkeavuutta, joka herättää kuulijassaan mielenkiinnon; mitä lyhenne tarkoittaa ja miksi se on valittu osaksi nimeä. Lyhenteillä on myös taloudellinen puoli: Esimerkiksi *SMC* on lyhenne rullalautailuelokuvannimestä *Skatemaniacs* (Hietaneva 2010), jolloin nimen pituus muodossa *Skatemaniacs Lähiörotat* olisi liian pitkä yhtyeennimeksi. Toisaalta lyhenteet tuovat nimelle omanlaisensa konnotaation. Usein lyhenteen sisältävät kaksiosaiset yhtyeennimet ovat kaksikielisiä (*SMC Lähiörotat*, *Tku(=Turku) Passive*), jolloin lyhenteen käyttö on perusteltua, koska muuten nimi voisi kuulostaa tökeröltä.

Useampiosaisia yhdysnimiä ovat *Joku Roti Mafia*, *MC Iisi-Ö*, *Michael Black Electro*, *Timo Pieni Huijaus* sekä *Vitun Kova Ääni*. Ensimmäisessä nimessä peruosaa *Mafia* määrittää fraasi ”*joku roti*”, ja muissa nimissä puolestaan määriteosan rakentavat adjektiivigenetiiviatribuutti+substantiivi -yhdistelmät. *Vitun* ja *pieni* ovat määriteosan määritteitä, joilla on tietty semanttinen merkitys: *Vitun* korostaa äänen kovuuden suuruutta, ja päinvastoin *pieni* tekee huijauksesta lievempää tai vähemmän merkittävää. Jos nimeen artistinimeen valitaan useampi määrittäviä osia, on jokaisella merkittävä vaikutus nimen herättämiin konnotaatioihin. *MC*

Iisi-Ö rakentaa nimensä lyhenteestä *mc*, adjektiivista *iisi* ja perusosasta *ö*. Nimityyppi on *Iisi-Ö*-osioltaan hyvin tyypillinen, mutta etuliitteen *mc* (tai *dj*) käyttäminen on artistinimissä melko harvinaista. Useampiosaiset nimet eivät kuitenkaan ole rakenteeltaan suosittuja, mikä johtunee pituudesta ja väärinymmärrysten mahdollisuudesta. Esimerkiksi *Timo Pieni Huijauksen* voi käsittää negatiivisesti, jolloin artisti nimeltä Timo kertoo itsensä tai musiikkinsa olevansa huijausta, mikä ei välttämättä ole parasta markkina-arvoa artistille.

Rakenteeltaan poikkeavia yhdysnimiä ovat nimet, joissa on edellä mainituista rakennetyypeistä poikkeavia muotoja tai esimerkiksi päättövälimerkki muualla kuin nimen lyhenteen merkinä. Tyypillisesti artistinimi muodostuu adjektiivi + substantiivi tai substantiivi + substantiivi -yhdistelmistä. Nimi *Antiolla* sisältää sanonnan ”*antaa olla*” puhekielisessä muodossa ja sisältää lisäksi pisteen ikään kuin lausahduksen sulkevana välimerkinä. Nimessä ei siis ole selkeitä määrite- ja perusosia, mutta sitä on myös vaikea pitää yksiosaisena. Toinen nimi, jossa käytetään välimerkkiä, on *Jay Who?* Nimessä on myös poikkeava rakenne, koska määriteosana pidettävä *who* on kysymyssana. Ensimmäinen nimiesimerkki hahmottuu siis toteavaksi väitelauseeksi, ja jälkimmäinen kysymyslauseeksi. Huudahdusta muistuttaa nimi *Markat takas!*, joka päättyy myös poikkeavasti päättövälimerkkiin, ja josta on vaikea erottaa nimenosien suhdetta. Myös erikoisen määriteosan sisältää artistinimi *Terveisin Tero*, jossa määriteosana toimii *terveisin* eli instruktiivimuoto, jota yleensä käytetään kirjeen tai viestin lopussa fraasina. Yhtyeennimi *Lampaita ja Trikoita* on muodoltaan poikkeava, koska se sisältää kaksi yhtä merkittävää nimenosaa monikon partitiivissa

Myös numeraalien käyttö esiintyy osana hiphopnimistöä. *Steen1* ja *Yor123* ovat valinneet artistinimeensä mukaan lukuja, joiden merkitys on melko opaakki. Nimet poikkeavat toisistaan siinä, että *Steen* saa proprisen merkityksen, jolloin numeraalia *1* voi pitää määriteosana. Nimenosa *Yor* ei puolestaan saa samanlaista yleiskielistä tarkoitetta, mutta muistuttaa niin paljon propria, että se voidaan myös käsittää perusosaksi *Steenin* tavoin. Se, miksi näihin yhdysnimiin on valittu osaksi juuri nämä numeraalit, ei saa selitystä, koska esimerkiksi yritysnimistöissä numeraalit liittyvät tiiviisti yrityksen toimintaan (Sjöblom 2008: 180). Numeraalia *1* voi pitää erottimena muista *Steen*-nimisistä henkilöistä, mutta *123*-yhdistelmä lienee enemmän tehokeinona käytetty, kielenkäyttäjille ennestään tuttu numeroyhdistelmä.

Myös yhdysnimet voivat muodostua teko- ja mukasanoista. Esimerkiksi nimissä *Giant Räbät* ja *Memmy Posse* on toinen nimenosista keksittyä kieltä. Ensimmäisessä perusosa *Räbät* on sekakieltä, jonka merkitystä on vaikea määrittää tarkasti ja tyhjentävästi, mutta määriteosana toimiva *giant* saa yleiskielisen merkityksen. Jälkimmäisessä nimessä perusosaa *Posse* määritellään nimenosalla *Memmy*, joka ei tarkoita yhtyeeseen lisää tutustumatta mitään. Myös molemmat nimenosat voivat muodostua tekosanoista, mutta hahmottuvat rakenteellisesti selkeästi yhdysnimiksi. Esimerkiksi nimessä *Loost Koos* voi määriteosana pitää selkeästi *Loostia*, kun taas perusosana toimii *Koos*.

3.3.2 Nimiyhdistelmät

Nimiyhdistelmät rakentuvat kirjaimellisesti kahdesta tai useammasta erillisestä nimestä. Fiktiivisissä nimissä yleensä etunimet pohjaavat todellisiin propreihin, kun taas sukunimiä rakennetaan appellatiiveista tai tekosanoista. Nimiä ei muodosteta kuitenkaan täysin mielivaltaisesti; esimerkiksi tyypilliset sukunimipäätteet ja allitteraatio vaikuttavat nimien rakentumiseen. Nimessä *Hiski Piskinen* näkyy sekä aidosta nimestä (*Hiskia*) johdetun etunimen ja keksityn sukunimen semanttinen yhteenkuuluvuus (henkilö on koira) sekä foneettinen yhteensopivuus. Nimen pitää siis muistuttaa tarpeeksi kielelle ominaisia konventioita, että se yhdistyy osaksi tiettyä kielikontekstia. (Bertills 2003: 89–90.)

Perinteisen henkilönnimirakenteen mallia ovat hyväksikäyttäneet artistit *Armo Murha*, *Carl Finer*, *Edu Kehäkettunen*, *Eino Antiwäkki* ja *Tapani Kansalainen*. Fiktiivisten nimien tapaan sukunimet ovat keksittyjä, ne eivät ole rakenteeltaan oikeiksi sukunimiksi laskettavia, vaan pikemminkin nominatiivimuotoisia substantiivijohdoksia (esim. *kansalainen*) tai kirjoitusasultaan nimiä muistuttavia nominatiivimuotoisia sanoja tai tekosanoja (*murha*, *antiwäkki*). Nimet yhdistyvät kuitenkin sukunimiksi, koska ne ovat kirjoitettu etunimen jälkeen isolla alkukirjaimella. Lisäksi ne sisältävät esimerkiksi tyypillisen sukunimipäätteen *nen*. Humoristisia nimiyhdistelmiä matkien on muodostettu artistinimi *Armo Murha* (vrt. *Miina Kenttä*, *Sini Tiainen*), jossa yhdysnana on hajotettu etu- ja sukunimeksi. Englanninkielinen nimi *Carl Finer* hyödyntää tyypillistä

englannissa esiintyvää sukunimipäätettä *r*, joka yleisesti ilmaisee alun perin ammatista johdettua sukunimityyppiä (esim. *Farmer, Miller*). *Edu Kehäkettunen* ja *Tapani Kansalainen* lisäksi hyödyntävät jo olemassa olevia nimiä, jolloin intertekstuaalisuus nousee merkittävään asemaan. Näitä ja muita deproprisia nimiä käsittelemme luvussa 4.1.2.6. Etunimi+sukunimi -rakennetta muistuttavat myös nimet kuten *Timi Lexikon* ja *Ruger Hauer*, vaikka näissä nimissä toinen nimenosa ei ole etu- tai sukunimenä mahdollinen; *Lexikon* on sananmuunnos, joka ei muistuta minkään kielen sukunimirakennetta, ja *Ruger* on puolestaan tuttu saksankielisenä sukunimenä.

Artistinimistössä käytetään myös aidoista nimistä koostettuja etunimi+sukunimi -yhdistelmiä, vaikka se ei ole niin tyypillistä kuin muissa musiikkityyleissä. Tällaisia nimiä ovat *Axl Smith, Felix Zenger, Heikki Kuula, Ilkka Kalevi Tillanen, Jonne Kuusisto* ja *Olli Peks*. Yhteenkirjoitettu, mutta selkeästi kaksiosainen nimi on *Villegalle*, jossa *galle* on artistin oikea sukunimi. Erikoista rakennemallia käyttää *Villegallen* lisäksi *Laineenkasper*i, jossa sukunimi on sijoitettu etunimen eteen genetiivimuodossa. Nimi on ilmaistu puhekielisessä muodossa, ja se tuokin nimelle rennomman ja huolettomamman konnotaation kuin esimerkiksi kaikki henkilönnimensä artistinimessään ilmaiseva, kolmiosainen nimi *Ilkka Kalevi Tillanen*. Toisaalta tällainen rakenne voi juuri virallisuudessaan olla myös humoristinen. Muutama artisti on myös tyylytellen valinnut artistinimeensä sukunimestä vain yhden kirjaimen. *Eddie B.* ja *Lasse K.* käyttävät sukunimestään etukirjainlyhennettä erikseen kirjoitettuna, kun taas *MattiP* ja *RoopeK* ovat liittäneet ne osaksi etunimeä. Koen kuitenkin jälkimmäiset nimityypit kaksiosaisiksi, koska nimestä on selkeästi eroteltavissa kaksi osaa, joista molemmat saavat selkeän semanttisen merkityksen. Lisäksi osat lausutaan puheessa erikseen, *Matti P*, mikä vahvistaa nimen kaksiosaisuutta. Se, miksi sukunimen etukirjaimet ovat kirjoitettu yhteen etunimen kanssa, lienee foneettista leikkittelyä ja erottautumishalua muista artistinimistä.

3.4 Yhtyeennimistä

Koska aineisto koostuu sekä yksilön- että yhtyeennimistä, on syytä tarkastella näiden rakenteellisia piirteitä hieman tarkemmin. Tyypillisesti yksilönä esiintyvän artistin ja yhtyeen artistinimen erottaa sijamuodoista; yksikkömuoto ilmaisee soolona esiintyvää artistia, kun taas monikkomuodolla ilmaistaan kokoonpanoa. Esimerkiksi artistinimen sisältäessä lisämääritteitä kertoo se usein

yhtyeen kokoonpanosta tai koosta. Esimerkiksi iskelmämusiikissa tyypillinen keino ilmaista kokoonpanon kokoa on liittää nimen perusosaan jokin määräite, kuten nimissä *Duo Röyhkeät* tai *Nina Laaksonen* yhtyeineen. (Kulmala 2006: 26, 29.) Myös nimen abstraktius voi viitata kokoonpanoon yksinesiiintymisen sijaan; mitä useimmiten abstraktimpi artistinimi on, sitä todennäköisemmin se viittaa useista henkilöistä koostuvaan yksikköön kollektiivisesti (Hongisto 2006: 30). Hiphopgenressä näyttää käytettävän juuri tätä Hongiston mainitsemaa mallia, koska tyypilliset yhtyeeseen viittaavat nimenosat, kuten yhtye tai bändi, eivät esiinny aineistossani kertaakaan.

Yhtyettä ilmaistaan hiphopkulttuurissa usein katuslangeista ja termistöstä. Esimerkiksi kollektiivisuutta merkitsevät sanat, kuten *posse* ja *crew*, esiintyvät usein hiphopnimissä. Aineistossani esimerkiksi *Memmy Posse* edustaa tällaista nimityyppiä. Yhtyettä voidaan ilmaista myös muilla kollektiivisuutta tarkoittavilla yksikkönominatiiveilla, kuten seuraavissa nimissä: *Herrasmiesliiga*, *Kapasiteettiyksikkö*, *Lepakkotiimi*, *Monsp Connection*, *Reilukerho*, *Ritarikunta* ja *Royal Family*. Tällöin yhtyeennimi on siis yhdyssanarakenteilla muodostettuja, nominatiivimuodoissa olevia yksiosaisia tai yhdysnimiä. Monikon tunnusta hyväksikäyttävät esimerkiksi yhtyeet *Gasellit*, *Kaakonkonnat*, *Koivuniemen Herrat*, *Mikrofonistit*, *Tulenkantajat* ja *Vakaat Kädet*. Monikkomuodon takia nimet hahmottavat helposti ja yksiselitteisesti yhtyeennimiksi. Suoraan yhtyeen kokoa nimessään ilmaisee ainakin yksi yhtye: *Kolmiodraama*.

Yhtyeennimen abstraktius on toinen hyvä tunnusmerkki hiphopyhtyeille. Nimet *Chelaleba*, *Ceebrolistics* (sisältäen myös monikon tunnuksen *s*), *Hulabaloo*, *Markat Takas!*, *Sine Ira* ja *UG/OD* ovat hyviä esimerkkejä tästä ilmiöstä. Jos nimi ei suoraan kerro yhtyeen ominaisuuksista tai koosta, mutta ei myöskään viittaa yksilöön, on todennäköisesti kyseessä yhtye. Yksilönnimisissä suositaan appellatiivisen merkityksen saavia nimiä, esimerkiksi *Avain* ja *Hylje*, jolloin ne ovat selkeästi yksikkömuotoisia. Yksilöartistit suosivat myös proprijohtoisia nimiä, jolloin viittaus yhteen henkilöön on selvä (esim. *Bulle*, *Juhani*, *Super Janne*).

Yksilöistä muodostettuja kokoonpanoja ilmaisevat duot, joita ei kuitenkaan ilmaista samalla tavalla kuin vaikkapa iskelmämusiikissa. Koska kokoonpanot saattavat tehdä yhteistyötä esimerkiksi vain yhden levyn verran, ei vakiintuneita ryhmittymiä ole niin paljon. Duoiksi hahmottuvat aineistossani ne nimet, jotka ovat yhdistetty & -merkillä. Tällaisia ovat esimerkiksi *Aisti&Emeto*, *Big Baali&Tomigun* ja *Ideaali&Jay Who?*. Vakiintuneita kokoonpanoja ovat puolestaan *Fredi&Stefu*, *Jare&Villegalle*, *Mac Bueno&Dj Tact* sekä *Niko&Tapsa*. Satunnaisia ja va-

kiintuneita kokoonpanoja erottaa rakenteellisesti se, että vakiintuneissa yhtyeissä nimet ovat selkeästi suunniteltu yhteen. Molemmat yhtyeen jäsenet ovat valinneet rakenteen ja kielen kannalta samanlaiset nimet. Esimerkiksi nimet *Ideaali* ja *Jay Who?* ovat melko kaukana toisistaan rakenteellisesti ja semanttisesti: toinen on suomenkielinen metafora, toinen taas omasta lempinimestä väännetty englanninkielinen sanaleikki. Tästä voi siis päätellä, että nimiä ei ole keksitty ja suunniteltu yhtä aikaa ja yhdessä käytettäväksi.

Myös hiphopmusiikissa esiintyy yhtyeitä, joissa yksi artisti saa johtavan aseman (vrt. *Lauri Tähhä & Elonkerjuu*). Tällöin usein yhtye koostuu soittajista, kun räppäyksestä tai laulamisesta vastaa erikseen mainittu keulahahmo. Aineistossani tällaisia ovat *Hannibal & Joku Roti Mafia*, *Julma-Henri & Syrjäytyneet*, *Olli-PA & Funksons* sekä *Pikku G & Royal Family*. Yleensä näillä kokoonpanoilla halutaan ilmoittaa se, että levyllä tai esityksessä on mukana muusikoista koostuva bändi, eikä siis esimerkiksi ryhmä tuottajia, jotka ovat tehneet taustanauhat. Tosin hiphopgenressä yhtye voi tarkoittaa myös ryhmää muita räppäreitä, jotka vierailevat satunnaisessa järjestyksessä artistin kappaleilla. Tällainen on esimerkiksi *Royal Family*, joka esiintyi yhdessä *Pikku G*:n johdolla. Toisaalta valinta nostaa *Pikku G* yhtyeen keulahahmoksi oli aikanaan järkevää: Hänen esikoisalbuminsa on ensimmäinen suomenkielinen platinaa myynyt hiphoplevy ja vuoden 2003 myydyin äänite Suomessa (Wikipedia 2012). Aineistossa esiintyvät *Asa ja Jätkäjätkät* ovat myös tehneet yhteistyötä, jolloin soittotaitoiset *Jätkäjätkät* ilmaistiin ikään kuin *Asan* taustayhtyeenä (*Asa & Jätkäjätkät*), vaikka myös yhtyeen muut jäsenet osallistuvat räp- ja laulusuuksiin.

Tekosanat artistinimenä näyttävät pääosin noudattavan suomen tai esimerkiksi englanninkielen leksikkoa, vaikka eivät saakaan mitään appellatiivista merkitystä. Esimerkiksi yksikkömuotoiset nimet ovat helppo erottaa monikoista. Lähes poikkeuksetta monikolliset yhtyeen nimet, kuten *Ceebrolistics* ja *Fintelligens*, erottuvat monikoina käyttäen englanninkielen monikon tunnusta *s*. Yksikkömuotoiset tekosanat loppuvat usein vokaaliin, kuten nimissä *Asa*, *Voli*, *Saurus* tai *Skeletoni*. Suomenkieliseksi hahmottuvia tekosanoista muodostettuja yhtyeennimiä on aineistossani vain yksi: *Kemmuru*. Nimi ei hahmotu monikkomuodoksi, mutta ei poikkea hiphopgenrelle tyypillisestä rakennemallista, jossa yhtyettä ilmaistaan kollektiivisanoilla. Tosin *ru* ei ole tyypillinen kollektiivijohdos, joten nimi poikkeaa tältä osin muiden yhtyeennimien rakenteesta. Tosin kollektiivisuutta ilmaistaan myös nominimuotoisilla propreilla ja appellatiiveilla,

esimerkiksi *Raimo* ja *Ruger Hauer* sekä aineistoni ulkopuolelta oleva nimi *MC Taakibörsta* ovat yksikkömuodostaan huolimatta yhtyeitä. Nämä nimet ovat proprijohtoisia, joten henkilönnimellä viitattaneen myös yhtyeisiin niiden perinteisestä käytöstä poiketen.

3.5 Vieraskielisistä nimistä

Amerikkalainen nuorisokulttuuri on vaikuttanut englantilaisperäisen sanaston lisääntymiseen. Varsinkin 1970-luvulta lähtien on alettu yksittäisten sanojen lisäksi omaksua kokonaisia alakulttuureja, jotka ovat tuoneet mukanaan omat käsitemaailmansa ja sanastonsa. Erityisesti musiikkisuuntaukset ovat olleet tällaisia osakulttuureja, mutta myöhemmin myös erilaiset vaihtoehto- ja vastakulttuurit ovat yleistyneet. Niihin liittyvä sanasto on usein siirretty sellaisenaan slangiin. Varsinkin englanninkielen vaikutus näkyy useissa nykykulttuureissa: parin viimeisen vuosikymmenen aikana nuoret angloamerikkalaisista lähteistä omaksutut kulttuurit ovat lisänneet slangisanastoon käsitteitä ja sanoja. Esimerkiksi graffitientekijät ja rulla- ja lumilautailijat perustavat kielensä alan englantilaiseen terminologiaa. (Paunonen 2000: 16, 31–32.) Tämän takia myös täysin suomalaissyntyiset artistit valitsevat ja kehittävät itselleen vieraskielisiltä kuulostavia propreja ja appellatiiveja artistinimikseen.

Koska hiphopmusiikin juuret ovat afroamerikkalaisessa, englanninkielisessä ympäristössä, on luonnollista, että osa suomalaisista artisteista tekee myös musiikkia englanninkielellä. Myös musiikkityylin termit, kuten mc eli master of ceremony ja dj eli disk jockey, jäävät suomentamatta. Tämä lisää englanninkielen asemaa suomalaisessa hiphopkulttuurissa, vaikka yhä useampi hiphopmuusikko suosii nykyään omaa äidinkieltään (esim. Nieminen 2003: 184; Simeziane 2010: 103). Englanninkielen vakiintunut asema vaikuttaa siis vahvasti myös artistinimien syntymiseen, monikielisyys ja varsinkin englannin kielen vaikutus on nähtävissä myös muissa populaarimusiikin esittäjänimissä (ks. Hongisto 2006: 65). Vaikka musiikkia tehtäisiin suomen kielellä, voi artistinimi olla englanniksi. Usein artisti on aloittanut uransa tekemällä englanninkielistä hiphoppia, mutta muuttanut laulukielen suomeksi, kun suomenkielinen räp alkoi saada arvostusta. Tällaisia nimiä ovat aineistossani esimerkiksi *Cheek*, *Jay Who?* ja *Wretch*. Nimeä ei siis ole koettu tarpeelliseksi muuttaa, vaikka esiintymiskieli on artistinimen kanssa ristiriidassa. Usein ensimmäinen nimi, jonka artisti itsellensä valitsee, saa vakiintuneen aseman sekä yleisössä että

lähipiirissä. Yhtyeennimi *Loost Koos* on tehnyt nimessään pienen muutoksen kohti suomenkieltä: Ennen englanninkielistä musiikkia tehnyt yhtye *Lost Cause* vaihtoi nimekseen suomentamisella muodostetun *Loost Koos* hylkäämällä vaihtoehdon suorasta suomennoksesta (esim. *Toivoton tapaus*).

Osa artisteista valitsee itselleen englanninkielisen nimen, vaikka olisi tehnyt musiikkia koko ajan pääasiassa suomen kielellä. Tällaisia artisteja ovat aineistossani esimerkiksi *Lord Est* ja *Rapped Youth*. Myös monet yhdistelmänimet, joissa esimerkiksi perusosa muodostuu esimerkiksi nimestä, on usein määriteosaltaan englanninkielinen. Tällaisia nimiä ovat esimerkiksi *Tomigun*, *Tommishock* ja *Tku Passive*. Nämä kaikki artistit ja yhtyeet tekevät musiikkia pääasiassa suomen kielellä. Nimestä halutaan näin tehdä ehkä napakampi ja enemmän artistinimeltä kuulostava; suomen kieli ei aina taivu haluttuun tarkoitukseen. Esimerkiksi nimi *Tomigun* ei muodossa *Tomias* tai *Ase-Tomi* ilmaisisi haluttua asiaa yhtä hyvin.

Englanninkielinen nimi on perustelluinta silloin, kun muusikko tekee todella englanninkielistä musiikkia. Tällaisia artisteja ovat esimerkiksi *The Gambit*, *Michael Black Electro* ja *Redrama*. Silloin yhdistyminen vieraskielisyyteen on ilmeistä, ja nimi saatetaan valita jopa kansainvälisen uran toivossa. Usein tällaiset artistit tekevät yhteistyötä myös ulkomaalaisten muusikkojen kanssa, jolloin englanninkielinen artistinimi on myös kommunikaation kannalta ilmeinen valinta. Englanninkielinen nimi valitaan usein artistinimeksi myös silloin, jos artisti on ulkomaalaistaustainen. Esimerkiksi *Axl Smith*, *Brandon* ja *Tableek* esiintyvät omilla henkilönnimillään ja tekevät musiikkia englanniksi. Onkin huomattavaa, että ulkomaalaistaustaisista artisteista melkein kaikki esiintyvät henkilönnimillä (myös suomeksi räppäävä *Shaka*), kun taas suomalaiset artistit suosivat esimerkiksi yhdysnimiä ja appellatiiveista johdettuja nimiä. Ainoastaan *Toinen Kadunpoika* on rakentanut nimensä suomenkielisistä appellatiiveista, vaikka onkin alun perin angolalainen, vaikka hän tekee musiikkia suomenkielellä.

Englanninkielen lisäksi aineistossa esiintyy kielenaineiksia latinasta ja japanista. Yhtyeennimet *Emesis* ja *Sine Ira*, sekä *Emesiksen* jäsen *Emeto* ovat lainanneet nimensä latinankielisistä termeistä ja sanonnoista. Latinan kielestä rakentuvilla kaupallisilla nimillä onkin oma käyttötarkoituksensa: latina on monen eurooppalaisen kielen edeltäjä ja myös suomen sanaston kartuttaja. Siksi latinalta kuulostavat nimet herättävät oikeansuuntaisia merkitysassociaatioita, vaikka kuulija ei osaisi latinaa (Kaimio 2000). Hiphopgenreen yhdistettynä latinankielinen nimi heijas-

tanee kulttuurihistorian ja kielitietoisuuden hallitsemista, jonka lisäksi nimet erottuvat muuten suomen- ja englanninkielellä rakentuvista nimistä. Japanilta kuulostavat artistinimet *Silumi* ja *Daikini*. Se, miksi artistinimen kieleksi on valittu suomalaiselle yleisölle melko vieras kieli, kertoo lähinnä artistien omista mielenkiinnon kohteista. Japanilaisen populaarikulttuurin nousu valtavirtaviihtheeksi Suomessa on tapahtunut viime vuosien aikana, ja Japanista on tullut keskeinen vapaa-aikaviihteen tuottaja (Valaskivi 2009: 14). Myös hiphopkulttuuriin on levinnyt vaikutteita muista populaarikulttuurin ilmiöistä, vaikka vaikutus olisi pelkästään artistinimen tai levyn nimen tasolla. Japaninkielistä hiphopmusiikkia ei ainakaan vielä ole ilmestynyt julkisuuteen.

Artistinimissä on myös muutama vieraskielinen henkilönnimi. Nämä nimet eivät ole artistin omia henkilönnimiä, mutta ovat syystä tai toisesta valikoituneet osaksi artistinimistöä. *Steen* on tanskalainen miehen nimi, ja artistin nimivalinnaksi se päättyy intertekstuaalisen valinnan kautta (*Steen Christensen*>*Steen1*). *Kimarr* on täysin suomalaisen artistin taitelijan nimi, jonka yhteys kantajaansa jää opaakimmaksi. Se on afroamerikkalaiseen kulttuuriin helposti yhdistyvä miehen nimi, joka on käytössä ainakin Yhdysvalloissa. *Juan (Muteniac)* ja *Miguel* taas ovat hyvin tyypillisiä latinonimiä. *Ruger Hauer* puolestaan yhdistyy saksalaiseen nimimaisemaan. Hiphopkulttuurin rikkaudesta kertoo se, että nimiä lainataan siis muistakin kuin tyypillisimmistä englanninkielisistä nimistä ja sanoista.

4 NIMIEN MERKITYS

4.1 Transparentit nimet

Transparentit nimet ovat nimensä mukaan läpinäkyviä. Ne paljastavat nimen appellatiivisen merkityksen suoraan kuulijalleen (esim. *Suvi* tai *Kukka*). Nimi sisältää siis osia, joilla on jokin leksi-kaalinen merkitys. Usein tämä merkitys on suoraan liitettävissä myös koko artistinimen merkitykseen, mutta koska sanoilla leikittely on osa artistinimien nimeämisperinnettä, ei näitä tulkintoja voi tehdä automaattisesti (nimi = tarkoite). Vaikka nimen suhde tarkoitteeseen ei olisi kirjaimellinen, paljastaa se kuulijalleen selkeästi halutun viestin. Transparentit artistinimet sisältävät varsinaisesta referentistään erillisiä sivumerkityksiä, joita voivat olla esimerkiksi mielteet, emotionaaliset vivahteet ja semanttiset sävyerot, joita nimen appellatiivinen osa tuo nimien merkitykseen. (Hongisto 2006: 25; Kangasniemi 1997: 66.)

Olen jakanut transparentit nimet sen mukaan, sisältävätkö ne suoran vai epäsuoran suhteen nimen kantajaan. Esimerkiksi jos artisti käyttää artistinimensä omaa henkilönnimeään, on suhde suora, koska se ei voi sisällyttää harhaanjohtavia tulkintoja tai viitata johonkin muuhun kantajaan. Epäsuorassa suhteessa saa kuulija enemmän pääteltävää; nimen tuottama mentaalinen kuva ei siis välttämättä vastaa suoraan kantajaansa liittyviä tosiseikkoja, vaikka voi sisältää häneen liittyviä merkityksiä. Nimenä esitetty kielellinen ilmaus herättää kuulijassaan jonkin mielikuvan esimerkiksi jostakin esineestä tai asiasta, joka toimii sisäänpääsynä merkitysten verkkoon. Näitä merkityksiä yhdistelemällä syntyy kuva siitä, mitä nimi heijastaa. (Sjöblom 2006: 209.)

Nimi voidaan ymmärtää metaforisesti ja metonymisesti. Olen jakanut epäsuorat nimet metaforisiin tai metonymisiin nimiin, vaikka joskus rajanveto metaforan ja metonymian välillä on vaikeaa. Metaforinen nimi rinnastaa kaksi asiaa rakenteineen toisiinsa, kun taas metonymia perustuu asioiden välisiin assosiaatioihin, asia hahmotetaan reittinä toiseen asiayhteyteen. (Sjöblom 2006: 209.) Hongisto (2006: 30) nostaa esiin myös abstraktiuden asteen ja nimen referentin: useimmiten abstrakteimmat artistinimenmerkitykset viittaavat useista henkilöistä koostuvaan yksikköön kollektiivisesti (esim. *Yö*, *Noitalinna huraa!*), jolloin nimet ovat metaforisia. Metonymisen nimen voi puolestaan liittää henkilön ulkonäköön, ominaisuuksiin tai vaikkapa vaate-tukseen. Metonymisessa nimenannossa ei ole määrätty sitä, miten tarkka assosiaatioketjun pitää

olla, ja siksi nimenantoperuste voi liittyä nimenkantajaan hyvinkin etäisesti. (Lähtenmäki 2008: 21). Metaforiset nimet viittaavat myös muihin kuin yhtyeen tai esittäjän musiikillisiin ominaisuuksiin, kun taas metonyymiset nimet yleensä liittävät esittäjän tai yhtyeen jollain tapaa musiikkidiskurssiin. Esimerkiksi *Äyriäiset* tuskin viittaa yhtyeen jäsenien olevan äyriäisiä tai musiikin kuulostavan äyriäisten ääntelyltä, kun taas *Vitun kova ääni* viittaa yhtyeen musiikin ja sanoman olevan todella koväänistä.

Epäsuoran suhteen nimeen muodostavat myös symboliset nimet. Nämä nimet viittaavat johonkin suurempaan ajatusmaailmaan tai ideaan, johon nimi halutaan liittää. Esimerkiksi yritysnimistössä symbolisia nimiä rakennetaan assosiaatiosuhteilla suomalaisuuteen tai vaikkapa Kalevalaan (*Sampopankki*, *Vakuutusyhtiö Ilmarinen*). Symbolisten nimien kaltaisia ovat depropriset assosiaationimet, joissa artistinimi viittaa jo olemassa olevaan ja tunnettuun proprinkantajaan.

4.1.1 Suora suhde

Suoran suhteen sisältävät artistinimet viittaavat suoraan kantajansa henkilönnimeen tai paikannimeen, joka jollain tavalla liittyy läheisesti henkilön tai yrityksen elämänpiiriin esimerkiksi sijaintinsa kautta. Tällainen kaupallisessa nimistössä vanhana nimityyppinä pidettävä rakennemalli on erityisen tavallinen elinkeinonharjoittajien yrityksissä. Voi siis sanoa, että omaa yritystä ja tekemistä halutaan nimetä omalla, henkilökohtaisella nimellä. Joskus nimessä halutaan myös mainita henkilön tai yrityksen toimialue, jolloin paikallisuus nousee merkittävään asemaan. (Sjöblom 2006: 205–206.) Sjöblom (2006: 207) näkee yritysnimet suoriksi myös silloin, jos nimessä esiintyy suora viittaus sen toimialaan, esimerkiksi *Kynsistudio X Outi Ikonen* kertoo selkeästi ja suorasti yhteyden yrityksen alaan sekä omistajaan. Artistinimistössä tällainen nimityyppi on kuitenkin melko mahdoton; tuskinpa kukaan valitsee nimekseen esimerkiksi *Hiphoppari Juhani*. Artistinimistössä suoran suhteen muodostavat siis aidot eli artistin oikeat henkilönnimet sekä paikanimet, jotka ovat selvästi liitettävissä artistin kotipaikkakuntaan tai asuinalueeseen.

|Omat nimet

Henkilönnimen on tarkoitus identifioida kaikki henkilöön suhteutuvat merkitykset mukaan lukien hänen elinkeinotoimintansa. Nimen merkityssuhde kognitiivisiin alueisiin on suora, nimet kuvaavat suoraan sen kohdetta. Esimerkiksi ensimmäiset yritysnimet ovat olleet hyvin informatiivisia ja suorasukaisia, ja oman nimen käyttäminen yritysnimenä on ollut perinteenä jo 1800-luvulta saakka. Sen sijaan appellatiivien käyttö nimissä on suhteellisen uusi tapa yksilöidä elinkeinonharjoittamista. (Sjöblom 2006: 205–206.) Tällaista nimityyppiä edustavat myös artistinimet, joissa artisti esiintyy omalla aidolla henkilönnimellään. Kuten yritysnimissäkin (Sjöblom 2006: 206) myös artistinimissä on oman nimen käyttö säilyttänyt suosionsa, ehkä hieman yllättäen. Proprien käyttö artistinimissä oli suosittua 1950–1980-luvulla, mutta yhteytoiminnan lisääntyessä 1990-luvulla nimet alkoivat appellatiivistua (Kulmala 2006: 27). Vaikka hiphop genrenä luottaa ilmaisuvoimaansa sanoilla leikkittelyn avulla, on nimistöissä säilynyt ja ehkä jopa lisääntynyt oman nimen käyttäminen artistinimenä. Esimerkiksi monet 1990-luvulla ja 2000-luvun alussa uransa aloittaneet hiphopartistit kehittivät itselleen mitä erikoisimpia artistinimiä. Esimerkiksi entinen *Ääretön* on lähempänä artistin omaa nimeä vaihtaessaan esittäjänsä *Anduksi* (artistin oikea nimi on Anders). Samalla tavoin myös 1990-luvulla musiikin teon aloittanut *SteenI* on esiintynyt vuonna 2011 sukunimellään *Lampela*. Tosin kyseinen artisti muuttaa nimeään melko usein, melkein aina musiikkityylin ja aiheiden vaihtuessa. Nimenvaihtamista käsittelem lisää luvussa 6.

Lasken aidoksi nimeksi sekä etu- että sukunimet, molemmat etunimet ja yhdistelmät, jossa on esimerkiksi etunimi ja sukunimen ensimmäinen kirjain. Oma etunimeä artistinimenä käyttävät *Brandon*, *Jare*, *Juuso*, *Kasper*, *Niko* ja *Shaka*, *Mikael Gabriel* on ottanut nimeensä mukaan myös toisen nimensä. Sukunimellään esiintyvät *Lampela*, *Lampi* ja *Solonen*. Etu- ja sukunimiyhdistelmää käyttävät *Felix Zenger*, *Heikki Kuula*, *Ilkka Kalevi Tillanen*, *Jonne Kuusisto* ja *Olli Peks* sekä tyylitellen *Laineenkasper* ja *Villegalle*. Sukunimestä ensimmäisen kirjaimen etunimen lisäksi ovat valinneet *Eddie B*, *Lasse K*, *MattiP* ja *RoopeK*. Oman nimen käyttäminen artistinimenä on usein selkeä viittaus siihen, että artistinimi on lähellä omaa minää; ei ole tarvetta kehittää alter egoa, jonka taakse piiloudutaan. Toisaalta omalla nimellä esiintyminen voi olla myös nopean päätöksen lopputulos, eikä nimenvaihtoa ole haluttu käyttää aikaa. Esimerkiksi räppäri *Shaka* kertoo nimestään seuraavaa: ”Mut ristittiin Shakaksi 1800-luvulla vaikuttaneen zulukuninkaan mukaan. Mulla oli pahoja ongelmia taiteilijanimen keksimisessä, ja kun tuli päivä, jona oli pakko antaa joku nimi keikkaflyeriin, päätin käyttää ristimänimeäni.” (Paleface 2011: 149).

Suoran nimen kaltaisia ovat myös sukunimen tyylinen *Alamaa* sekä etunimiksi hahmotuvat *Miguel*, *Juhani*, *Sepeteus*, *Tuomas* ja *Tuukka*. Näille nimille ei kuitenkaan löydy varmaa taustaa, joten niiden valinta artistinimeksi jää hämäräksi. Koska artistinimen nimenantoprosessia ei voi pitää loogisena, ei nimet ole suoran suhteen sisältäviä artistinimiä. Esimerkiksi *Raimo* on muodostaan huolimatta yhtyeennimi, ja *Kosola* on oikealta nimeltään Esa Rahijärvi, joten nimen ei voi suoraan päätellä viittaavan henkilön omaan nimeen.

Lempinimet

Lasken myös lempinimet suoran suhteen sisältäviin artistinimiin, jos lempinimen voi nähdä viittaavan suoraan esittäjän omaan henkilönnimeen. Tällöin nimi ei myöskään sisällä muita mahdollisia konnotaatioita, lempinimestä voi siis tulla mieleen vain sen alkuperäinen lähdenimi. Myös lempinimen stereotyyppinen rakenne ja siten sen ymmärtäminen sellaiseksi on yksi suoran suhteen kriteereistä. Lempinimeä artistinimenä käyttäviä esiintyjä on aineistossani *Andu*, *Jonde*, *Jontti*, *Kike*, *Kriso*, *Mariska*, *Tapsa* ja *Ruudolf* (Rudy Kulmala). Sukunimestä muodostetuilla lempinimillä esiintyvät *Bulle* (Joni Bollström), *Stepa* (Joni Stenberg) ja *Särre* (Miika Särmäkari).

Luokittelematta suoriksi lempinimeksi jäivät nimet, joiden alkuperää ei voi löytää, toisin sanoen artistin oma nimi ei ole tiedossa. Tällaisia nimiä ovat *Fredi*, *Stefu* ja *Jage*, ja nimet kuuluvatkin ryhmään epäaidot propriit. Lempinimien kaltaisia rakenteita käyttävät myös lappilaisartistit *Amoc* (Mikkâl Antti Morottaja) ja *Edorf* (Erik Ingebritsen). Myös nimi *Kajo* (Kalle Niskanen) voi tarkoittaa lempinimeä, jos se viittaa nimeen *Kalle*, mutta voi sisältää myös nimen appellatiivisen merkityksen ’himmeä valo, kajastus; sarastus, rusko; hohde, kuumotus, siinto’ (KS s.v. *kajo*), jolloin nimi kuuluisi epäsuoran suhteen sisältäviin artistinimiin. Kuitenkin suhde nimeen *Kalle* on sanan appellatiivimuotoon verrattuna loogisempi, joten lasken sen mukaan suoriksi lempinimiksi.

Paikannimi

Paikannimiä käyttävät artistinimissään sekä yksilöt että yhtyeet. Yhtyeennimi *Liisanpuisto* on ainoa aineistoni nimi, joka sisältää suoran merkityssuhteen paikannimeen. *Liisanpuisto* on Helsingin Kruununhaassa sijaitseva puisto, joten voi päätellä, että yhtyeen jäsenet ovat alueelta kotoisin. Toisaalta ristiriidan tämän päätelmän kanssa tuo se, että yksi yhtyeen jäsen, *Ville Kallios-ta*, joka myös esiintyy aineistossani sooloartistina, ilmaisee myös paikallisuutta. Kallio on myös Helsingin kaupunginosa, joten kyseisen Villen on siis täytynyt liikkua molemmissa kaupunkiympäristöissä. Suhde Kallion kaupunginosaan ja artistin välillä on ainakin aito: ”Synnyin 1976 Jyväskylästä, josta perheeni muutti Helsinkiin, kun olin kolme. Asustelin äidin luona Kantsussa, mutta 80-luvun puolivälistä alkaen pyörin usein Kalliossa viikonloppuisin isän luona. Osittain siitä syntyi ehkä Suomen urpoin MC-nimi.” (Paleface 2011: 182). Tästä voi päätellä, että artistin ei välttämättä tarvitse asua artistinimen sisältämällä alueella, riittää että siellä vietetään aikaa. Muutenkin alueellisuus, se mistä on kotoisin ja missä asuu, näyttää tämän tapauksen valossa olevan melko tärkeä seikka artistin identiteetin osana.

Ville Kallios-ta -nimessä yhdistyy sekä suora viittaus henkilönimeen sekä paikannimeen, joten on perusteltua sijoittaa nimi suoran suhteen sisältäviin nimiin. Rakenteeltaan nimi kuitenkin poikkeaa selvästi muista suorista henkilönimen sisältävistä artistinimistä, ja koska *Kallios-ta* on nimessä elatiivimuotoisena määriteosana, on henkilönimen käyttö pääosassa.

Paikannimiä esiintyy myös muissa artistinimissä, vaikka suhde kantajaan ei välttämättä ole suora tai nimen muut merkityssuhteet ovat paikannimeä merkittävämpiä. Nimissä *Panama-Rayo* ja *Lauri Rapping Vantaanjoki* esiintyvät paikannimet *Panama* ja *Vantaanjoki*. *Panama* ei kuitenkaan muodosta suoraa suhdetta artistiin, koska artisti ei liene kotoisin Panamalta tai asu siellä. *Vantaanjoki* lienee suorassa suhteessa artistin kotiseudun maisemiin, mutta paikannimi on vain osana toiselta artistilta mallinnettua nimirakennetta, joten artistinimen pääpaino on depropriesssa nimenjohdoksessa.

4.1.2 Epäsuora suhde

Epäsuoran suhteen nimenkantajaan muodostavat nimet, jotka sisältävät jonkin tunnistettavan appellatiivin tai proprin, joka ei kuitenkaan viittaa artistin henkilönnimeen. Tunnistettavissa appellatiivinen nimenosa on sellainen, että sen voi laskea olemassa olevaksi sanaksi, esimerkiksi *Haittavaikutus* tai *Paleface*. Myös ilmaisut, jotka eivät ole sanakirjoissa esiintyviä sanoja, mutta saavat muunkin merkityksen kuin artistinimenä toimiminen, kuuluvat epäsuoriin nimiin. Tästä esimerkkinä *Hulabaloo*, joka saa tarkoitteet 'häly, hälinä, juhlinta, meininki' (US s.v. *hulabaloo*). Nimet, jotka sisältävät sekä appellatiivin että proprin (tai sen osan), käsittelem luvuissa 4.1.4 ja 4.1.5.

Metaforinen artistinimi

Metaforista nimeä käytetään, kun nimeä halutaan systemaattisesti hahmottaa toisen asian käsitteiden avulla. Metaforalla pyritään antamaan kantajastaan positiivinen mielikuva potentiaaliselle asiakaskunnalle eli musiikinkuluttajille. Samalla epätoivottavat ominaisuudet piilotetaan tarkoituksellisesti nimen ulkopuolelle. Se, mihin nimeä tai sen osaa halutaan verrata, on hyvin moninaista: kohdealue, tässä tapauksessa artistinimi, halutaan liittää tiettyyn lähdealueeseen eli esimerkiksi artistin ulkoiisiin tai sisäisiin ominaisuuksiin. Lähdealueita voivat olla esineet, paikat, eläimet ja luonto, voimakkaat ilmiöt sekä kohteen tuottamat asiat tai artefaktit. Esimerkiksi peitenimi *Kyy* voi tarkoittaa ilkeää ja teräväkielistä naista, ja yritysnimi *Kettukonsultointi Oy* voi tarkoittaa konsultointifirman olevan ovela kuin kettu (Sjöblom 2006: 209–213; Lähteenmäki 2008: 18–20).

Hiphopartistit käyttävät metaforia melko runsaasti. Jos artistinimellä on appellatiivinen merkitys, mutta se ei viittaa suoraan sen oikeaan merkitykseen, on nimi metaforinen. Tyypillisesti yhtyeennimet ovat metaforisia, koska varsinkin hiphopgenressä yhteisöllisyys ja kollektiivisuus ovat avainasemassa. Tällaiset nimet eivät kuitenkaan viittaa suoraan musiikkiin tai jäseniensä ominaisuuksiin. Prototyyppeisiä metaforisia yhtyeennimiä ovat *Haittavaikutus*, *Hulabaloo*, *Kapasiteettiyksikkö*, *Kolmiodraama*, *Kymppilinja*, *Lepakkotiimi*, *Markat takas!*, *Puisto-osasto*, *Vakaat kädet*, *Vapaapudotus* ja *Äyriäiset*. Näissä kaikissa nimissä esiintyy kollektiivisuuden määritelmä,

mutta nimet eivät viittaa suoraan artistien ominaisuuksiin. Toisaalta esimerkiksi yhtyeen *Vakaat kädet* jäsenet voidaan kuvitella metonyymisesti vakaakäsiksi muusikoiksi, mutta se ei vielä paljasta mitään heidän musiikillisista taidoistaan, varsinkin, kun hiphopmusiikissa ei yleensä soiteta instrumentteja, joiden käsittelyyn varmasti tarvitaan vakaita käsiä.

Yksittäiset esittäjät käyttävät myös metaforisia nimiä. *Aisti*, *Antiolla.*, *Armo Murha*, *Aste*, *Avain*, *Dilemma*, *Gasellit*, *Herra Soppa*, *Hylje*, *Kana*, *Kuningas Pähkinä*, *Leijona*, *Leijonamieli*, *Liekehtivä Sikiö*, *Markiisi*, *Opaali*, *Paperi T*, *Petos*, *Pyhimys*, *Rauhantekijä*, *R-Syke*, *Skandaali*, *Spesialisti* ja *Tiedemies* käyttävät artistinimenään metaforista appellatiivia, joka ei suoraan viittaa heidän ominaisuuksiinsa musiikintekijöinä. Englanninkielisiä metaforisia nimiä ovat *Cheddar*, *DJ Kridlokk* (englanninkielen sanasta *gridlock* muokattu), *Medium* ja *Mode*. Esimerkiksi nimen *Kana* voi käsittää myös metonyymisesti, jolloin kanamaista kotkotusta voi pitää ikään kuin puhelaulun metaforana, mutta viitteet eivät ole yhtä selkeät kuin esimerkiksi nimellä *Elastinen*, joka selkeästi viittaa artistin ominaisuuksiin kielenkäyttäjänä. Myös kuulijalle, joka ei tiedä *Kanan* esittävän hiphopmusiikkia, ei nimi assosioitu välttämättä juuri tietynlaisen musiikin esittäjäksi. Sellaiset nimet kuin *Spesialisti* ja *Leijonamieli* viittaavat toki artistin ominaisuuksiin, mutta eivät yhdistä heränneitä mielikuvia nimenomaan musiikkigenreen tai artistin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Siksi nimet voi nähdä metaforisina, koska niillä nimetään jokin henkilö halutun mielikuvan mukaiseksi. Esimerkiksi nimen *Tiedemies* hahmotan tarkoittavan metaforisesti jonkin alan kokeilevaa asiantuntijaa, tarkastelijaa, ammattilaista.

Hiphopartistien käyttämät metaforat eivät näytä sisältävän yhtä yhtenäistä merkityskenttää kuin esimerkiksi yritysnimet (vrt. Sjöblom 2006: 209–213). Lähdealueina toimivat myös **negatiiviset** ilmaisut, jotka eivät ensi kuulemalta luo artisteista positiivista ja luotettavaa kuvaa. Tällaisia nimiä ovat esimerkiksi *Haittavaikutus*, *DJ Kridlokk* tarkoittaen umpikujaa (MOT s.v. *gridlock*), *Petos*, ja *R-syke*(=Ärsyke), mutta niitä käytetään todennäköisesti humoristisessa merkityksessä. Muita selkeitä lähdealueita ovat arvostetut henkilöt ja osaajat, huomiota herättävät ilmaisut ja asiat sekä eläimet.

Artistinimi voi rinnastaa esiintyjän **arvostetuksi henkilöksi**, **osaajaksi**, **sankariksi** tai **hallitsijaksi**. Tällaisia nimiä ovat *Tiedemies*, *Spesialisti*, *Leijonamieli*, *Markiisi*, *Kuningas Pähkinä*, *Pyhimys* ja *Rauhantekijä*. Nämä artistit nostavat metaforalla esiin omaa lahjakkuuttaan, erikoistaitojaan ja valta-asemaa muihin verrattuna. Esimerkiksi aatelisarvo markiisiin käyttäminen

artistinimenä ei varmasti ole pelkästään sattumaa, vaan nimellä halutaan korostaa omaa ylemmyyttä. Räpsanoituksiin on jo hiphopin alkua ajoista lähtien kuulunut oman erinomaisuuden mainostaminen (Nieminen 2003: 181).

Metaforana voi toimia myös **huomiota herättävä** asia tai ilmaisu. Nimi *Armo Murha* on yhdyssanasta muodostettu etunimi + sukunimi -tyyppinen metafora, jolla tuodaan esiin artistin kyseenalainen ja kenties kiistelty asema taiteilijana ja ihmisenä, vaikka tosin appellatiivinen merkitys tuo esiin myös helpottavan puolen (KS s.v. *armomurha*). Kyseinen artisti onkin valinnut armomurhan temaattiseksi kentäksi myös muissa nimenantoprosesseissa: Hän julkaisi 2005 internetissä *Eutan aasia* -nimisen albumin. Samanlaista huomiota herättävää nimimuotoa käyttävät myös *Liekehtivä Sikiö* ja *Skandaali*. *Liekehtivä Sikiö* herättää kuulijassa absurdiudellaan jopa inhon tunteen, nimellä on siis tarkoitus shokeerata. Nimi *Hulabaloo* puolestaan herättää mielikuvan sekasorosta ja hauskanpidosta (US s.v. *hulabaloo*). *Markat takas!* on taas nimi, joka huu-dahduksen ja iskulauseen omaisella tyylillä ottaa kantaa valtion talouspolitiikkaan. Myös nimessä käytetty huutomerkki on huomiota herättävä tyylivalinta. Sanonnantyylistä muotoa nimessään käyttää myös *Antiolla.*, jonka rakenne kiinnittää huomiota myös pisteen käytöllä.

Artisti on **eläin** -metaforaa käyttävät *Gasellit*, *Hylje*, *Kana*, *Leijona*, *Lampaita ja Trikoita*, *Lepakottiimi* ja *Äyriäiset*. Näistä ainoastaan *Leijona* on valinnut eläimen, jonka voi nähdä edustavan selkeästi positiivisia ominaisuuksia (vrt. Sjöblom 2006: 211–212), usein leijonaan liitetään konnotaatiot rohkeus, uljaus, eläinten kuningas. *Gasellit* voi nähdä myös positiivisena ilmauksena nopeudelle, jota arvostetaan riimittelyn ja räppäämisen yhteydessä. Aineistoni perusteella ei voi yleistää, että eläinmetafora siis kertoisi henkilön fyysisistä tai ulkoisista ominaisuuksista samalla tavalla kuin lisäniminä käytetyt eläinmetaforat (ks. Lähteenmäki 2008: 19; Ainiala ym. 2006: 251, 254). Eläinmetaforat ovat melko erikoisia, ja ne eivät anna kantajistaan kovinkaan positiivista kuvaa. Esimerkiksi lepakko ja äyriäiset eivät herätä kuulijassa mieluisia konnotaatioita, varsinkaan jos ne liitetään henkilöön. Nimien merkitys näissä metaforissa jää siis melko avoimeksi. Nimet muodostavat merkityskenttiä, kuten edellisessäkin metaforaluokassa. *Äyriäisten* dj:na toimii *DJ Katkarapu*, ja yhtyeen omakustannelevy on nimeltään *Kuorineen kaikkineen*.

Selvää metaforista lähdealuetta eivät sisällä *Aste*, *Avain*, *Kapasiteettiyksikkö*, *Kymppilinja*, *Paperi T* ja *Puisto-osasto*. Jokaisen nimen appellatiivinen merkitys on selvä, mutta niillä ei näytä olevan loogista suhdetta nimeen. Esimerkiksi *Avain* voi olla viittaus henkilön toimimisesta

avainhenkilönä tai avainasemassa, ja *Kapasiteettiyksikkö* kertoo yhtyeen sisältävän paljon kapasiteettia, kenties räppäystaitoja ja muita artisteille haluttuja taitoja. *Kymppilinja* ja *Puisto-osasto* jäävät taas merkityksiltään avoimemmiksi, koska nimen taustaa ei voi perustella tietämättä yhtyeen historiaa ja aatetaustoja. Esimerkiksi nimen *Paperi T* taustalta avautuu seuraava tarina: nimi on lyhenne sanasta *paperitiikeri*, joka on puolestaan alun perin poliittinen termi, nykyiseltä merkitykseltään käytetty 'valtiosta, armeijasta tm., joka on vain näennäisesti voimakas' (KS s.v. *paperitiikeri*).

Metonyyminen artistinimi

Metonyymiset nimet perustuvat kosketus- tai suhdeassosiaatioihin. Nimeen sisältyy käsite, jolla voi löytää luonnollisen assosiaatioyhteyden tarkoitteeseen ja sen ominaisuuksiin. Olennaista on, että käsite kuuluu kantajansa edustamien asioiden käsitemaailmaan. (Sjöblom 2006: 213.) Tällaisia käsitteistöjä lienee hiphopmusiikin alalla musiikki, verbaaliset taidot ja räppääminen, katu-kulttuuriin yhdistyminen ja suomalaisuus. Myös ulkonäkö ja muut ominaisuudet ovat seikkoja, joilla henkilö sidotaan metonyymisesti haluttuun merkityskenttään (Lähtenmäki 2008: 20).

Musiikkidiskurssiin yhdistyviä metonyymisiä nimiä ovat aineistossani *Jodarok*, *Magikmick*, *Mikrofonistit*, *Michael Black Electro*, *Mukamas_elektro*, *Funksions*, *Pohjolan Mollit*, *Ronskibiitti*, *Sound Style* ja *Vitun Kova Ääni*. Kaikki nimet sisältävät appellatiivisen nimenosan, jonka voi tunnistaa musiikkiin liittyväksi. Mikrofonin nimeensä sisällyttävät *Magikmick* ja *Mikrofonistit*, koska mikrofoni on hiphopartistin tärkein työväline esiintyessä. Sen sijaan dj-nimistä ei ole vastaavaa esimerkkiä aineistossani, jossa siis viitattaisiin levysoittimiin tai mikseriin. Tosin monet dj:t eivät tee musiikkia soolona, jolloin yksittäinen artistinimi uppoutuu osaksi yhtyeennimeä. Musiikkityylistä kertovat nimet ilmaisevat nimessä tai nimenosassa jonkin tietyn tyylilajin, esimerkiksi sen, tekevätkö he enemmän elektro-vaikutteista vai funkahtavaa musiikkia (esim. *Funksions* ja *Michael Black Elektro*). *Jodarok* ilmentää olevansa rock tai tekevänsä rockiksi luokiteltavaa musiikkia. *Pohjolan Mollit* kertoo sekä artistin pohjoisesta mielenlaadusta että musiikkityylin synkkyydestä, mollivaltaisuudesta.

Erityisesti **hiphopmusiikkiin** yleistettävät sanat ja ilmaisut, jotka korostavat artistin verbaalisia taitoja, yhdistyvät metonyymisesti nimissä *Cheek*, *Emeto*, *Elastinen*, *Emesis*, *Puhuva Kone*, *Rapped Youth*, *Signmark* ja *Sulava*. Suullista esitystapaa, riimien hallintaa ja notkeata kielenkäyttöä edustaa adjektiivimuotoinen *Elastinen* ja dj:n saumatonta työskentelyä kuvaava *Sulava*. Samaan merkityskategoriaan yhdistän myös vieraskieliset nimet *Cheek* 'aukoa päätä, puhua röyhkeästi' (MOT engl. s.v. *cheek*), *Emeto* ja hänen bändinsä *Emesis*, joissa *emeto-* ja *emesis* viittaavat lääketieteen termiin oksentaa (MOT engl. s.v. *emesis*). Samoin myös *Puhuva Kone* yhdistyy taitavaksi riimittelijäksi, koska artisti yhdistää itsensä niin taitavaksi riimittelijäksi, että hän on ikään kuin kone, joka osaa puhua. *Rapped youth* viittaa yhtyeen räpintäyteiseen nuoruuteen. Toisaalta nimi voi sisältää myös sanaleikkiä: *rap* voi saada myös merkityksen 'moite, arvostelu, kritiikki' (MOT engl. s.v. *rap*), jolloin ilmaus *rapped youth* tarkoittaisi 'moitittu/parjattu nuori-so'. Tämä ilmaus toistuu usein esimerkiksi englanninkielisissä uutisotsikoissa. *Signmark* on muista räpmusiikkiin viittaavista nimistä poikkeava sillä tavoin, että artisti viittoo sanoituksensa ja riiminsä. Siksi nimen appellatiivinen merkitys yhdistyy räppäämiseen, hän tekee sen viittomilla. Tosin viittoman englanninkielinen vastine on pelkkä sign, joten hän on leikitellyt nimellä lisäämällä sanan *mark* 'merkki', sanan perään. Tämä voi olla joko viittaus merkitykseen 'merkki, jälki, osoitus' (MOT engl. s.v. *mark*) tai viittaus artistin henkilönnimeen, Markoon.

Omista **ominaisuuksistaan ihmisinä ja artisteina** kertovat nimet *Herrasmiesliiga*, *Jät-käjätkät*, *Kohvehdinmussuttajat*, *Laiska Leppone*, *Mac Bueno*, *Royal Family*, *Reilukerho*, *Ritari-kunta*, *Tarkka-a*, *Teflon Brothers* ja *Uniikki*. Tietynlaiseksi ryhmäksi luokittelevat itsensä *Herrasmiesliiga*, *Royal Family*, *Reilukerho* ja *Ritarikunta*. Näissä nimissä kerrotaan, minkälaisia yhtyeen jäsenet ovat: herrasmiehiä, reiluja tyypejä, tai jopa kuninkaallisiksi vertautuvia henkilöitä kuten ritareita tai kuninkaallisia. Nimet heijastelevat samaa merkityskenttää kuin metaforiset nimet, joissa henkilö on kuin arvostettu osaaja. Nämä nimet yhdistyvät kuitenkin konkreettisemmin itse esittäjään kuin metaforiset nimet (vrt. esim. herrasmies / tiedemies). Samalla nämä yhtyeennimet sisältävät hiphopgenrelle yleisen tavan viitata kollektiivisuuteen perheeseen ja kuninkaallisuuden yhdistettävillä termeillä (ks. Androutsopoulos 2000). *Teflon Brothers* viittaa samalla tavalla perhemäiseen yhteisöllisyyteen, mutta luokittelee kaksikon myös teflonmaiseksi, mikä voisi merkitä muovimaisuutta tai liukautta, mutta voi yhtä hyvin olla parodiamainen nimirakenne (vrt. *The Blues Brothers*, *Von Herzen Brothers*, *The Allman Brothers Band*). *LaiskaLeppone* kertoo puolestaan olevansa laiska ja leppoinen, *Tarkka-a* tarkka luultavasti nopeasta räppäämistyy-

listään tunnettuna ja *Uniikki* ainutlaatuinen artisti. *Jätkäjätkä* viittaa yhtyeen jäsenien olevan jätkiä, nuorehkoja, maata ympäri kuljeskeleviä miehiä (KS s.v. *jätkä*), jotka tekevät musiikkia. *Kohvehdinmussuttajien* takaa löytyy metaforinen tarina, joka liittää nimen lopulta osaksi musiikkikikenttää: konvehtien mussuttaminen on vertaus räppäämisellä eli mussuttamiselle, asioiden jauhamiselle; ”Mussutuksen tarpeellisuuden hiffaa viimestään sillo ku kuuntelee levyn.” (Ripatti 2007). Siten nimi tarkoittanee räppääviä henkilöitä.

Koivuniemen Herrat ja *Vastarannan Monnit* kytkeytyvät intertekstuaalisilla nimillään osaksi vastarintakulttuuria. Molemmissa nimissä yhdistyy viittaus vanhoihin sanontoihin, joilla molemmilla on hieman negatiivinen sävy. Koivuniemen herra on piiskasta käytetty kielikuva, vastarannan kiiski puolestaan on asioista eri mieltä oleva, jopa riitaa haastava henkilö. Näitä hyväksikäyttämällä on saatu artistinimet, jotka kuvastavat kantajiensa olevan rankaisijoita, piiskaniskuja kuulijoille sekä valtavirtaa kyseenalaistavia muusikkoja. *Vastarannan Monnit* on vaihtanut kiiskan tilalle toisen kalan, monnin, joka kertoo hiphopgenren sanoilla leikittelyn yleisyydestä. Monnilla on myös paikallinen merkitys: monet jyvaskyläläiset, musiikillisesti samantyyliiset ihmiset kutsuvat toisiaan monneiksi, josta myös tämän yhtyeen nimi juontanee juurensa.

Kaakonkonnat, *Konna*, *Notkea Rotta*, *Retale*, *SMC Lähiörotat*, *Toinen Kadunpoika* ja *Wretch* ’ressukka, raasu, poloinen; riiviö, ilkimys’ (MOT engl. s.v. *wretch*) yhdistyvät metonymisesti osaksi kaupunkien katukulttuuria, johon kuuluu mm. renttumainen käyttäytyminen ja rikollisuus. Vaikka *konna* ja *rotta* ovat eläimiin viittaavia nimenosia, lasken ne kuitenkin edustavan enemmän rikollisuuteen viittaavaa merkityskenttää. Myös niiden toistuvuus nimistöissä viittaa niiden kuuluvaan samaan, laajaan merkitysalueeseen, joka on tyypillinen hiphopmusiikille. Kaikki tämän ryhmän nimet kertovat artistien olevan kelvottomia kadun renttuja, jotka tekevät musiikkia. Katukulttuuri ja lähiöelämä ammentavat myös aiheita musiikkiin. *Notkea Rotta* kertoo lisäksi olevansa notkea, mikä viitanee hänen riittäytymisensä.

Suomalaisuutta ulkoisin ominaisuuksin korostavat *Ezkimo* ja *Paleface*. *Ezkimo* korostaa nimellä olevansa pohjoisessa ja kylmässä asuva henkilö. Itse artisti on kotoisin Ivalosta (Last Fm 2009), ja haluaakin siksi korostaa pohjoista synnyinpaikkaansa. *Ezkimo* oli yksi ensimmäisiä 2000-luvun suomenkielellä räppääviä artisteja, joten suomalaisuuden korostaminen myös artistinimessä on perusteltua. *Paleface* puolestaan on valinnut englanninkielisen artistinimen, koska teki musiikkia alun perin englanniksi. Artisti itse kertoo nimensä juontuvan vaihto-oppilasajoilta,

jolloin oli ainoita valkoihoisia räppäreitä Iowan osavaltiossa. Natiivit kutsuivat valkoista miestä kalpeanaamaksi, josta nimi sai alkunsa. (Niemelä 2001) Myös tässä artistinimessä nousee esiin suomalaisuus ja erityisesti valkoihoisuus, joka oli vielä 2000-luvun alussa hiphoppiireissä maailmanlaajuisesti suhteellisen harvinaista.

Symboliset ja depropriset assosiaationimet

Symboliset nimet ovat nimiä, joilla on viittaussuhde johonkin laajempaan arvomaailmaan tai kulttuuriin. Suomalaiskansallista kielikuvastoa ja nimistöä on pitkään esiintynyt esimerkiksi yritysnimistöössämme (esim. *Kaleva* ja *Sampo*). Nimiin sisältyy siis käsite, jonka merkitys on kulttuurisesti tai ideologisesti symbolinen. Tällaisia nimiä voi johtaa esimerkiksi uskonnoista, taiteista tai ns. tavallisesta sanastosta, jossa jokin yksittäinen, arkinen sana toimii suuremman ideologian symbolina. (Sjöblom 2006: 216–217.)

Taina Saarela (1996: 209) käyttää jostain muualta lainatuista nimistä käsitettä depropriset assosiaationimet, joissa toivottu mielikuva pyritään saavuttamaan viittaamalla jo aiemmin tunnettuun henkilöön, rakennukseen tai vaikkapa kirjaan. Deproprinen viittaa nimen propriperusteisuu-teen, nimi siis perustuu aiempaan nimistöön (Kiviniemi 1990: 94). Assosiaationimi puolestaan on lainattu käyttöön paikannimitutkimuksesta, jossa olemassa olevan nimen herättämät mielikuvat (toivotaan) siirtyvän uudelle kantajalleen. Tällaisia nimiä johdetaan sekä todellisista että fiktiivisistä hahmoista.

Yhdistelemällä Sjöblomin ja Saarelan käsitteet muodostuu nimikenttä, joka rakentuu intertekstuaalisille viittauksille joko kulttuuriin, henkilöihin tai fiktiivisiin hahmoihin. Koen, että usein deproprinen assosiaationimi saa myös symbolisen merkityksen. Esimerkiksi todella kuuluisaa, jo olemassa olevaa muusikonnimeä käyttämällä artisti nostaa valitsemansa artistin symboliseen asemaan. Tätä nimenantoperustetta käytetään melko vapaasti hiphopkulttuurissa, usein monet nimet pohjataankin jo olemassa oleville nimille. Myös huumorilla ja sanoilla leikittelyllä on suuri osa depropristen assosiaationimien synnyssä. Tällaista humoristista nimenvääntelyä käytetään myös paljon lastenkirjallisuudessa, jossa fiktiivisille hahmoille luodaan nimi, joka viittaa lukijaa ympäröivään todellisuuteen. Esimerkiksi *M. Ö. Rögöllius* on nimi, jonka muoto ääntä-

myksessä viittaa suomen kielen sanan *mörökölli*. Nimillä leikittelyä esiintyy myös äänteellisesti ja muodollisesti, jotta saadaan aikaan humoristisia ja assosiatiivisia vaikutelmia vaikkapa suomalaisen kirjallisuuskulttuuriin, kuten nimissä *ylioppilas Z. Toopeli* ja *W. J. Selmann* on tehty. (Bertills 2003: 203, 220–221.)

Olemassa oleviin artisteihin viittaavia deproprisia nimiä käyttävät *Edu Kehäkettunen*, *Lauri Rapping Vantaanjoki* ja *Tapani Kansalainen*. Näissä nimissä artistit ovat valinneet esikuvakseen toista musiikkigenreä edustavan artistin, jolla on kuitenkin tietty tunnistettavuusaste. Esimerkiksi nimi, joka viittaisi artistiin, joka ei ole yleisesti tunnettu, menettäisi symbolisen arvonsa. Lähdenimet *Edu Kettunen*, *Rauli Badding Somerjoki* ja *Tapani Kansa* ovat kaikki iskelmämusiikin uranuurtajia, joten heidän symbolinen arvonsa on huomattava. Toisaalta nimistä on myös helppo muodostaa uusia nimiä: *Kettunen*-sukunimen alkuun on helppo sujauttaa lisämäärite *kehä-*, koska sana *kehäkettu* on jo olemassa. Tämä muutos liittyy artistin uuteen merkityskenttään. Samalla tavalla toimii nimenmuunnoksen omainen *Lauri Rapping Vantaanjoki*, joka korostaa musiikkityyliään vielä vaihtamalla alkuperäisen artistin lempinimen räpmusiikkiin viittaavaksi. Merkityksenmuutos on vahva; *Badding* on nimi, jolla Rauli Somerjoki tunnetaan yleisesti, *Rapping* on puolestaan nimessä määriteosana, joka ei itsenäisenä nimenä voi toimia *Baddingin* tavoin. Nimenosat ovat äänteellisesti niin lähellä toisiaan, että assosiaatiosuhde on kantava. Nimensä on myös referentti artistin kotipaikkakunnalle, koska sukunimi *Somerjoki* on korvattu paikannimellä. Tällöin nimi saa viittaussuhteen myös olemassa olevaan paikkaan, *Vantaanjokeen*, jolloin nimi on ikään kuin tuplasti assosioiva, ja siten voisi kuulua osaksi myös paikannimi-luokkaa. Koen nimen intertekstuaalisuuden olevan tässä tapauksessa paikannimeä voimakkaampi taustavaikute nimenvallinnassa. *Tapani Kansalainen* taas leikittelee tyyppillisellä johdoksella *lainen*, jolloin nimelle saadaan intertekstuaalinen viittaussuhde sekä humoristinen vaikutelma. *Kansa*-sukunimestä muodostuu *Kansalainen*, mikä kytkee artistinimen paremmin kuuluvaksi hiphop-genreen; monet artistit kokevat edustavansa ”katujen ääntä”.

Suoraan toisen hiphopmuusikkoon viittaa nimi *Stig Dogg*. Nimen esikuvana toimii yhdysvaltalainen hiphopartisti *Snoop Dogg*. Tässä artistinimessä näkyy hyvin hiphopartisteille tyyppillinen nimimalli, jossa artisti yhdistää itsensä osaksi katukulttuuria käyttämällä slangitermiä *dog* tai *dogg*, jolla viitataan uskolliseen tai luotettavaan toveriin. (Rapdictionary s.v. *dog*). *Snoop Doggista* on muokattu suomalaiseen hiphopdiskurssiin sopivampi nimi säilyttäen tarvittavat ään-

teelliset elementit, jotta nimi yhdistyy helposti esikuvaansa. Nimestä tekee humoristisen se, että Snoop on korvattu nimellä Stig, joka ei kuulosta kovin katu-uskottavalta. Täten nimessä ironisoidaan hiphopgenren nimenantokulttuuria ja erityisesti sitä, miten suomalaiset artistit mallintavat esikuviansa nimiä miettimättä, miten se sopii suomalaiseen kontekstiin.

Fiktiivisiin hahmoihin assosiaatioita sisältävät nimet on hyvin värikäs merkityskenttä. *Dr. Sykerö* viittaa kulttimaineessa olevaan lasten animaatiisarjaan, jossa pyylevä tiedemies ystävineen seikkaili ympäri metsää. *The Gambit* ja *Lobo* puolestaan viittaavat sarjakuvahahmoihin. Lobo on väkivaltainen ja rääväsuinen palkkionmetsästäjä, joka on fyysisesti melkein haavoittumaton. Gambit on yksi X-men-sarjakuvan hahmoista, jonka erikoiskykynä on energian hallintakyky; hän voi kerätä energiaa ja purkaa sen nopeina purskahduksina kohti vihollista. Hahmo voi myös ”hypnotidoida” ihmiset uskomaan kaiken, mitä hän sanoo. Molempien nimien takaa löytyy siis mahdollisia selityksiä juuri tämän sarjakuvahahmon valinnalle: rääväsuinen roisto ja kaunopuheinen sankari edustavat symbolisesti hyvin hiphopmuusikoita.

Nimi *Hannibal* symboloi voittoisaa antiikin ajan sotapäällikköä Hannibal Barkaa. Artisti käyttää joskus myös taiteilijanimeä *Hannibal Stark*, jossa artistin oma sukunimi on liitetty osaksi historiallista hahmoa. *Hannibal*-nimen takana on artistin kertoman mukaan kaverin ehdotus historian tunnin jälkeen (Ripatti 2006). Nimen merkitys voi siis symbolisissa nimissä olla myös hyvin sattumanvarainen. Toisaalta nimeksi ei valittane sellaista, joka ei sopisi halutun imagon kanssa, esimerkiksi sotapäälliköksi rinnastaminen kuuluu hyvin yhteen hiphopgenreille tyypillisen mahtailevan olemuksen kanssa.

Otto Martikainen liittyy samalla tavoin kuin edellinen jonkinlaiseen väkivallan ihailuun. Vaikka nimi ensi näkemältä vaikuttaa artistin oikealta henkilönnimeltä, paljastuu sen takaa Otto Kallioinen, joka on esiintynyt myös muilla artistinimillä. Otto Martikainen tuli tunnetuksi koululaistyttö Eveliina Lappalaisen surmaajana, joten nimen assosiaatiosuhde on varsin erikoinen. Toisaalta nimen takaa voi paljastua myös toisenlainen sementtinen puoli: *Otto* on artistin oma henkilönnimi. *Martikainen* on puolestaan tunnettu lasipiippujen valmistaja, ja hän on suosittu esimerkiksi kannabista polttavien henkilöiden keskuudessa. *Otto Martikainen* voi siis olla yhdistelmä nimi, jossa yhdistyy hänen oma nimensä ja hänen arvostamansa henkilö. Nimen päällekkäisyys edellä mainitun murhaajan kanssa voi siis olla sattumaa, tosin siitä ollaan varmasti tietoisia. Nimihän voi muuten muita nimenantomalleja mukailleen olla esimerkiksi pelkkä *Martikainen*. Eh-

kä nimellä on haluttu tietoisesti tai vahingon kautta herättää samanlaista paheksuntaa ja huomiota kuin joillakin metaforisilla nimillä (esim. *Liekehtivä Sikiö*). Samanlaista rikollisuuteen viittaavaa nimimaailmaa käyttää hyväkseen *Steen I*, jonka alkuperäinen artistinimi *Steen Christensen* viittaa tanskalaiseen rikolliseen, joka mm. surmasi karkumatkallaan kaksi poliisia Suomessa. Yhdistyminen oikeanlaiseen julmaan elämänasenteeseen ja huomion herättäminen voidaan muodostaa siis hyvin radikaalein nimivalinnoin.

Alankomaalaiseen näyttelijään, Rutger Haueriin, viittaa vahvasti yhtyeennimi *Ruger Hauer*. Vaikka yhtyeennimestä on jätetty pois kirjain *t*, assosioi se selkeästi jo aiemmin tunnettuun henkilöön. Hauer on esiintynyt uransa aikana monissa toimintaelokuvissa, mikä selittäisi sen yhdistymistä nuorten miesten nimimaisemaan. *Ruger* on käytetty lyhenne asevalmistajan nimestä *Sturm, Ruger & Company, Incorporated*, mikä vahvistanee yhtyeennimen liittymistä jollain tapaa toimintaelokuvien maailmaan, kenties yhtyeen jäsenet ovat elokuvien suurkuluttajia. Nimivaikutteita haetaan siis omasta elämänpiiristä ja asioista, joita artistit itse ihailevat.

Tulenkantajat on ainoa nimi, joka sitoo artistit suomalaiseen taidekulttuuriin. Nimi symboloi kirjaimellisesti 1920-luvulla vaikuttanutta taiteilijaryhmittymää, joka pyrki uudistamaan suomalaista kirjallisuutta ja kuvataidetta. Nimessä yhdistyy siis viittaus suomalaisuuteen sekä musiikkidiskurssiin uuden ja vapaan tyylin luojina. Sekä yhtyeennimellä ja alkuperäisellä nimellä on myös oma, symbolinen merkitys. Tulenkantaja, valonnäyttävä, on ihmisjoukkoa johtava hahmo, johon kohdistetaan myös ihailua ja johtajuutta. Esimerkiksi olympiakisoissa soihdunkantajista käytetään myös termiä tulenkantaja, mikä lisää nimen symbolista arvoa.

Muista depropisista assosiaationimistä poikkevia nimi on *Three Legs Luigi*, joka assosioi nimen videopelien maailmaan Super Mario Bros. on yksi kuuluisimmista konsolipeleistä, jossa seikkailee putkimies Mario ja hänen veljensä Luigi. Kun hahmot juoksevat erittäin kovaa, näyttää että tällä olisi kolme jalkaa, koska pelin ilmestyessä ei konsolipelien grafiikka ollut kovin kehittynyttä. Nimi siis symboloi artistin nopeutta ja ketteryyttä, mutta yhdistää itsensä myös tiettyyn ajanjaksoon. Nimen assosiaatiosuhde ei siis avaudu niille, joilla tämä konsolipeli ei ole tuttu. Tullevaisuudessa tämänkaltainen nimi voi menettää symbolisen merkityksensä.

4.1.3 Epäaidot propriit artistinimenä

Proprien käyttö artistiniminä on varsin perusteltua, henkilö haluaa esittää omia taiteellisia tuotoksiaan omalla nimellään. Varsinkin iskelmämusiikissa oman nimen käyttäminen on hyvin tyypillinen muoto (esim. *Virve Rosti*, *Tapani Kansa*), ja merkittävä osa suomalaisista hiphopmuusikoistakin käyttää artistinimenään omaa henkilönimeään tai sen osaa (ks. luku 4.1.1.1). Aineistostani löytyy myös muita, suomenkielisiä propreja, jotka eivät kuitenkaan vastaa artistin oikeaa henkilönimeä tai viittaa selkeästi tunnettuun henkilöön tai hahmoon, kuten depropriset assosiaationimet tekevät. Olemassa oleva nimi on otettu uuteen käyttöön, artistinimeksi, jolloin valitulla proprilla täytyy olla pelkkää nimeämistä suurempi semanttinen merkitys. Esimerkiksi lastenkirjallisuudessa on hyvin tyypillistä käyttää jo olemassa olevia nimiä, joiden merkitys kaunokirjallisessa kontekstissa muuttaa nimet mielikuvituksellisiksi ja humoristisiksi (Bertills 2003: 234). Kutsun tällaisia keksittyjä nimiä epäaidoiksi artistinimiksi, koska ne eivät aidosti viittaa kehenkään jo olemassa olevaan henkilöön (vrt. depropriset assosiaationimet) tai ainakaan viittaussuhde ei ole ulkopuoliselle kuulijalle tiedossa.

Aineistossani epäaitoja etunimiä käyttävät *Brädi*, jonka käsitän muunnoksena nimestä *Brad* sekä *Miguel*, *Juhani*, *Raimo*, *Sepeteus*, *Tuomas* ja *Tuukka*. Nämä nimet ovat selkeästi epäaitoja, koska artisti *Brädi* on oikealta nimeltään Kari Härkönen. *Raimo* on puolestaan Mikko Rantamäki. Muiden nimien alkuperää ei ole ilmoitettu missään julkisessa foorumissa, joten niiden alkuperää on vaikea tietää. Nimet eivät ole kovin samankaltaisia, minkä takia on vaikea päätellä, miksi valittu propri on artistinimeksi päätenyt. *Brädin* voi kokea melko mediaseksikkääksi ja konnotaatioiltaan edustavaksi nimeksi (vrt. näyttelijä Brad Pitt), mutta perinteiseen nimeen *Raimo* selitys ei sovi. Nimi voikin olla humoristinen nimi, jota käytetään juuri siksi, että Raimoniminen henkilö ei yhdisty nuorisokulttuurin edustajaksi. Uusi käyttöympäristö tekee nimestä hullunkurisen. Myös *Miguel* luo konnotaatioita kansainväliseen hiphopartistiin, kun taas vanhanaikainen nimi *Sepeteus* ei helposti hahmottune osaksi tätä uudehkoa musiikkigenreä. Epäaitoja lempinimimäisiä artistinimiä käyttävät esimerkiksi *Fredi* ja *Stefu*.

Etu- ja sukunimi-rakennetta käyttävät *Carl Finer*, *Hannes H.*, *Juan Muteniac* ja *Petri Nygård*. Virolainen *Carl Finer* (Karl-Jörgen Viskus) ja ivalolainen *Juan Muteniac* (Juho Mutenia) ovat muokanneet omista nimistään kansainvälisemmät versiot, mikä yhdistää heidät parem-

min muusikoiksi ja erityisesti kansainväliseen hiphopkulttuuriin. Usein kielen valinta artistinimessä paljastaa myös kappaleiden esityskielen, koska esimerkiksi *Carl Finer* esittää musiikkia englannin kielellä. *Juan Muteniac* tuottaa ainoastaan taustamusiikit hiphopkappaleille, joten kielelliset valinnat eivät vaikuta hänen musiikintekoonsa. Nimessä voi siten havaita samanlaista ironiaa ja huumoria kuin lastenkirjallisuuden hahmoissa; lappilaisnuorukainen esittäytyy latinonimeltä kuulostavana Juanina.

Hannes H. ja *Petri Nygård* ovat valinneet artistinimikseen edellisiä esimerkkejä perinteisemmät nimet. *Hannes H.* on lyhennetty artistinimestä Hannes Hauska, joka ei sovi suomalaiseen nimirakenteeseen, koska hauska ei ole virallinen sukunimi. *Petri Nygård* sen sijaan kuulostaa oikealta nimeltä, mutta se on peitenimi Petri Laurilalle, joka teki vakavasti otettavaa hiphop-musiikkia jo varhain 1990-luvulla. Kun artisti vaihtoi kantaottavista sanoituksista huumoriräppiin ja varsinkin rivoihin sanoituksiin, vaihtui myös artistinimi. *Petri Nygårdin* imagoon kuului aluksi salaperäisyys, eikä hahmon todellista henkilöllisyyttä paljastettu kuin vasta muutama vuosi sitten. Nimellä siis halutaan piilottaa oma identiteetti, ja koska oma nimi ei tarjoa mahdollisuuksia yhdistää artisti-imagoon haluttuja ominaisuuksia, täytyy kehitellä uusi, keinotekoinen nimi. Artisti on kertonut, että oma sukunimi ei kuulostanut tarpeeksi hyvältä artistinimessä, siksi nimi lainattiin liikemies Peter Nygårdilta, joka oli muun muassa noussut otsikoihin naisten ahdistelusta ja verosotkuistaan. Tämä nimiyhdistelmä sisälsi ”boostia”, jota hyvin provosoivia sanoituksia ja esiintymisiä tehnyt artisti tarvitsi. (Mukala 2010).

4.1.4 Yhdistelmänimet

Nimet, joissa yhdistyy sekä suoran suhteen että epäsuoran suhteen sisältäviä osia, kutsun yhdistelmänimiksi. Tällöin oma henkilönnimi ei ole koettu olevan tarpeeksi voimakas tai vaikuttava artistinimi, jolloin itsestä on haluttu kertoa jotain lisää. Nimet muistuttavatkin rakenteeltaan paljon niin sanottuja köllinimiä tai pejoratiivisia lisänimiä, jotka muodostuvat kuvaavasta tai nimitävästä nimen osasta ja siihen liitettävästä etu- tai sukunimestä. (Ainiala ym. 2008: 249.) Köllinimistä poiketen artistinimistössä kuvaava osa on yleensä positiivinen tai neutraali; koska nimi on pilkkanimistä poiketen tarkoitettu hyvinkin julkiseksi, ei kukaan halunne korostaa omia heik-

kouksiaan. Kaikki nimet eivät kuitenkaan ole itsensä kehumiseen tai korostamiseen tarkoitettuja, vaan niistä voi löytyä myös humoristista kielellä leikittelyä kuten muistakin merkitysluokista.

Positiivissävyisen kuvaavan osan nimeensä on liittänyt Super Janne. Janne-niminen artisti haluaa kertoa olevan erityisen hyvä, luultavasti sekä ihmisenä että artistina. Samanlaista suuruutta korostaa esimerkiksi *Iso-H* (Henrik Rosenberg), jossa etuliite voi toki liittyä myös fyysisesti suureen kokoon. Melko neutraaleja ja merkitykseltään opaakimpia nimiä käyttävät *Lossi Turunen* ja *Zen-Miikka*. Nimet etuliitteineen eivät paljasta mitään artistin ominaisuuksista, mutta luovat tietynlaisia assosiaatioita, esimerkiksi *Zen-Miikan* olettaa olevan rauhallinen ja sopuisa ihminen, mikä mahdollisesti heijastuu myös hänen musiikissaan. *Lossi*-määrite tuo artistinimelle melko humoristisen vivahteen, eikä nimellä voi katsoa olevan suoraa, appellatiivista suhdetta nimensä kantajaan kuin esimerkiksi *Iso-H*:lla.

Oletuksesta poiketen, ei yhdistelmänimissä ole suoraan musiikkiin viittaavia nimiä. Selkeästi musiikkiin viittaavia kuvaavia osia käyttävät *Soul Valpio* ja *Timi Lexikon*. *Soul* on musiikkilajina yksi hiphopin olennaisista tyyleistä ja *Lexikon* viittaa tyyliin *leksikko*, joka on olennainen osa taitavaa ja monipuolista kielenkäyttöä. Hiphopkulttuuriin esimerkiksi katukulttuurin kautta yhdistyvät nimet *Karri Koira*, *OG Ikonen* ja *Tomigun*. *Koira*-termi on selitetty jo luvussa deproprisista assosiaationimistä. *OG* on lyhenne sanoista *old gansta*, joka hiphopslangissa merkitsee jonkin alan asiantuntijaa, ihmistä, joka on ollut pitkään mukana tekemässä esimerkiksi musiikkia (RD s.v. *OG*). Jos nimessä esiintyy sana *gun*, voi sen hyvin assosoida osaksi katujen väkivaltakulttuuria. Yksi hiphopille olennaisista ominaisuuksista on myös perhemäinen suhtautuminen ystäviin ja lähipiiriin (Androutsopoulos 2000), mistä kertoo esimerkiksi nimi *JoniVeli*.

Negatiivisen lisämääritteen itselleen ovat valinneet *Timo Pieni Huijaus* sekä *Tommishock*. Ensimmäinen nimistä on lisäksi rakenteeltaan muista yhdistelmänimistä poikkeava, mutta sisältää myös semanttisesti erilaisen sävyn kuin muut tämän luokan nimet. Jos *Timo* kertoo olevansa *pieni huijaus*, syö se uskottavuutta artistilta ja hänen taidoistaan. Nimi voi siis olla yhdistelmä sanaleikistä, jossa yhdistyy tyypillinen hellittelynimirakenne *Timo-pieni* sekä ilmaus *pieni huijaus*, jolloin nimi sisältää useamman merkityselementin. *Tommishock* on lisännyt nimeensä määritteen, joka tekee nimestä vaikuttavamman, artistin ominaisuudet muusikkona ovat kenties niin shokeeraavia, että se pitää tuoda esille myös osana artistinimeä.

Poikkeavan yhdistelmänimen esittelee *Terveisin Tero*, jossa nimen rakennetta ja sitä kautta merkitystä ei voi verrata muihin yhdistelmänimiin. Nimen alkuosa ei ole itse nimeä määrittävä, vaan nimi on pikemminkin fraasi, jota käytetään usein kirjeiden tai viestin lopussa. Nimi onkin siis metaforisempi kuin luokan muut nimet, ja fraasin voi kuvitella ikään kuin allekirjoitukseksi jokaisen esitetyn kappaleen loppuun. Toinen poikkeava yhdistelmänimi on *Jay Who?*, jossa *Jay* on englanninkielinen lempinimimäinen muunnos artistin omasta etunimestä (Janne Jokela), johon on yhdistetty kysymyssana *who*. Tällaisella nimirakenteella artisti asettaa itsensä hieman mysteeriseksi hahmoksi tai ivailee samalla omalle tuntemattomuudelleen artistina.

4.1.5 Epäaidot yhdistelmänimet

Epäaitoja propreja käytetään myös osana yhdistelmänimiä. Tällöin kumpikaan nimen osa ei viittaa suoraan artistin omaan henkilönnimeen. Koska proprien käyttö artistinimenä on aineistoni mukaan varsin suosittua, keksitään niitä myös itse uuteen käyttöön, osaksi artistipersoonan identiteettiä. Kun pelkkä keksitty propri ei riitä kuvastamaan artistin persoonaa, lisätään nimeen edellisen luvun nimien tapaan määritteitä. Nimet ovat siis rakenteeltaan samanlaisia kuin yhdistelmänimet, mutta niiden semanttinen läpinäkyvyys on kyseenalaisempaa.

Selkeästi epäaitoja propreja osana yhdistelmänimeä käyttävät esimerkiksi *Eino Antiwäkki*, *Panama-Ray*o sekä *Yliurheilu-Jeff*. Kahdessa ensiksi mainitussa nimet ovat toki perinteisiä, suomalaisia miehennimiä (*Rayo* tulkittu *Reijoksi*), mutta ne eivät ole kovin yleisiä ja suosittuja hiphopsukupolvea edustavien henkilöiden ikäryhmässä. Ehkä nimet ovat valittu juuri siksi, että niiden vanhanaikaisuus tuo nimelle humoristisen sävyn. Molempiin nimiin on lisäksi valittu epäodotuksenmukainen määrite; *antiwäkki* viittaa hiphopkielessä esiintyvään, suomenenglanniksi kirjoitettuun termiin *wäkki*, 'paska, kelvoton, huono' (US s.v. *wäkki*), jolloin kyseinen *Eino* olisi ei-huono, ei-kelvoton artisti. *Panama* paikannimenä yhdistyy helposti eksoottisuuteen ja latinokulttuuriin, johon perisuomalainen nimi *Reijo* ei automaattisesti yhdisty. Nimissä siis leikitellään assosiaatiosuhteilla, joissa vanhoihin nimiin liitetään kielellisesti tai alueellisesti jotain uutta. *Yliurheilu-Jeff* taas kuulostaa jo heti ensi kuulemalta keksityltä ja teennäiseltä, koska nimessä yhdistetään sekä suomenkielinen määrite että englanninkielinen henkilönnimi. *Yliurheilu* sanana on myös keinotekoinen, koska se ei saa appellatiivista merkitystä. Se on appellatiivisesti kuitenkin

kin ymmärrettävissä, joten nimi ei ole täysin opaakki. Nimen merkitystä on siis hyvin vaikea se-
littää, koska kumpikaan osa ei anna vihjeitä nimenkantajastaan aiempien esimerkinimien tavoin.

Keksittyjä henkilönnimiä käyttävät myös *Julma-Henri* ja *Olli-PA*. *Julma-Henri* on artis-
tina hyvin salaperäinen, eikä hän halua tuoda omaa identiteettiään esiin julkisuudessa. Siksi on
vaikea sanoa, onko *Henri* nimenä aito, koska selvää linjaa oman henkilönnimen ja keksityn hen-
kilönnimen käytön välille on vaikeaa vetää. Voisi kuvitella, että *Julma-Henri* on julkisuuden
henkilönä samantyyppinen hahmo kuin *Petri Nygård*, jonka nimervalintaperusteita selvitin aikai-
semmin. Sen, että artisti on julma tai tekee julmia sanoituksia, hän haluaa kuitenkin tuoda esille.
Olli-PA, oikealta nimeltään Tommi Torvikoski, on valinnut artistinimekseen hyvin tunnetun ja
tavallisena pidettävän nimen *Olli*. Nimeen on liitetty lyhenne *PA*, jolla on puhekielessä merkitys
perseaukinen eli rahaton (US s.v. *perseauki*, *perseaukinen*). Yhdistelmästä tulee helposti assosi-
aatio nuoreen mieheen, joka kärsii rahavaikeuksista, mikä lienee tyypillistä nuorille, aloitteleville
muusikoille. Nimi siis yhdistyy osaksi arkielämää heijastumana muusikon arjesta.

Yhdistelmänimi *Huge L* koostuu transparentista osasta *huge* 'valtava' sekä välillisesti
opaakista nimenosasta *L*, joka tarkoittanee nimeä *Lucifer* (ent. artistinimi *Huge Lucifer*). Nimen
proprinen osa viittaa siis yleisesti paholaisesta käytettyyn henkilönnimeen, jolloin suhde nimen-
kantajaan lienee epäaito. Nimellä artisti korostaa siis valtavaa pahuuttaan, josta esimerkiksi sa-
noitukset musiikkiin kumpuavat.

4.1.6 Monitulkintaiset nimet

Hiphopmuusikoiden artistinimistä löytyy myös nimiä, joilla on joko monta appellatiivista merki-
tystä tai niiden yhteys musiikkidiskurssiin jää melko hataraksi. Nimen appellatiivisen merkityk-
sen siis ymmärtää, mutta sen merkitys artistinimenä on melko opaakki. Merkitysskeemojen hah-
mottelu onkin jossain määrin subjektiivista. Nimi, joka avautuu toiselle kielenpuhujalle jonkinlai-
sia, vaikkakin hajanaisia, mielle yhtymiä sisältävänä, voi toiselle kielenkäyttäjälle jäädä täysin
merkityksettömäksi. Nimen ymmärtäminen ja tulkinta ovat riippuvaisia kielenkäyttäjän taustatie-
doista, kuten hänen yhteyksistään nimenkantajaan tai tiedoistaan tietystä alasta. (Sjöblom 2006:
218–219.) Artistinimistöistä löytyy ainakin kolme erityyppistä, monitulkintaista nimiryhmää: on-

ko nimi propri vai appellatiivi, onko nimi lempinimi vai appellatiivi ja mikä on nimen viittaus-suhde, jos deproprinen assosiaationimi voi viitata useampaan lähdealueeseen?

Proprin ja appellatiivin epäselvää suhdetta voi epäillä esimerkiksi artistinimissä *Alamaa* ja *Altis*. *Alamaa* vaikuttaa ensisilmäyksellä tyypilliseltä sukunimeltä, mutta koska Väestörekisterin mukaan se ei ole käytössä oleva sukunimi, voi sen propriisuutta epäillä. Appellatiivina *alamaa* saa merkityksen 'alamäki; alanko; vars. lappilaisten kielenkäytössä: etelän seutu, etelä, lannanmaa, lanta' (KS s.v. *alamaa*). Näistä selityksistä ei oikeastaan mikään kytke artistinimeä loogisesti musiikkidiskurssiin tai hiphopgenreen, joten nimen merkitys jää arvailujen varaan. Toki nimestä voi tehdä myös muunlaisia päättelyketjuja. Nimi voi yhdistyä alakulttuuriin, jos appellatiivin *alamaa* liittää lyhenteeksi sanasta *alamailma*. Tällainen päättelyketju on kuitenkin melko hatara, joten nimen semanttinen ja rakenteellinenkin puoli jää opaakiksi.

Myös *Altis* on nimi, jonka voi käsittää proprina tai appellatiivina. Nimen proprilähtöisyys vaatii kuitenkin lisätietoa artistin aikaisemmista artistinimistä: *Altis* on ennen esiintynyt lyhennenimellä *AKA*, josta voisi johtamalla muodostaa nykyisen artistinimen. Nimenvaihdoksessa on havaittavissa entisen ja uuden nimen samankaltaisuutta, ja niitä yleensä muodostetaan esimerkiksi slangijohtimilla tai lempinimimäisellä rakenteella (kts luku 6.1). Toisaalta yhteys on heikko; *is* -slangijohdoksen tyypillinen käyttö ei täysin toteudu tässä nimessä, koska nimi ei lyhenny, eikä nimessä säily alkuperäinen kantavartalo kuin kirjaimena a. myös slangijohdoksille tyypillinen konsonantin geminoituminen on jäänyt toteutumatta (vrt. *Aka* > *Akkis*). Nimellä voi siis olla appellatiivinen merkitys, mutta sekään ei tarjoa selvää suhdetta artistinimenä toimimiseen. Toki voi päätellä, että artisti olisi *altis*, taipuvainen johonkin, mutta adjektiivina ei tarjoa kovinkaan paljastavaa selitystä nimenvaihdokselle.

Artistinimen *Juno* voi tulkita myös monella tapaa. Ensiksi nimen voi tulkita väännökseksi artistin omasta nimestä *Jon*. Toiseksi nimellä *Juno* on jo valmiiksi tunnettuja käyttäjiä ja käyttökohteita, jolloin nimi hahmottuu depropriseksi assosiaationimiksi. Muista assosiaationimistä poiketen, *Junolla* on monta lähdealuetta: nimi voi viitata esimerkiksi elokuvan nimeen, avaruusluotaimen, laivaan tai savukemerkkiin. Näihin edellä mainittuihin nimiin on luultavammin ollut vaikutteena roomalaistarustoon kuulunut jumalatar *Juno*, jolla on ollut suojeleksen asema. Artistinimenä *Junolla* on siis monia merkitysketjuja ja deproprisena assosiaationimenä jopa harhaanjohtava; tuskin artisti haluaa itsensä yhdistyvän juuri jumalattareen.

4.2 Opaakit nimet

4.2.1 Opaakeista nimistä

Nimet, joilla ei ole suoraa tai epäsuoraa merkityssuhdetta kantajaansa, ovat opaakkeja eli läpinäkymättömiä nimiä. Merkityssuhde on tällöin pakattu tai katkaistu, eivätkä nimet rakennu valmiiden symbolisten yksikköjen varaan. Esimerkiksi sana *anoppi* on periaatteessa opaakki, koska se ei tarkoita mitään verrattuna englanninkieliseen vastineeseen *mother-in-law*. (Kangasniemi 1997: 66.) Vaikka nimet vaikuttavat ensi kuulemalta täysin läpinäkymättömiltä, niitä tarkastellessa löytyy usein monia tuttuja aineksia. Nimissä voi olla konventionaalistuneita sanan- tai nimenosia tai esimerkiksi henkilönnimiä on yhdistelty ja johdettu epätavanomaisin keinoin. Tällaiset nimet herättävät kuulijoissaan erilaisia merkitystulkintoja, joista jotkut ovat ilmeisiä ja suu- relle osalle yhteisesti tuttuja ja toiset taas vähemmän ilmeisiä ja alttiita subjektiivisille tulkinnoille. (Sjöblom 2006: 219.)

Opaakit nimet muodostavat jatkumon, jonka toisessa päässä ovat esimerkiksi muka- ja tekosanat, joiden yhteydet valmiiseen kielenrakenteisiin ovat ymmärrettäviä ja siten kielenkäyttäjille melko transparentteja. Pakatuissa merkityssuhteissa nimessä esiintyy nimenosa tai nimenosia, jotka muistuttavat paljon jo olemassa olevia sananmuodostuskeinoja. Yleiset sananmuodostusperiaatteet, kuten johtaminen, yhdistäminen ja lainaaminen, ovat käytössä erisnimen rakentamista, mutta se on huomattavasti mielikuvituksellisempaa ja sääntöjen rajoja rikkovampaa. Esimerkiksi lainaaminen vieraista kielistä on hyvin tyypillistä. Melko läpinäkyviä ovat myös nimet, jotka muistuttavat jo olemassa olevaa sanaa tai nimeä, mutta joita on muuteltu sen verran, että kyseessä on tekosana. Myös henkilönnimiä käytetään pakatun suhteen sisältävissä nimissä: esimerkiksi oman nimen osa piilotetaan osaksi nimeä tai omasta nimestä tehdään muunnoksia vaikkapa kirjoittamalla se lopusta alkuun. Toisessa päässä ovat puolestaan täysin opaakit nimet, joiden merkitysisältö rakentuu ainoastaan assosiaatioiden varaan. Kun suhde nimeen on katkaistu, ei fonologinen asu herätä kuulijassa mitään tarkoitteeseen liittyvää mielikuvaa. Nimellä on silloin ainoastaan identifioiva funktio, ja useiden tutkijoiden mielestä *propri* on silloin puhtaimmillaan. Nimen semanttinen funktio tulkinta on tällöin mahdotonta, nimenosat ovat niin epämääräisiä, että kuulija ei kykene löytämään merkityksiä, jotka olisivat liitettävissä nimenkantajaan.

Tästä ääriesimerkkinä toimivat esimerkiksi kirjainlyhenteet, joilla ei ole vakiintunutta asemaa kielessä ja joita ei ole mahdollista lausua minkään kielen sanana. (Sjöblom 2006: 219–226.)

Opaakit nimet voidaan jakaa edelleen aidosti ja välillisesti opaakkeihin nimiin. **Aidosti opaakit nimet** ovat täydellisesti läpinäkymättömiä, niillä ei ole merkityssuhdetta lähikontekstin ulkopuolisille kielenkäyttäjille. Nimet eivät saa appellatiivista, yleisesti tunnettua merkitystä, vaan tarkoittavat ja viittaavat ainoastaan itse artistiin. **Välillisesti opaakit nimet** ovat esimerkiksi lyhenteitä tai kirjainsananimiä, joiden takaa löytyy usein transparentti rakenne, jonka perusteella lyhenne on muodostettu. (Hongisto 2006: 46–47.)

Osa artistinimistä muodostuu sekä transparenteista että opaakeista nimenosista. Jos nimessä on jokin tunnistettavissa oleva osa, esimerkiksi olemassa oleva henkilönnimi tai appellatiivisen merkityksen saava rakenne, olen luokitellut nimet kuuluvan johonkin transparenttien nimien ryhmään. Jos nimestä on löydettävissä merkityksen saava osio, ohjaa se koko nimen saavaa assosiaatioketjua. Esimerkiksi nimet *Jodarok* ja *SMC Lähiörotat* sisältävät molemmat erityyppisen opaakin osan: *joda* ei saa appellatiivista merkitystä, eikä se myös ole henkilönnimi, lempinimenäkään se ei vastaa tyypillistä rakennetta. *SMC*-lyhenne ei puolestaan aukea ulkopuoliselle kuulijalle, joka ei tiedä yhtyeen taustoista. Mutta koska nimenosa *rok* (vaikkakin suomalaisittain kirjoitettuna) ja *lähiörotat* saavat hyvin helposti metonymisen merkityssuhteen, koen sen määräävämmäksi osaksi artistinimeä.

4.2.2 Aidosti opaakit nimet

Aidosti opaakit nimet eivät tarjoa kuulijalleen merkitystä. Ne ovat usein uudismuodostuneita, ne ovat siis kehitettyjä varta vasten artistinimikäyttöä varten. (Hongisto 2008: 47.) Aidosti opaakit nimet muistuttavat usein aitoja nimiä, mutta ovat rakenteeltaan niin harvinaislaatuksia tai kertakäyttöisiä, ettei niitä voi laskea joko appellatiiviksi tai propriiksi. Tällaiset nimet ovat usein rakenteeltaan hyvin paljon jo olemassa olevien nimien kaltaisia, mutta eivät saa mitään merkitystä. Nimille voi yrittää hakea jonkinlaisia perusteluita, mutta tulkinnat jäävät usein hyvin epämääräi-

siksi ja tulkitsijasta riippuvaiseksi. Tällaisia nimiä ovat aineistossani esimerkiksi *Are*, *Asa*, *Aztra*, *Davo*, *Kimarr*, *Lavis*, *Levil*, *Rekami*, *Silumi* ja *Voli*.

Osa nimenosista voi olla kuitenkin tunnistettavissa, jolloin nämä merkitykset ovat usein hyvin yleisluontoisia (Sjöblom 2006: 226). Esimerkiksi nimessä *Ceebrolistics* nimen loppuosa – *tics* viittaa johonkin (ammatti)ryhmään (vrt. esim. *journalistics*, *analystics*). Nimestä tulee siis käsitys, että he ovat ryhmä jotakin tekeviä ihmisiä. Mutta koska *ceebro* ei etuliitteenä tai itsenäisenä sanana tarkoita mitään, jää merkitys opaakiksi.

Tietynlaista rakennetta noudattaa myös artistinimi *Chebaleba*, jossa on havaittavissa sanaleikin konventionaalinen rakenne. Esimerkiksi lempinimenä käytetyt nimet, jotka ovat äänneellisesti toisiaan lähellä olevia muunnelmia nimistä, rakennetaan tällä tavalla (*Antti-Pantti*, *Touko-Pouko*). Nimi on siis helppo lausua ja ymmärtää osaksi kielen konventioita, mutta semanttista puolta ei nimi paljasta. Myös esimerkiksi *Lavis* on helppo hahmottaa slangijohdokseksi jostain nimestä tai sanasta, mutta koska pohjana nimelle toiminee artistin entinen artistinimi *Laveerre*, merkitys jää edelleen paljastamatta. Se, että nimi on johdettu jostain toisesta nimestä, ei kerro semanttisesta puolesta mitään, jos alkuperäinen nimi on myös opaakki. Tästä poiketen esimerkiksi *Asan* edellinen artistinimi oli *Avain*. *Asa* ei kuitenkaan ole suora johdos appellatiivista *avain*, joten tämänkään nimen semanttisesta puolesta ei voi varmuudella sanoa mitään. Johdosta, lyhennettä tai lempinimeä muistuttavat mielestäni myös *Are*, *Davo* ja *Voli*. Nimen lyhyys ja opaakkius johdattavat helposti assosiaatioon, että nimi on väännetty jostain toisesta nimestä tai sanasta.

Kemmuru on aidosti opaakki nimi, joka tarjoaa kuitenkin jonkinlaisia assosiaatiosuhteita olemassa olevaan appellatiiviin. Moni yhdistänee nimen appellatiiviin *kenguru*, mutta koska tätä päätelmää ei voi tehdä yhden kielenkäyttäjän perusteella, jää nimi opaakiksi. Nimi ei myös ole rakenteeltaan suomen kielen sanastolle tyypillinen. Yhdistymistä yksikkömuotoiseen eläimeen ja sen suhdetta itse yhtyeeseen häiritsee myös rakenteellinen seikka: Artistinimet, joissa käytetään eläinmetaforaa, jakautuvat yksikkö- ja monikkomuotoihin sen perusteella, onko kyseessä yksi esittäjä vai yhtye (ks. luku 4.1.2.4). Esimerkiksi yhtyeennimet *Gasellit* ja *Lampaita ja Trikoita* ovat monikkomuodossa, mikä ilmaisee sen, että yhtyeessä on useampi kuin yksi jäsen. *Kemmuru* on puolestaan kolmijäsenen yhtye, jolloin yksikkömuotoisen olion käyttö nimessä olisi epätyypillistä. Siksi voikin katsoa, että nimellä on abstraktimpi merkitys, ja nimeä ei voi määrittellä yksikkö- tai monikkomuotoiseksi varmuudella.

Kimarr, *Silumi* ja *Rekami* vaikuttavat nimiltä, jotka ovat muun kuin suomenkielisiä, mutta eivät yhdisty kielitajussa selkeästi mihinkään tiettyyn sanaan tai nimeen. Nimet saattavat olla ikään kuin kielen sanoja, ne voidaan lausua helposti sanana ja ne noudattavat jonkin kielen fonotaksia (Sjöblom 2006: 226–227). Esimerkiksi *Silumi* ja *Rekami* ovat rakenteeltaan hyvin samantyyppisiä nimiä, jotka ainakin itse yhdistän osaksi japanin kieltä, ja esimerkiksi *Silumin* Levykauppa Äx:ssä myytävä albumi on nimeltään *Shi No Tenshi*, mikä viittaa vahvasti japanin kieleen. *Rekami* vaikuttaa samalla tavalla rakennetulta nimeltä, mutta artistin muut musiikkinimet eivät viittaa japanilaiseen kulttuuriin. *YouTube*-sivustolla *Rekami* esittelee itsensä otsikolla *Rekami aka Maikreka* (YouTube 2012), mikä viittaa siihen, että nimi rakentuu anagrammimaisesti. Silloin nimen voisi yhdistää metonymisesti musiikkidiskurssiin, jos *maik* olisi foneettinen versio sanasta *mick*. Anagrammissa kirjainten määrä ei tosin vastaa toisiaan. Siksi on vaikea sanoa, mitä *Rekami* todella tarkoittaa – vai tarkoittaako se mitään.

Lasken opaakeiksi nimiksi myös sellaiset, useasta nimenosasta koostuvat nimet, joissa nimen perusosa ei saa mitään merkitystä. Esimerkiksi nimessä *Eevil Stöö* hahmottuu määriteosa *eevil* merkityksenä ilkeä, sillä nimenosa lienee puhekielinen suomennos englanninkielen sanasta *evil*. Päinvastainen nimi, jossa määriteosa on opaakki, mutta perusosa saa merkityksen, on esimerkiksi *Jodarok*. Tässä nimessä hahmotan nimenosan *rok* (muunnoksena sanasta rock tai rokki) tärkeämmäksi osaksi nimeä, siksi se siis kuuluu metonymisiin nimiin. Samanlainen, transparentista ja opaakista osasta nimenosasta koostuva nimi on *Giant Räbät*. Tulkitsen peruosan *räbät* opaakiksi, koska sen konnotaatiosuhde ei ole kovin selkeä. *Räbät* voi viitata sanoihin räp tai rap, robot ’robotti’ tai rabbit ’jänis, kani’, jolloin sen semanttinen tarkoite on monitulkintainen ja tulkitsijasta riippuvainen.

4.2.3 Välillisesti opaakit nimet

Osa artistinimistä koostuu lyhenteistä. Lyhenteet muodostavat kuulijaansa hyvin opaakin suhteen, jota voi pitää tyyppiesimerkkinä katkaistusta merkityssuhteesta. Pelkkä kirjainlyhenne nimenä on semanttisesti epämääräinen, sillä se sulkee pois kaikki merkityssuhteet pelkkänä sanana,

jota ei ole mahdollista lausua kielen sanana. Nimenantajan näkökulmasta kirjainlyhenteet ovat kuitenkin perusteltuja, usein kirjainlyhenteen lähteet ovat esimerkiksi henkilönimen alkukirjaimet tai alkukirjaimet jostain sanoista, joista muodostuu jotain nimenkantajaan ja tässä tapauksessa hiphopmusiikkiin liittyvää. Tällaiset lyhenteet eivät kuitenkaan suoraan tarjoa kuulijoilleen merkityksiä ja semanttisia assosiaatioita, merkityssisällön sillä aavat ainoastaan vakiintuneet lyhenteet, kuten *ATK* tai *TV* (Sjöblom 2006: 226).

Hiphopartistit käyttävät kirjainlyhenteitä melko usein nimenään. Aineistossani tällaisia nimiä ovat *DJPP*, *Gee*, *JMZ*, *K.V.N.*, *OPP*, *RPK*, *SP*, *TS* ja *UG/OD*. Henkilönnimistä johdettuja nimiä on ainoastaan kaksi, *TS* eli Tomi Sipikari ja myös *Roopek*-nimellä esiintyvät *RPK* eli Roope Kinnunen. Vaikka henkilönnimen käyttö artistinimenä on melko suosittua, siitä ei käytetä kirjainlyhennemuotoja. Lyhenteet *Gee* ja *SP* ovat entisten artistinimen lyhenteitä: *Gee* on entisen *Pikku G*:n uusi artistinimi. Kun teini-ikäisenä musiikkiuran aloittanut artisti kasvoi vanhemmaksi, oli etuliite turha. *G*-kirjain juontaa juurensa artistin break dance -nimestä *Genetic*. *SP* on puolestaan aiemmin tunnettu nimellä *Silkinpehmee*. Jo aikaisemmin käytössä olleista nimistä siis muokataan sellaisia, jotka paremmin uuteen aikaan ja kontekstiin. Esimerkiksi suomalaisen hiphopkulttuurin alkuaikoinen suosittu adjektiivimuotoiset nimet vaihtuvat joko henkilönnimimäisiksi tai niitä muokataan lyhenteitä käyttämällä.

DJPP, *OPP* ja *UG/OP* ovat kirjainlyhenteitä, joiden kirjaimet tarkoittavat tiettyjä sanoja. *DJ Peppupano*, *Oman Pihan Pojat* sekä englanninkieliset termit *underground* ja *overdose*. Nämä kaikki lyhenteiden takaa paljastuvat nimet liittävät artistit hiphopmaailmaan: *DJ*-etuliite yhdistää artistin tiskijukaksi tai tuottajaksi, *OPP* korostaa yhtyeen kollektiivisuutta ja yhteisöllisyyttä, *UG* kuuluu osaksi musiikkitermistöä (käytetään uusista yhtyeistä ja artisteista, joilla ei ole vielä tunnettavuutta) ja *OD* puolestaan liittyy katukulttuurin mukana kulkevaan päihteidenkäyttöön. Kirjainlyhenteillä siis viitataan välillisesti siihen, että artisti on omaksunut jotain hiphopille ominaista ja haluaa tuoda sen esiin nimessään. *DJPP* korostaa nimessään myös roisia kielenkäyttöä, mikä on myös hyvin leimallista hiphopgenreille. *UG/OD* mallintaa nimeään myös kuuluisalta hevime-talliyhtyeeltä *AC/DC*:ltä, joten nimeä voisi pitää myös deproprisena assosiaationimenä, joskin lyhenteiden merkitys on silloin oltava selvillä ennen tämän assosiaatioketjun syntymistä.

Opaakimmaksi jäävät lyhenteet *JMZ* ja *K.V.N.*, jotka eivät tarjoa tietoa lyhenteen alkuperäisestä merkityksestä. *K.V.N.* -lyhennettä voi nykykielenkäytössä pitää lyhenteenä ilmaisusta

”Kato vaikka netistä”, mutta koska artisti on aloittanut musiikintuottamisen jo yli kymmenen vuotta sitten artistinimen pysyessä koko ajan samana (Freaky Beats Productions 2012), ei tätä termiä voi liittää kyseiseen nimeen. *JMZ* ei myös avaudu kuulijalle kovinkaan helposti, ja myös itse artisti vastaa haastattelussa nimen syntyyn seuraavasti: ”Se on tosi pitkälle menevä juttu. Toi oli eka nimi, jonka otin käyttöön ja siinä se on pysynyt. Sille on tullu vuosien varrella eri merkityksiä ja siitä on aina hauska keksiä kolmen sanan yhdistelmiä, jotka kuvaa mua tai mun musiikkia. Varmaan kaks eniten käytettyä on Justice Married a Zombie ja Join My Zoo.” (Mellakka-viihde.com 2008). Nimen alkuperäistä merkitystä ei siis paljasteta.

Koen, että artistinimi voi olla välillisesti opaakki myös silloin, kun kyseessä on selkeästi lyhennetty nimi. Usein tällaiset nimet ovat lyhennettyjä entisestä artistinimestä, kuten osa kirjainlyhennemistä, joten on perusteltua ajatella niiden olevan välillisesti opaakkeja, merkitys paljastuu rakennetta tarkastelemalla. *Heinis*, *Tasis*, *Spekti* sekä *DJ Tact* ja *Flam* ovat kielenkäyttäjän korvaan melkein oikeilta sanoilta kuulostavia muotoja, koska niiden pohjana toimii oikea, appellatiivisen merkityksen saava sana. Lisäksi kaksi ensimmäistä on johdettu tyypillistä slangijohdinta *is* käyttäen, joten ne hahmottuvat suomenkielisiksi, erityisesti nuorison suosimiksi sanoiksi. *Spektin* entinen artistinimi on ollut *Aspekti*, jota on siis lyhennettä jättämällä kirjain *a* pois nimen edestä. *Tact* yhdistyy helposti lyhenteeksi sanasta *tactic*, ja *Flam* sanasta *flamboyant* ’mahtaileva, pramea’. Lyhenteiden käyttöä ja yleisyyttä voi perustella siten, että niiden käyttäminen on taloudellista, ne ovat lyhyitä ja tiiviitä (Sjöblom 2006: 226).

Oman nimen upottaminen osaksi opaakkia nimeä on myös keino identifioida nimi henkilökohtaiseksi. Samalla se tarjoaa keinon leikitellä nimillä ja sanoilla. Oma nimi tai sen osa voidaan sisällyttää nimeen rakenteellisesti monin keinoin, esimerkiksi pilkkomalla oma henkilönnimi osiin ja liittämällä niitä osaksi nimeä tai vaikkapa anagrammien avulla. (Sjöblom 2006: 224–225). Aineistostani löytyy ainakin yksi selkeä artistinimi, jossa oma nimi on piilotettu osaksi nimeä: *Aksim* on artistin oma henkilönnimi väärinpäin eli hänen oikea nimensä on Miska. Saamelaisista alkuperää oleva *Amoc* vaikuttaa rakentaneen nimensä yhdistymällä osia nimistään Mikkal Antti Morottaja. Nimi on kuitenkin lyhenne sanoista Aanar (=Inarin) master of ceremony, ja amok k:lla kirjoitettuna saa merkityksen hulluuskohtaus (Sirén 2005). Vaikka *Amoc* ei käytä artistinimessään isokirjainlyhenteitä, paljastuu nimen takaa myös transparentti rakenne. Se, onko nimellä mitään yhteyttä henkilönnimen osiin, jää spekulointitasolle. Usein nimet ovat moni-

merkityksisiä, joten ei kenties ole sattumaa, että artistinimestä löytyy osia omasta henkilönnimestä appellatiivisesta rakenteesta huolimatta.

4.2.4 Opaakkien ja transparenttien nimien välimaastossa

Osa artistinimistä näyttää ja kuulostaa niin selkeästi jo olemassa olevilta, appellatiivisen merkityksen saavilta sanoilta, että niitä on vaikea pitää opaakkeina. Sanat, jotka nimen muodostavat, ei kuitenkaan ole sanakirjamerkitystä, vaan ne rakentuvat yhdistelyn ja sanoilla leikittelyn avulla. Tällaiset nimet voivat olla esimerkiksi sekakielisiä, jolloin kahta tai useampaa kieltä sekoitetaan toisiinsa, ja ne kirjoitetaan joko erikseen tai yhdyssanoiksi. Osa sananosista voi olla myös teko- ja mukakieltä, joilla siis ei ole aktuaalista merkitystä, ne vain muistuttavat tarpeeksi äänteellisesti tai semanttisesti jo olemassa olevia ilmauksia. (Sjöblom 2006: 123, 181.)

Sekakieliseksi luokiteltavia nimiä on aineistossani *Fintelligens*, *Loost Koos*, *Raimssi* ja *Skeletoni*. Kaikki nimet herättävät heti assosiaatiosuhteita, esimerkiksi *Fintelligens*-nimessä yhdistyvät *fin*-morfeemi sekä englanninkielen sanasta *intelligence* muokattu ”suomennos” *intelligens*. *Loost Koos*, *Raimssi* ja *Skeletoni* ovat hieman samantyyppisiä nimiä, joissa englanninkielinen sana on kirjoitettu suomeksi siten, miltä se lausuttuna kuulostaa. Kahdessa viimeisessä nimessä on lisätty suomalaisuutta korostavaksi äänne *i*, mikä muuttaa konsonanttiloppuisen sanan paremmin suomenkielelle sopivaksi. Nimillä on siis haluttu osoittaa jonkinlainen suhde englanninkieleen, mutta sitä on muokattu omalle äidinkielelle ominaiseksi. Tällaisista sanoista käytetään termiä *finenglish*, joka on hyvin tyypillinen kielenkäytön keino erityisesti hiphopkulttuurissa (ks. Mukka 2008: luku 4).

Artistinimet *Llapsi* ja *Rjaarli* saavat appellatiivisen merkityksen kielenkäyttäjän kielitajussa, vaikka nimissä on tuttuun nominatiivimuotoiseen substantiiviin yhdistetty yksi äänne. Se, miksi näin on haluttu tehdä, on semanttisesta näkökulmasta mielenkiintoista. Kummankaan artistinimestä tai henkilönnimestä ei löydy lisätietoa, joten päätelmät jää melko hatariksi. Esimerkiksi oman etunimen tai sukunimen ensimmäinen kirjaimen käyttäminen tittelin jaarli yhteydessä olisi semanttisesti järkevää, mutta sama päättelyketju ei sovi appellatiivi lapsen yhteyteen. Ni-

missä on siis kantavana voimana humoristisuus ja tietty salaperäisyys. Vaikka nimet siis päällisin puolin ovat hyvinkin transparentteja, on niiden semanttinen puoli melko opaakki.

Hiphopgenressä artistinimiä rakennetaan usealla eri kielellä. Odotustenvastaisesti suomen ja englannin lisäksi artistinimiä rakennetaan myös esimerkiksi japaniksi. Japanikieliseltä vaikuttavat nimet *Daikini* ja *Silumi*, mutta niiden ymmärtämiseen vaadittaisiin japanin kielen perustaitojen osaamista. Esimerkiksi *Daikini*-nimen voi ymmärtää tarkoittavan japanilaista miehennimeä Daiki (Meaning of Names 2012), joka tarkoittaa mahtavaa tai suurta. Jos nimi vaatii kuitenkin sanakirjaa tai muita apuvälineitä auetakseen jokaiselle kielenkäyttäjälle, ei nimi ole kovin transparentti, vaikka sillä jokin merkitys olisikin. Samantyyppinen on artistinimi *Sine Ira*, joka on latinaa. Sen merkitys 'ilman vihaa' selittyy latinalaisesta sanonnasta "Sine ira et studio", joka nykymerkityksessään tarkoittaa sitä, että ihmisten pitää hillitä tunnereaktionsa, kun he kirjoittavat sodista tai rikoksista (Wikipedia 2012). Yhtye siis korostaa kertovansa yhteiskunnan epäkohdista ilman vihaa, neutraalisti, joten heidän sanomansa on uskottava. Tämä semanttinen puoli nimestä kuitenkin tulee esiin ainoastaan, jos tajuaa latinankielisen termin yhteyden artistinimeen.

5 ARTISTINIMI OSANA MUSIIKKIDISKURSSIA

Artistinimien yksi tärkeimmistä kriteereistä on se, että se kertoo jotain esittäjän tai yhtyeen musiikkityylistä. Artisti siis valitsee kognitiivisesti tärkeät asiat osaksi artistinimeään, jotka edustavat haluttuja asioita tietyistä musiikkikulttuurista (Kulmala 2006: 42). Tietyllä musiikkityylin edustajilla on konventioita, joilla oma musiikkilaji tuodaan esiin, siten esimerkiksi fanit pystyvät tunnistamaan musiikkityylin pelkän artistinimen avulla. Viitteitä artistin musiikkityylistä saa niin sanottujen genrevihjeiden (genre cues) avulla, joita ovat semanttiset, formaaliset ja intertekstuaaliset vihjeet. Erilaiset musiikkityylit valitsevat vihjeet musiikkia ympäröivästä kulttuurista ja arvoista, joten artistinimet ovat osa musiikkityylin laajempaa kulttuurista profiilia. Näiden vihjeiden avulla voidaan kehittää stereotyyppisten nimien malli, jonka avulla voi tietyn musiikkityylin artistinimiä luokitella. (Androutopoulos 2000). Myös suomalainen hiphopkulttuurin nimistö rakentuu tiettyjen arvojen ja periaatteiden avulla. Pyrin tässä luvussa hahmottelemaan, minkälaisia kulttuurista profiilia aineistoni nimet rakentavat.

5.1 Genrevihjeet

Semanttiset vihjeet kertovat sanamerkitysten avulla, mihin musiikkityyliin artistinimi yhdistyy. Nimet voidaan jakaa edelleen kirjaimellisiin (literal cues) ja mielikuvia herättäviin (evocative cues) vihjeisiin. Kirjaimelliset vihjeet kertovat artistin musiikkityylistä suoralla viittauksella tai metonyymisellä yhteydellä tähän tyyliin. Esimerkiksi yhtyeennimi *Little Fucking Punks* on selkeästi punkmusiikkiin viittava nimi, ja Metallica sisältää nimessään viittauksen metallimusiikkiin. Metonyymisena nimenä voisi pitää esimerkiksi yhtyettä *Headbanger's Club*, jossa headbanging-termi viittaa tanssityyliin, jota metalliyhtyeiden esiintymisissä harrastetaan. Yhdysvaltaisesta hiphopkulttuurista antaa metonyymisiä vihjeitä esimerkiksi yhtyeennimi *Niggaz with Attitude*, koska se viittaa sekä esittäjien etniseen taustaan että koko hiphopmusiikin afroamerikkalaisiin juuriin. Mielikuvia herättävät vihjeet liittyvät artistinimen musiikkityyliin assosiaatioiden avulla. Kulttuuriset asiat, kuten esimerkiksi rockmusiikin yhteydessä kuolema, huumeet, aseet ja epänormaalius, toimivat lähdealueina, jotka yhdistetään helposti tiettyyn musiikkityyliin. Esimerkik-

si avaruus on lähdealue, joka yhdistyy helposti teknomusiikkiin, joten teknoyhtyeennimi *Deep Space Network* on ilmeinen. (Androutsopoulos 2000.)

Semanttisia vihjeitä ovat myös musiikkityypistä riippumattomat vihjeet. Tällaisia ovat oman tai lempinimen käyttäminen osana artistinimeä. Pelkkä nimi ei tarjoa vihjettä musiikkityylistä, jos siihen ei ole liitetty tehtävää ilmaisevaa liitettä eli roolimerkkiä (role marker), joita käytetään esimerkiksi hiphomusiikissa runsaasti (esim. MC ja DJ). Toinen keino vihjata musiikkiin tyylistä riippumatta on geneeristen termien käyttö. Tällaisia ovat esimerkiksi yhtye, bändi, duo jne. Hiphomusiikissa nämä geneeriset vihjeet on usein korvattu musiikkityyliin viittaavilla, merkitykseltään samantapaisilla metaforilla, kuten crew tai family. (Androutsopoulos 2000.)

Kirjaimellisia vihjeitä hiphopmusiikkiin yhdistämiseksi käyttävät suomalaisessa kontekstissa artistit, joiden nimissä esiintyy esimerkiksi sanat *räp* (~rap). Tällaisia nimiä ovat *Lauri Rapping Vantaanjoki* ja *Rapped Youth*. Jos pieni foneettinen muotoilu sallitaan, niin myös yhtyeennimen *Giant Räbät* voi helposti tulkita kirjaimellisena vihjeenä. Suoria kirjaimellisia vihjeitä ei siis käytetä kovin usein. Metonymisia vihjeitä puolestaan löytyy aineistosta melko runsaasti. Esimerkiksi puhelaulutaitoihin viittaavat selkeästi nimet *Puhuva Kone* ja *Timi Lexikon*. Myös nimet kuten *Magikmick* ja *Mikrofonistit* vihjaavat nimessään olevansa taitavia mikrofonin käyttäjiä, mikä liitettäneen erityisesti hiphopgenreen. Käsittelin tällaisia nimiä tarkemmin jo luvussa 4.1.2.5. Hiphopmusiikkiin yhdistettäviä lähdealueita, kuten katukulttuuri, graffitit, rytmillisuus ja rento elämänsäsenne, näkyvät selkeästi nimissä *SMC Lähiörotat*, *Ronskibiitti* ja *LaiskaLeppone*. Erityisesti marihuanan poltto yhdistetään usein hiphopkulttuuriin. Artisti *Mariska* on julkaissut kappaleen *Mari-Johanna*, joka voi nähdä kaksitulkintaisesti käsittelevän sekä naista että huumeita. Siksi myös artistinimeä *Mariska* voi tulkinnanvaraisesti nähdä edustavan sekä artistin omaa nimeä (*Anna Maria*) että marijuanaa. Hiphopille tyypilliset geneeriset vihjeet siitä, että kyseessä on yhtye esiintyvät esimerkiksi nimissä *Memmy Posse*, *Joku Roti Mafia* ja *Royal Family*.

Formaaliset vihjeet ovat tyylillisesti kirjoitusasusta esiin nousevia piirteitä, jotka ilmaisevat artistin kuulumista johonkin tiettyyn musiikkityyliin. Tällaisia ovat roolimerkit kuten *MC* ja *DJ*, jotka ovat tunnusomaisia liitteitä hiphopmusiikissa. Tosin *DJ*-liite esiintyy myös elektronisen musiikin yhteydessä, jolloin nimen perusosa määrittää musiikkigenreen yhdistymisen lopullisesti. Toinen tapa ilmaista musiikkityyliä foneettisesti on tiettyjen suffiksien käyttö, akronyymit tai muut muodot, jotka ovat suosittuja tietyn musiikin piirissä. Hiphopmusiikissa tällaisia ovat fo-

neettiset kirjoitusasut (*Lost Boyz, Da King*) sekä graafiset korvaukset (esim. numeraali 2 korvaamassa sanaa to nimestä *Hard 2 Obtain*). (Androutsopoulos 2000.)

Roolimerkkejä esiintyy aineistossani esimerkiksi nimissä *Dj Kridlokk* ja *MC Iisi-Ö*. Poikkeavien suffiksien käyttöä hyödynnetään seuraavissa nimissä: *Ezkimo, R-Syke* ja *Tku Passive*. Se, mitkä kirjoitusasut lasketaan suomen kielessä poikkeaviksi juuri hiphopmusiikkiin viitaten, on tulkinnanvaraista. Esimerkiksi nimessä *Giant Räbät* leikitellään perusosassa äänteillä ja sanojen samankaltaisuuksilla (*räp, robot, rabbit*), mutta se viittaavuus hiphoppiin jää kuulijan varaan. Myös sananmuunnokset ovat osa suomalaista hiphopkulttuuria. *Tykopaatti* ja *Vastaranan Monnit* leikittelevät yleiskielen sanoilla ja sanonnoilla, jonka voisi nähdä suomalaiselle hiphopkulttuurille ilmeisenä formaalisena piirteenä.

Intertekstuaaliset vihjeet yhdistävät artistinimen viitteen tai alluusion avulla esimerkiksi toiseen artistiin, julkiseen henkilöön tai kuvitteelliseen hahmoon. Yhtyeennimi *Becks Pistols* viittaa sekä kuuluisaan punkyhtyeeseen *Sex Pistols* että saksalaiseen olutmerkkiin *Beck's*. Nimellä on siis kaksi intertekstuaalista viitettä, jolloin voi päätellä yhtyeen tekevän saksankielistä punkmusiikkia. (Androutsopoulos 2000.) Tällaiset nimet ovat samankaltaisia kuin depropriset assosiaationimet, joita käsittelemme luvussa 4.1.2.6. Suomalaisessa hiphopkulttuurissa intertekstuaaliset viittaussuhteet ovat kuitenkin kaksijakoisia: *Tapani Kansalainen* esimerkiksi viittaa vahvasti iskelmämusiikin edustajaan, jolloin yhteys hiphoppiin voi jäädä epäselväksi, vaikka selvä intertekstuaalinen suhde on olemassa. Toisaalta sukunimen kaltainen *Kansalainen* sisältää huumoriarvoa, joka viittaisi nimen olevan ironinen ja siten irrallinen iskelmämusiikista. Myös nimi *Ceebrolistics* viittaa enemmän Androutsopouloksen (2000) mainitsemiin teknomusiikkiin yhdistettäviin lähdealueisiin (*cyber, cyborg, psychedelics*) kuin hiphoppiin. Vaikka intertekstuaalisuutta siis käytetään, eivät viittaussuhteet ole niin selkeitä kuin muissa musiikkilajeissa.

5.2 Stereotyyppiset nimet

Androutsopoulos (2000) on tutkinut genrevihjeiden avulla yhdysvaltalaisen hiphopyhtyeiden ja artistien nimiä ja pyrkinyt luokittelemaan niitä merkitysten mukaan. ”Hiphop on X” -kaavalla on hahmoteltu kuusi erilaista luokkaa, jotka kaikki heijastavat artistin ominaisuuksia tai lähtökohtia.

Jokainen luokka sisältää alaluokkia, jotka sisältävät hiphopgenrelle tyypillisiä nimiä. Luokat on muodostettu avainsanojen (keywords) avulla. Avainsanat ovat termejä tai kielenosia, jotka toistuvat melkein samanmuotoisina tietyllä lähdealueella. Esimerkiksi lähdealue yhteisö sisältää sanat *klikki* ja sen kaikki formaaliset muunnokset. Sen läheisiä rinnakkaistermejä ovat esimerkiksi *klaani*, *posse*, *perhe* (~*family*) ja *heimo*. (Androutsopoulos 2000.)

Luokittelu on seuraava:

1. Hiphop on kollektiivinen asia
2. Hiphop on osa katukulttuuria
3. Hiphop on heijastuma sosiaalisista oloista
4. Hiphop on osa auktoriteettia ja valtaa
5. Hiphop on musiikkiasia
6. Hiphop on osa artistin persoonaa.

Nämä lähdealueet eivät täysin kuvasta suomalaista hiphopkulttuuria, koska Suomen ja Yhdysvaltojen välillä on jo suuria eroja sekä yhteiskunnassa että musiikkikulttuurissa, mutta pyrin soveltamaan niitä omaan aineistooni sopivaksi. Esimerkiksi katukulttuuri ja rikollisuus ovat osa sitä yhteiskunnallista olotilaa, mistä koko hiphopmusiikki on saanut alkunsa. Suomessa puolestaan harva muusikko kuuluu jengeihin tai elää todella köyhissä, gettoon verrattavissa oloissa, joten nimistöissä esiintyy eroavaisuuksia. Osa nimistä aiheuttaa päällekkäisiä tulkintoja.. Esimerkiksi nimissä *Ritarikunta* ja *Royal Family* voidaan korostaa sekä kollektiivisuutta että kuninkaallisuutta, jolloin nimen sijoittaminen sekä ryhmään 1 että 4 on perusteltua. Monet artistinimet käyttävätkin nimissään useita tekstuaalisia keinoja, joilla ne yhdistyvät osaksi suurempaa merkityskokonaisuutta. Luokittelu noudattaa usealta osalta nimien semanttista tarkastelua (ks. luku 4), mutta tarjoaa myös uusia näkökulmia hiphopnimistöön.

5.2.1 Hiphop on yhteisöllinen asia

Tässä lähdealueessa hiphop käsitetään yhteisöksi ja kollektiiviseksi ympäristöksi, jossa artisti tai yhtye haluaa korostaa kuuluvansa johonkin yhteisöön tai ryhmittymään. Tällaisia ovat esimerkiksi musiikissa esiintyvät ryhmittymät ja kokoonpanot. Artisti haluaa ikään kuin korostaa

olevanasa osa perhettä tai kaveripiiriä. Nimissä tämä näkyy sellaisten sanojen kuin *posse*, *crew* ja *tiimi* käyttämisenä (Androutsopoulos 2000.) Artistinimet siis sisältävät geneerisiä termejä, jotka yhdistävät artistin hiphopkulttuuriin. Esimerkiksi nimet, *Lepakkotiimi*, *Memmy Posse* ja *Monsp Connection* ovat hyviä esimerkkejä tällaisista artistinimistä. Yhteisöllisyyttä voidaan korostaa myös sanoilla *sister* tai *brother*, jolloin artisti haluaa liittää itsensä osaksi afroamerikkalaista yhteisöä (Androutsopoulos 2000). Tällaiseksi suomen kieliseksi versioksi olen luokitellut artistinimen *JoniVeli* ja englanninkieliseksi vastineeksi nimen *Teflon Brothers*. Toisaalta suomalaisessa musiikkikontekstissa ei välttämättä liitteellä *veli* haluta viitata yhteisöllisyyteen, vaan pikemminkin yhdysvaltalaiseen hiphopkulttuuriin yleensä, jolloin kyse on mallintamisesta ja assosiaationimestä. Kolmas tapa viitata yhteisöllisyyteen on vedota nuorisoon rajaamalla siten musiikkityyli tietylle yleisölle tarkoitetuksi. Esimerkiksi nimi *Rapped Youth* viittaa olevansa räppäävä ryhmittymä nuoria ihmisiä. Toisaalta nuoruus voidaan laskea myös artistien persoonallisiksi ominaisuuksiksi, jolloin nimet kuuluisivat myös ryhmään ”hiphop on osa artistin persoonaa”.

Suomalaisessa hiphopissa yhteisöllisyyttä ilmaistaan myös neutraaleimmilla yhteisöllisyyttä kuvaavilla nimenosilla. Esimerkiksi *Herrasmiesliiga* ja *Kapasiteettiyksikkö* luovat mielikuvan toisistaan riippuvaisista ryhmän jäsenistä ja tiiminä toimimisesta. Liiga ja yksikkö eivät ole niin vahvasti assosioituneita tietynlaiseen kulttuuriin kuin esimerkiksi *posse*. *Posse* terminä on enemmän osa yhdysvaltalaista jengikulttuuria, mikä ei luonnollisesti ole niin vahva osa suomalaista hiphopmaailmaa. Se, miksi osa yhtyeennimistä on ilmaista esimerkiksi eläinlajeilla (*Gasellit*, *Äyriäiset*), ei liene yhteisöllisyyden korostamista, vaikka tiettyä eläinlajiryhmää voi pitää melko tiiviinä. Nimissä korostuu enemmänkin huumori ja absurdus, jolla kenties pilkataan perinteisiä yhteenkuuluvuutta korostavia nimiä.

Yksi tapa ilmaista kollektiivisuutta on etnisen rodun esiintuominen. Esimerkiksi artistit *Blackalicious* ja *Dat Nigga Daz* tuovat nimissään esiin artistien afroamerikkalaisen taustan. (Androutsopoulos 2000.) Tällaista ei luontevasti suomalaisessa hiphopkulttuurissa ole, koska vain kourallinen artisteja edes omaa ulkomaalaistaustan. Esimerkiksi romanitaustastaan avoimesti musiikkia tekevä *Bulle* tuo sukujuuriaan merkittävästi esille. Sen sijaan suomalaisuutta ja valkoihoisuutta korostavia nimiä on muutamia. *Ezkimo*, *Fintelligens*, *Paleface* ja *Pohjolan Molli* tuovat nimissään esiin sen, että he ovat joko pohjoista alkuperää tai ainakin vaaleaihoisia. Aineistoni ulkopuolelta myös levy-yhtiö *Sauna ent.* voitaisiin laskea tähän merkityskategoriaan.

Vaikka ei voi sanoa, että vaaleaihoisuus on Suomessa tai Pohjoismaissa poikkeava, kenties sorrettiu etninen ryhmittymä, on edellä mainitut nimet valittu syystä. Voikin ajatella, että nimet on nostettu korostamaan juuri sitä, että tyypillisesti hiphopmusiikki on kuulunut mustalle väestölle.

5.2.2 Hiphop on osa katukulttuuria

Luokassa 2 artistinimillä halutaan viestittää artistin kiinnostusta ja osallisuutta katukulttuuriin. Katukulttuuriin kuuluu esimerkiksi katu-uskottavuus, lokaalisuus paikannimissä, graffitit ja puhekielen käyttäminen. Tällöin artistinimissä on tyypillistä käyttää sanoja kuten *street* tai *ghetto*, tai viitata itseensä slangitermeillä, kuten *daddy* tai *dude*. Myös katu-uskottavuutta halutaan korostaa käyttämällä nimessä sanoja *gambler*, *hustler* ja *ganster*. (Androutsopoulos 2000.) Suomalaisessa hiphopkulttuurissa ei ymmärrettävästi ole kovin yleistä viitata katu-uskottavaan jengikulttuuriin, koska Suomessa ei ole yhtä voimakasta katukulttuuria kuin esimerkiksi Yhdysvalloissa. Nimet *Harmaa Getto* ja SMC Lähiörotat yhdistyvät selkeästi kaupunkien köyhien osien asukeiksi. *Getto* ja *lähiö* ovat negatiivisia konnotaatioita herättäviä nimenosia, jolloin artistit saavat uskottavuutta musiikilleen; he tietävät, minkälaista rankka elämä todella on. *OG Ikonen*, *Notkea Rotta* ja *Stig Dogg* ovat ainoat selvästi katukulttuuriin yhdistettävät nimet. *OG*-lyhenne merkitsee termiä old gansta, jolloin artisti kertoo olevansa alan kokenut toimija. Eläimennimet, esimerkiksi rotta ja dog, ovat tyypillisiä katukulttuurin yhdistyviä lempinimimäisiä nimenosia. Monet eläimet ja heidän stereotyyppiset piirteensä ovat tuttuja vertauskuvia ihmisluonteen piirteistä. Esimerkiksi kettu on lastenkirjallisuudessa ja loruissa usein ilkeyden ja viekkauksen ilmentymä. Samalla tavalla esimerkiksi rotta saa merkityksen 'kunniaton, epäreilu, kusettava, törkeä tms. ihminen' (US s.v. rotta). Lasken myös suomenkielisen nimen *Karri Koira* viittamaan sanaan *dog*, jolla siis slangissa viitataan katu-uskottavaan, mutta luotettavaan toveriin. Aineistossani myös muut artistit esiintyvät eläimennimillä, mutta niillä ei viitata katukulttuuriin. Esimerkiksi *Hylje* ei saa urbaanissa ympäristössä tiettyä, vakiintunutta merkitystä.

Hiphopille on tyypillistä myös omien asuinseutujen kunnioitus ja kiintymys niitä kohtaan (Androutsopoulos 2000). Tällaisia nimiä aineistossani ovat *Lauri Rapping Vantaanjoki*, *Liisanpuisto*, *Tku Passive* ja *Ville Kalliosta*. Näissä nimissä artisti tai yhtye esiin paikannimen, jolla on merkitystä artistin persoonan rakentumiselle. Esimerkiksi *Kallio* tuo paikannimenä

uskottavuutta artistille, koska tätä kaupunginosaa pidetään melko boheemina ja jopa huonomaineisena kaupunginosana. Vaikka Suomessa ei ole jengikulttuuria, jossa alueellisuus ja reviirit ovat tärkeitä, on täälläkin havaittavissa tiettyä kaupunkien välistä kilpailua. Esimerkiksi *Cheekin* hittikappaleella *Liiku* todetaan seuraavasti: ”Lahti liikkuu, Oulu liikkuu, Kuopio liikkuu, Vaasa liikkuu, - - Tampere liikkuu, Rollo liikkuu, Helsinki liikkuu, Turku jäätyy” (LetsSingIt 2008), mikä ilmentää jonkinlaista vihanpitoa tai negatiivisuutta Turkuun kohtaan. Yhtye *Tku Passive* taas haluaa korostaa olevansa turkulainen yhtye, mikä myös ilmentäisi mentaliteettia, jossa omasta kaupungista ollaan ylpeitä, ja sen takana seisotaan uskollisesti. Vaikka artistinimissä ei suomalaisessa kontekstissa esiinny paikannimet usein, useat hiphopkappaleet on omistettu kertomaan omista kotiseuduistaan (esim. *DJ RZY*: ”Tervetulo Helsinkiin”, *Timi Lexikon*: ”Huasteleppa levveemmin”).

Myös epätavallisella kirjoitusasulla voidaan korostaa katu-uskottavuutta. (Androutopoulos 2000). Esimerkiksi artisti *Ezkimo* on korvannut *s*-foneemin *z*:lla, joka on hyvin tyypillinen keino erottaa itsensä muusta yleiskielisestä maailmasta. Samantyyppistä formaalista keinottelua käyttävät nimissään artistit *Axl Smith*, *Laiska Leppone*, *R-Syke*, *Timi Lexikon* ja *Tku Passive*. Nimissä on siis leikitely oikeinkirjoituksella jättämällä esimerkiksi foneemeja pois (*Axel*>*Axl*, *leppoinen*>*leppone*, *Turku*>*Tku*) nimenosasta kuitenkin säilyttämällä tarpeeksi tunnistettava muoto alkuperäisestä nimestä tai sanasta. *R-Syke* nimessä artisti on havainnut *r*-foneemin ja tavun *är* samankaltaisuuden foneettisesti, jolloin tavun vaihtaminen yhteen kirjaimen tuo nimelle enemmän huomiota. *Timi Lexikon* on taas muokannut sanasta leksikko englannilta kuulostavan version, jossa myös *ks*-yhtymä on korvattu samankuuloisella *x*-foneemilla. Myös yhtyeennimi *Loost Koos* kuuluu foneettisuudella leikittelyyn; alun perin englanninkielinen nimi kirjoitetaan samalla tavalla kuin se lausutaan.

5.2.3 Hiphop on heijastuma sosiaalisista oloista

Kun artistinimessä korostetaan sosiaalisia olosuhteita, nimenosina toimivat katukulttuurin sosiaaliset olot, jotka usein ovat hyvin huonot ja ongelmalliset. Esimerkiksi rikollisuus ja väkivalta ovat osa nimenantoperusteita, koska artisti haluaa korostaa olevansa paha, hullu, ilkeä ja kykenevä laittomuuksiin. Tällaiset henkilöt koetaan valtaväestön näkökulmasta jopa epätoivottavina yhteiskunnan jäseninä ja heitä jopa pelätään. Artistinimissä tätä ulkopuolisuutta

korostetaan esimerkiksi rikollisuuteen tai mielenterveysongelmiin viittaamalla. Alaluokiksi voi määrittää esimerkiksi murhan, laittomuuden, armeijan, hulluuden ja yleisen pahuuden. (Androutsopoulos 2000.)

Suoraan murhaajaan viittaa nimi *Armo Murha*. Välillisesti myös nimeä *Steen1* voi pitää henkirikokseen yhdistettävänä. Yleisesti rikollisuuteen viittaa esimerkiksi yhtyeennimi *Joku Roti Mafia*. *Julma-Henri* ja hänen kanssa esiintyvä yhtye *Syrjäytyneet* edustaa kokonaisuutena kahta tämän lähdealueen alakuokalla: *Julma*-etuliite liittää artistin ilkeyteen, kun taas *Syrjäytyneet* viittaa vahvasti yhteiskunnan ulkopuolelle jääneisiin ihmisiin. Myös *Notkean Rotan* voi tulkita edustavan myös rikollisuutta; luokittelu rikollisuuden ja yleisen katukulttuuriin kuuluvan heittön välillä on vaikeaa. Nimet, kuten *Kaakonkonnat* ja *Konna* tuovat selkeämmin esiin rikollista tai pahansuopaa luonnettaan. Ilkeydestä viestittää myös *Eevil Stöö*. Olen tulkinnut mukaan myös nimen *Tykopaatti*, koska se viittaa hyvin selvästi sanaan psykopaatti, jolla artistin hulluutta halutaan korostaa.

Kuten edellinenkin luokka, jää sosiaalisia oloja heijastavien nimien osuus hyvin pieneksi, koska Suomessa ei rikollisuus ole niin suuri ongelma kuin Yhdysvaltojen kaduilla, eikä sitä haluta tuoda ylpeänä esille. Yhdysvalloissa monet artistit saavat päivittäin jopa lisää kunnioitusta, jos ovat todella kokeneet rankan ja laittomuuksien täyttämän elämän. Suomessa pääpaino lienee musiikissa, jossa pelkkä uho ja uhkailu riittävät shokeeraamaan yleisöä tarpeeksi. Yhdysvalloissa suosittu gangsta rap on yksi hiphopmusiikin genreistä, joka käsittelee rikollisia aiheita, kuten väkivaltaa, huumeita ja prostituutiota. Gangsta rappia on kritisoitu paljon mm. väkivallan, sovinnin, katujengien ja rikollisuuden ylistämisestä. Artistit ovat puolustautuneet sanomalla, että he vain kuvaavat katuelämän todellisuutta. (About.com 2012). Siksi suomalainen räp yhdistyykin hyvin erilaisiin aiheisiin, jolloin myös nimistö säilyy siistimpänä.

5.2.4 Hiphop on osa auktoriteettia ja valtaa

Ryhmä 4 sisältää nimet, jotka viittaavat artistin ylivoimaiseen asemaan joko sosiaalisena tai älyllisenä auktoriteettina. Oma auktoriteettia korostetaan akateemisilla titteleillä tai viittaamalla kuninkaallisuuteen tai uskonnolliseen johtamiseen. Tällaisia etuliitteitä voivat olla esimerkiksi kuningas, tohtori tai pastori. (Androutsopoulos 2000.)

Kuningas Pähkinä, Lord Est, Ritarikunta ja Royal Family viestittävät artistinimissään olevansa kuninkaallisia, joiden asema muuhun kansaan on korkealla. Se, että artistinimi halutaan korottaa muiden yläpuolelle, kertoo hiphopmusiikin egosentrisestä luonteesta, jossa omia vahvuuksia todella korostetaan. Myös sotapäälliköltä lainattu nimi *Hannibal* viittaa välillisesti valta-asemaan. Toisaalta nimen symboliikka voi yhdistyä myös väkivaltaisuuteen, jolloin nimi kuuluisi myös sosiaalisista oloista kertovaksi. Myös nimen *Leijonamieli* yhdistää helposti ritareille ja kuninkaille ominaisiin piirteisiin (esim. *Rikhard Leijonamieli*), jolloin nimessä korostuu rohkea ja oikeamielinen luonne. Jatkopäätelmänä voi pohtia, kuuluuko samalla perusteella myös artistinimi Leijona kuninkaallisuutta ilmaiseviin nimiin; leijona usein symboloi kuningasta tai johtoasemaa.

Akateemisten titteleiden käyttö jää aineistoni kannalta melko vähäiseksi suomalaisessa hiphopkulttuurissa. Ainoastaan *Dr. Sykerö* ilmaisee nimessä tällaisen tittelin. Epäsuorasti myös nimen *Tiedemies* voi nähdä edustavan akateemisesti koulutettua henkilöä, vaikka tunnusmerkillinen etuliite nimestä puuttuukin. Arkisen tittelin sisältää yksi nimi: Herra Soppa. Omaa herruuttaan tai älykkyyttä ei siis tuoda niin usein esiin kuin esimerkiksi kuninkaallisuutta. Omia kehuttavia ominaisuuksia ilmaistaan usein tarkemmilla adjektiiveilla tai substantiiveilla.

Uskonnolliseen johtamiseen ei suomalaisessa hiphopgenressä viitata ollenkaan. Uskonnollisuuden puuttuminen johtuu todennäköisesti siitä, että suomalaisten uskonnollisuus ei ole niin vahvasti esillä kuin Yhdysvalloissa, jossa esimerkiksi katolilaisuudella on suhteellisen vahva asema. Myös afroamerikkalaiselle kulttuurille tyypilliset värikkäät kirkonmenot eivät ole Suomessa yleisiä, jolloin usein yhteisössä korkealle arvostettuun pastoriin tai saarnaajaan ei hiphopkulttuurissa samaistuta.

5.2.5 Hiphop on musiikkiasia

Luokassa hiphop on musiikkiasia haluavat artistit korostaa kuuluvansa osaksi hiphopkulttuuria joko viittaamalla mustaan musiikkiin (esim. *jazz* tai *funk*) tai musiikkitermeihin ja -laitteisiin. Musiikin korostaminen artistinimessä on hyvin tyypillistä. (Androustopoulos 2000.) Metonyymisyys, johon nimet usein liittyvät (ks. luku 4.1.2.5), on suosittua myös suomalaisessa hiphopkulttuurissa.

Musiikkityyliin viittaavia nimiä ovat *Funksons*, *Jodarok* ja *Soul Valpio*. Suomalaisessa kontekstissa siis räpin lisäksi funk, rock ja soul kuuluvat osaksi hiphoppia. Myös nimet *Myös* nimet *Michael Black Elektro* ja *Mukamas_elektro* viittaavat musiikkityyliin; molemmat ovat tehneet elektromusiikkia sisältävän levyn. Tosin jälkimmäisessä nimi kertonee, että musiikkityylin haku on jäänyt kenties yrityksen tasolle. Koska suomalainen hiphopmusiikki on vielä suhteellisen uusi musiikkilaji, ei sen sisällä ole niin paljon alagenrejä kuin esimerkiksi Yhdysvalloissa. Siksi nimistössä ei esiinny artisteja, jotka ilmaisesivat tarkemmin omaa musiikkisuuntaustaan. Tosin myös Androustopoulosen (2000) aineistossa ainoastaan 6 prosenttia nimistä kuului tähän lähdealueeseen. Tämä johtunee siitä, että hiphopissa musiikkia tärkeämmäksi nousee sanallinen taito, mikä ilmenee vasta ryhmässä 6.

Musiikkilaitteiston osia nimissään käyttävät *Magikmick* ja *Mikrofonistit*. Musiikkiin yhdistyvät myös nimet *Ronskibiitti* ja *Vitun Kova Ääni*. Molemmissa nimissä korostuu musiikin voimakkuus joko kovana äänenä tai biittinä eli rytminä. Neutraalimpi ääneen viittaava yhtyeennimi on *Sound Style*. Myös nimi *Pohjolan Mollit* kertoo musiikista; se on kenties mollivoittoista eli synkkää ja alakuloista. Toisaalta nimessä voi olla kyse myös sanaleikistä, jolloin nimestä *Olli* saadaan hauska musiikkiin liittyvä muunnos lisäämällä *m*-kirjain nimen eteen.

5.2.6 Hiphop on osa artistin persoonaa

Suurimman luokan suomalaisessa hiphopnimissä muodostaa merkitykseltään jotain artistin henkilökohtaisista ominaisuuksista kertova ryhmä. Tähän luokkaan kuuluvat artistit, jotka esiintyvät omilla nimillään, lempinimillään tai nimillä, jotka kertovat jotain artistin ominaisuuksista, kuten kielellisistä taidoista sanoitusten suhteen. Omaan nimeen tai lempinimeen yhdistetään roolimerkkejä, kuten *DJ* tai *MC*. Myös pelkän nimikirjaimen käyttö yhdistettynä kuvailevaan ominaisuuteen on tyypillistä. Räppäystaidot, ikä, artistin imago ja muut fyysiset ja henkiset ominaisuudet tuodaan esille tämäntyyppisissä nimissä. (Androustopoulos 2000.)

Omaa nimeään käyttämällä artisti tuo esiin sen, että hiphop on osa hänen persoonaansa eikä ole siksi erotettavissa esimerkiksi täysin abstraktin nimen taakse. Aineistossani omalla nimellä esiintyvät muun muassa *Kasperit*, *Niko* ja *Ruudolf*. Useasti nimeen liitetään myös positiivisia mielikuvia herättävä liite, kuten nimessä *Super Janne*. Lisämääritettä ja etukirjainta

käyttävät muun muassa *Iso-H* ja *Huge L*, joissa molemmissa artistit haluavat korostaa suurta kokoaan kenties sekä fyysisesti että henkisesti. Erityisesti isokokoisuus on hiphopmaailmassa ilmeisen suosittu ilmiö nimistöissä. Kenties fyysinen iso koko yhdistetään sekä yltäkylläiseen elämäntyyliin että vertauskuvalliseen suuruuteen totuuden äänenä. Myös oman lempinimen käyttäminen on suosittua; esimerkiksi *Bulle*, *Särre* ja *Tapsa* esiintyvät omasta nimestä muodostetulla lempinimellä.

Roolimerkkejä käyttävät esimerkiksi *DJ Kridlokk*, *DJPP* ja *MC Iisi-Ö*. Vaikka vain kolmella artistilla esiintyy nämä lyhenteet osana artistinimeä, on se puheessa liitettävissä kaikkiin hiphopnimiin. Erityisesti keikoilla ja monien kappaleiden alussa artistit ”esitellään”, jolloin roolimerkkien käyttö on varsin yleistä. Myös esimerkiksi keikkajulisteissa on erikseen ilmoitettu, ketkä ovat illan DJ:t, muuten ne voivat sekoittua itse räppäävien artistien nimiin.

Useat suomalaiset hiphopnimet viittaavat räppäystaitoihin ja nopeaan kielenkäyttöön. Esimerkiksi *Rapped Youth* viittaa selkeästi räpmusiikkiin. Nopeaan verbaaliseen ulosantiin luottavat *Emesis* (merkityksenä oksentaminen) ja *Puhuva Kone*. Kielellisesti nokkeliksi voisi kuvitella myös *Cheekin*, *Elastisen* ja *Notkean Rotan*, jos tässä yhteydessä notkeus viittaa kielelliseen notkeuteen. Riimien hallinnasta viestii nimi Raimssi.

Ikään viittaavia nimiä on aineistossani *Pikku-G*:n lisäksi *Setä Tamu* ja *Setä Koponen*. Vaikka nimet voisi käsittää myös osaksi perhekeskeisyyttä edustavaa lähdealuetta, viittaavat nimet vahvemmin kokeneisiin alan konkareihin. Setä saa puhekielessä merkityksen ’leikkisä nimitys hieman muita vanhemmasta mieshenkilöstä, jonka ei tarvitse olla oikeasti vanha’ (US s.v. *setä*). Syy siihen, miksi ikää ei usein ilmaista suomalaisessa hiphopkulttuurissa, on luultavasti se, että musiikkilajin tekijät ovat suurelta osin samanikäisiä. Monet artisteista ovat aloittaneet uransa hiphopin aallon mukana 2000-luvun alussa, jolloin koko ryhmän ikäjakauma lienee melko suppea.

Viimeinen keino yhdistää hiphop omaan persoonaan on ilmaista oma imago paremmuus. ”Coolness” on ominaisuus, johon hiphopartisti haluaa itsensä yhdistettävän. *Eino Antiwäkki*, *Idän Ihme* ja *Spesialisti* ainakin ilmaisevat olevansa erikoislaatuisia, ja jopa ihmeellisiä. Tällaisten nimien osuus on kuitenkin melko pieni koko aineistosta, josta voisi päätellä suomalaisten hiphopartistienkin olevan yhtä vaatimattomia kuin stereotyyppisten suomalaisten ylipäänsä. Myös se, että suomalainen musiikkiteollisuus ei pääasiassa riitä takaamaan muusikolle elinkeinoa ainakaan hiphopgenressä, liittyy siihen, että rahaa ja

rikkautta korostavat nimet (esim. *Richie Rich*) puuttuvat suomalaisesta nimistöstä. Ainoastaan yksi nimi, *Cheddar*, voidaan liittää rahaan: *Cheddar* saa katukielessä merkityksen raha (US s.v. *cheddar*).

6 NIMEN VAIHTAMINEN

Hiphopkulttuurissa näyttää olevan muita musiikkilajeja yleisempää vaihtaa artistinimeään. Esimerkiksi iskelmämusiikille on tyypillistä yhtyeen jäsenten vaihtuminen, jolloin yhtyeen nimi pysyy edelleen samana (esim. yhtye *Yölintu*). Hiphopmuusikoille on kuitenkin tyypillisempää vaihtaa nimeä kokonaan, jos musiikkityyli, yhtye tai tyyli ylipäättään vaihtuu toisenlaiseksi kuin edeltävä musiikkisuuntaus. Myös omaa nimeä muokataan ja muutetaan vuosien varrella; nimen täytyy siis olla nykyaikainen ja myyvä. Erityisesti hiphopkulttuurissa on tapana keksiä innovatiivisia ja rohkeita, katu-uskottavia nimiä artistiminälle. Ne luovat myyttisyyttä ja mysteeriä kuuluisien artistien ympärille. Pseudonyymien käyttö hiphopyhteisössä luo omanlaisensa keino rakentaa tarinoita itse artistin ympärille. Monet tunnetut artistinimet, kuten *Nas* tai *2Pac*, edustavat yhteisössään nimensä lisäksi koko persoonaan liittyviä narratiiveja. (Omoniyi 2006: 203). Siksi myös suomalaiset hiphopartistit kokevat aiheelliseksi vaihtaa nimensä, jos jotain merkittävää tapahtuu joko artistiminän tai arkinen elämässä. Yksi kuuluisimpia artistinimen vaihtajia lienee hiphopartisti *Sean Combs*, joka on esiintynyt ainakin nimillä *Bad Boy*, *Puff Daddy*, *Puff*, *P. Diddy*, *Diddy* ja vaateteollisuudessa *Sean John*.

Aineistossani esiintyy kahdenlaista nimenvaihtoa. Koska aineistoni koostuu osaksi artistitilistä, jonka tuotantoa voi olla myynnissä, vaikka artisti olisi lopettanut musiikin tekemisen tällä nimellä, voi aineistossa esiintyä niin sanotusti vanhoja tai entisiä artistinimiä. Toisaalta tällainen katsaus mahdollistaa juuri nimien kehityksen ja mahdollisia vihjeitä vanhan artistinimen hylkäämiselle. Toinen nimenvaihtotyyppi on päällekkäisyys, jolloin siis artisti tekee levyjä rinnakkain tai vuorotellen kahdella tai useammalla nimellä. Tällaisissa tapauksissa vanhaa artistinimeä ei ole hylätty siis kokonaan; eri nimillä halutaan viestittää erilaisia asioita ja ajattelutapoja.

6.1 Nimen vaihtaminen

Yksi syy, miksi artistinimiä vaihdetaan, on artistin kasvaminen ja kehittyminen. Esimerkiksi uransa teini-ikäisenä aloittanut *Pikku-G* oli vasta 15-vuotias aloittaessaan uransa. Tällöin muuten aikuisista koostuvaan hiphopkollektiivi *Rockin' Da Northiin* liittyvä artisti saa tai valitsee perus-

tellusti nimekseen jotain, joka ilmaisee artistin nuoruutta ja tuoreutta. Menestyttyään loistavasti uransa alkuvaiheessa *Pikku-G* vetäytyi hetkeksi musiikinteosta, mutta ilmoitti myöhemmin aikuisiällä palaavansa musiikkikuvioihin uudella artistinimellä *Gee*. Alkuperäisestä nimestä on siis pudottu pois määräiteosa pikku, koska sen ei koeta enää edustavan artistin haluttua imagoa. Toisaalta vanha nimi ei luultavasti uppoaisi yleisöönkään, koska artisti on sittemmin noussut otsikoihin esimerkiksi rattijuopumuksestaan ja huumeiden myynnistä epäiltynä. (Wikipedia 2012).

Suomalaisen hiphopmusiikin alkuaikoina oli varsin suosittua kopioida nimimalleja suoraan yhdysvaltalaisilta esikuvilta, koska omaa nimeämisperinnettä ei ollut vielä muodostunut. 1990-luvun lopulla ja 2000-luvun alkupuolella musiikkiuransa aloittaneet suosivat nimiä, jotka muodostuivat mahtailevista ja itseään kehuista adjektiiveista ja substantiiveista. Yhteessä *Kapasiteettiyksikkö* vaikuttaneet *Andu*, *Tasis* ja *Uniikki* tunnettiin aikaisemmin nimillä *Ääretön*, *Tasapaino* ja *Uniikki*. Tästä nimenmuutosprosessista huomaa, että kasvaessaan artisteina myös nimi muuttuu. Esimerkiksi *Ääretön* vaihtui vuosien aikana *Anduksi*, mikä on hyvä esimerkki nimien propristumisesta. Myös muut, hieman teennäiseltä tuntuvat nimet kuten *Silkinpehmee*, *Tasapaino* ja *Seremoniamestari* ovat lyhentyneet muotoihin *SP*, *Tasis* ja *Sere*. Alkuperäiset, silloin hienolta kuulostaneet nimet ovat siis korvattu arkisimmilla ja vähemmän huomiota herättävillä nimillä. Sama tendenssi on huomattavissa myös muiden Euroopan maiden hiphopkulttuureissa: Aluksi malli otetaan suoraan Yhdysvalloista ja englanninkielestä, kunnes nimet alkavat muuttua kotimaisemmiksi. (Simeziane 2010: 103.) Myös kutsumanimien muodostus vaikuttanee nimien lyhentymiseen; liian pitkä nimi lyhentyä puhekielessä usein taloudellisempaan muotoon.

Artistinimeä vaihdetaan usein myös musiikkityylin vaihtuessa. Jos esimerkiksi artisti on aluksi tehnyt hyvin puhdasta räpmusiikkia ja myöhemmin siirtynyt tekemään melodisempaa, enemmän laulamiseen painottuvaa musiikkia, vaihtuu myös artistinimi. Hiphopartisteilla onkin tyypillisesti monia alter egoja ja lempinimiä, joita vaihtelemalla he ilmaisevat esimerkiksi tunteitaan tai musiikkityyliään (Mukka 2008: 22). Aineistossani esiintyy esimerkiksi artistit *Jonne Kuusisto*, *Soul Valpio* ja *Joniveli*, jotka ovat aiemmin julkaisseet musiikkia myös muilla artistinimillä. Kaikki artistit kuuluvat hiphopyhteeseen *Urbaanilegenda*, joka jatkaa edelleen musiikintekoa, mutta hyvin erityyillisesti kuin 2000-luvun alussa. Tämä selittää sitä, miksi *Kasanova* on vaihtunut *Jonne Kuusistoksi* ja *Aikapommi* on vaihtunut *Soul Valpioksi*; uusi musiikkityyli halutaan tuoda esille. Samalla myös korostuu artistin oma persoonan ja musiikin tiivis yhteys, koska

oma koko nimi tai sukunimi on valittu osaksi artistinimeä. *JoniVeli* on puolestaan säilyttänyt artistinimensä entisellään, koska se ei ilmaise niin räikeästi hiphopin alkuaikojen nyt naurettavina pidettäviä nimiä, eikä siis vanhene käytössä kuin muut nimet. Nimi on melko neutraali, joten se kestää sekä ajan että musiikkityylin muutokset. Tosin samainen artisti käyttää muita nimiä rinnakkain *JoniVeljen* kanssa.

Musiikkityylin vaihtuessa voi myös artistin edustama maailmankuva muuttua niin paljon, että artistinimi halutaan vaihtaa; entisellä artistinimellä ei enää haluta esiintyä, koska se saatetaan kokea jopa nolona tai hävettävänä. Omaa persoonaa ei siis haluta yhdistää sellaiseen imagoon, mitä tietty artistinimi kantaa mukanaan. Esimerkiksi aineistossani oleva *Chydeone* on 1990-luvun huumoriräpin kukoistuskaudella esiintynyt nimellä *Nikke T.* Nyttemmin artisti häpeää alku-uransa musiikillisia valintoja: ”Niistä kuvioista on vielä tänäänkin haittaa työlleni. Se vaihe oli elämäni suurin moka.” (Moisio 2007). Siksi vanha artistinimikin oli pakko vaihtaa, koska yhdistyminen huumoriräppiin on jotain, mitä artisti edelleen katuu. Samanlaisen nimenvaihdoistariinan sisältää artistinimi *Petri Nygård*, mutta käänteisessä järjestyksessä edelliseen esimerkkiin verrattuna. Artisti teki vakavasti otettavaa räpmusiikkia jo 1990-luvun puolella artistinimillä *Dream* ja *Travis Bicle*, mutta sai suurta suosiota vasta viime vuosina esiintyessään nimellä *Petri Nygård*. Aluksi rivoja ja hyvin provosoivia sanoituksia riimitellyt artisti peitteli todellista nimeään ja persoonaansa, koska ei halunnut tulla yhdistetyksi kehittämäänsä hahmoon. *Nygård* itse kertoo, että koska vaihtoi englannin kielen suomeksi ja alkoi tehdä humoristia sanoituksia, tarvittiin siis hahmo, jonka takana uutta musiikkia pystyi tekemään. (Mukala 2010).

Nimen vaihtamisella voi olla myös poliittisia ja markkinoinnillisia syitä. Esimerkiksi artisti Avain hylkäsi vanhan artistinimensä, koska koki menestyneen ensilevynsä mukana tulleen julkisuuden ahdistavaksi. Artisti oli kuitenkin kirjoittanut sopimuksen, jonka mukaan oikeudet artistinimestä jäivät levy-yhtiölle. Siksi artisti alkoi julkaista uutta materiaalia nimellä *Asa*. (Wikipedia 2012). Myöhemmin myös nimestä *Asa* on tehty muutoksia: Uusin levy kyseiseltä artistilta on ilmestynyt nimellä *Asa Masa*. Tämä selittää sekä *Asa*-nimen alkuperää (*Matti>Masa>Asa*) että todistaa myös osaltaan proprien käytön lisääntymistä viime vuosina. Myös nimellä *Steen Christensen* esiintynyt artisti joutui vaihtamaan artistinimeään varsin varhaisessa vaiheessa uraansa. Alkuperäinen artistinimi herätti aikoinaan niin paljon negatiivista huomiota, että artisti vaihtoi levy-yhtiön kehotuksesta nimensä hieman neutraalimpaan muotoon *Steen I.*

Kuten muutkin kaupalliset nimet, on artistinimet suunniteltu toimimaan myös kaupallisessa kontekstissa, jolloin kuluttajien näkökulmalla on merkitystä (Ainiala ym. 2008: 284). Siksi siis liian radikaali ja negatiivista huomiota herättävä nimi täytyy hylätä, vaikka hiphopgenre luottaakin vahvasti myös negatiivisten konnotaatioiden kautta huomion herättämiseen.

6.2 Nimien rinnakkainen käyttö

Monet artistit käyttävät useampia artistinimiä yhtä aikaa. Silloin halutaan erotella, kuka artistin ”persoonista” tekee musiikkia. Esimerkiksi yhdysvaltalaisartisti *Eminem* on tullut kuuluisaksi muun muassa siitä, että hänellä on musiikkia tehdessään kolme eri hahmoa, alter egoa, jotka ilmaisevat asioita eri tavalla ja eri näkökulmista musiikissaan: Itse *Eminem* on preesensissä elävä räppäri, joka joutuu vaikeuksiin lain ja hankalan avioliittonsa kanssa ja ottaa kantaa muun muassa poliittisiin asioihin. *Slim Shady* on puolestaan raivoava, alitajunnasta kumpuava hahmo, joka on kuin paholainen kapinoivien teinien olkapäillä. *Marshall Mathers* eli artistin oikea persoona on epävarma ja haavoittunut lapsi, joka vihaa erityisesti vanhempiaan. (Tyrangiel 2002). Musiikintekoon voi siis vaikuttaa myös artistinimi. Myös suomalaiset hiphopartistit ovat mallintaneet tätä käytäntöä.

Steen1 vaihtoi artistinimeään jo uransa alkuvaiheessa (ks. edellinen luku), mutta on jatkanut nimiensä vaihtamista useaan kertaan uransa aikana. Artisti esiintyy aineistossani nimillä *Lampela*, *Liekehtivä Sikiö* ja *Steen1*. Lisäksi hän on esiintynyt nimillä *Stenkka*, *Kale*, *Hesan Serkku* ja *Rocketboy*. Pääasiassa artisti käyttää julkaistessaan materiaalia nimeä *Steen1*, ja tällä nimellä hän on tullut myös tunnetuksi. *Liekehtivä Sikiö* on artisti, joka parodioi levyllään tyypillistä yhdysvaltalaista hiphopia, jota voi nykyään pitää valtavirtamusikkinä. Musiikki poikkeaa *Steen1*:n julkaisemasta musiikista, koska hänen musiikkinsa on yleensä tunnettu hyvin kantaotavista ja poliittisista aiheista. Myös muut albumilla vierailevat artistit käyttävät salanimiä: aineistoni löytyvät artistit *Pyhimys*, *Retale* ja *Timi Lexikon* esiintyvät albumilla nimillä *Michael J. Fux*, *Detroit Makaveli* ja *Timi Pleksit On*. Ainoastaan jälkimmäisenä mainittu nimi voidaan helposti yhdistää artistin oikeaan eli yleisimmin käytettyyn artistinimeen. *Steen1* esiintyy myös omalla sukunimellään yhteistyössä näyttelijä Jussi Lammen kanssa. Levy *Bensaahan ne pojat tuli hakemaan* on julkaistu artistinimillä *Lampi&Lampela*. Artistin omien sanojen mukaan levy on

”rock(ahtava)-levy, joka rikkoo ennakkoluulottomasti genererajoja” (Monsp Records 2012). Taas uudelle musiikkikokeilulle tuli kehittää uusi artistinimi. Syy, miksi tässä projektissa on käytetty artistin omaa sukunimeä, lienee se, että nimet käyvät hyvin yhteen samanlaisuutensa ansiosta, ja nimi kuulostaa rimmaavalta. Samalla artisti haluaa erottaa itsensä hiphopgenrestä, jolloin oman henkilönnimen käyttäminen on perusteltua.

Musiikkityylin vaihdos voi tarkoittaa myös kokonaan eri genreissä vaikuttamista, jolloin hiphopnimi halutaan pitää erillään muiden artistinimien joukosta. Esimerkiksi jo aiemmin mainittu *JoniVeli* on esiintynyt tällä artistinimellä koko uransa ajan, ja ei ole siis kokenut tärkeäksi vaihtaa artistinimeään hiphopmusiikkia tehdessään, kuten toiset yhtyeensä jäsenet (*Aikapommi* > *Soul Valpio*, *Kasanova* > *Jonne Kuusisto*). Artisti tekee kuitenkin myös elektronista musiikkia sekä toimii dj:na erilaisissa tapahtumissa ja tilaisuuksissa. Samalla hän myös tuottaa ja mikkaa muiden artistien kappaleita, ja näihin käyttötarkoituksiin on ollut keksittävä uudet artistinimet. *Jonny Bro* on usein miksausta vastaava artisti, ja *Jonny Wanha* vastaa elektronisen alternative-musiikin tekemisestä. Dj-esiintymisiä tehdessään artisti käyttää *nimiyhdistelmää DJ JoniVeli*, jotta se erottuisi räpmusiikin esittäjästä. Tästä nimestä on saatu vielä väännös *TiskiJoni*, jossa yhdistyy siis tiskijukka-termi ja artistin oma nimi. Yhdellä artistilla on siis erilaisia versioita nimestään, jotta musiikin kuluttajat tietäisivät, minkälaista musiikki artisti kulloinkin esittää tai julkaisee.

Nimen lyhempiä ja pidempiä versioita käyttävät esimerkiksi artistit *Stig Dogg* ja *Hannibal*. *Stig Dogg* on aineistoni ulkopuolelta vaihtanut artistinimen pelkäksi *Stigiksi*, koska musiikkityyli on vaihtunut humoristisesta, kaupallisen hiphopin parodioista melodisemmaksi ja akustisemmaksi. Se, pysyy nimi jatkossa pelkkänä *Stiginä*, vaikka artisti palaisikin tekemään perinteisempää hiphopmusiikkia, jää nähtäväksi. Vaihdos nimen lyhyempään muotoon saattanee olla myös diplomaattinen ja taloudellinen päätös, koska artisti osallistui nimellä Uuden musiikin kilpailuun, jonka voittaja edusti Suomea Euroviisuissa. Artisti *Hannibal* puolestaan käyttää melko sattumanvaraisesti pidempää versiota nimestään eli *Hannibal Starkia*. Siinä artistinimeen on lisätty artistin oma sukunimi. Sitä, miksi joskus artistin oma sukunimi esiintyy osana artistinimeä, ei saa selitystä ainakaan musiikkityylin tai -projektin vaihdoksina. Artisti on tehnyt useissa erilaisissa kokoonpanoissa musiikkia (esim. *Hannibal&Joku Roti Mafia*), mutta nimi on vaihtunut vain kerran ja silloin täysin toiseksi, *Big Baaliksi*. MySpace-sivustollaan (MySpace 2012) *Hannibal*

esittelee itsensä *Hannibal Starkiksi*, josta voisi päätellä, että kaksiosainen nimimuoto on ikään kuin virallinen nimi, jolla artisti voi itsensä esitellä. Sivustolla esitellään myös artistin muita pseudonyymeja, kuten *Streets of Nekala* ja *Joku Roti Don*, mutta ne lienevät käytössä esimerkiksi vain kaveriporukassa.

7 PÄÄTÄNTÖ

Suomalaisten hiphopartistien nimien luokittelu rakenteellisesti ja merkityksen kannalta ei ole kovin yksinkertainen asia, koska monitulkintaisuuden mahdollisuus esiintyy hyvin paljon. Suuri osa nimistä ei myöskään viittaa jo olemassa oleviin kielen konventioihin, jolloin niiden rakennetta on vaikea selittää. Opaakit nimet tarjoavat paljon mielenkiintoisia tutkimuskohteita, ja nimien tausta selviäisi tarkasti ainoastaan henkilökohtaisten haastattelujen avulla. Onneksi hiphopmuusikkojen nimet ovat kiinnostaneet yleisöä läpi vuosien, joten pystyin hyödyntämään esimerkiksi internetissä ja lehdissä julkaistuja materiaaleja. Myös kielellisesti täysin selkeän merkityksen saava nimi, kuten *Hylje* tai *Kuningas Pähkinä*, jää silti semanttiselta merkitykseltään melko hataraksi, vaikka metaforan tai kuninkaallisuuden voikin nimiin yhdistää. Hiphopmusiikista yllättävää tekee myös se, että nimiä muodostetaan muista kaupallisista nimistä poiketen yllättävän negatiivisia lähdealueita käyttämällä. Esimerkiksi murhaajien ja rikollisten ihannointi (vaikkakin osittain ironisesti) edustaa hiphopille olennaista vastavirtakulttuuria, eikä yleisiin normeihin ja ihanteisiin haluta tukea liikaa.

Yksilöllisyyden korostaminen käyttämällä erikoisia rakennemalleja näyttäisi olevan yksi hiphopmuusikoiden tehokeino, jolla erottua massasta. Lyhenteiden käyttö ja kielellä leikittely antaa viitteitä siitä, että koko hiphopkulttuuri luottaa sanojen ja merkkien ilmaisuvoimaan. Runsas muka- ja tekosanojen käyttö tuo nimistöön monipuolisuutta ja jopa mystisyyttä. Voikin todeta, että osa artistinimistä valitaan juuri sellaiseksi, ettei kukaan ulkopuolinen voi tietää sen merkitystä. Silti myös ymmärrettäviä appellatiiveja suositaan paljon artistinimiä kehittäessä, eikä oman nimen tai lempinimen käyttäminen ole kovin harvinaista. Suosituimmaksi nimityypiksi hahmottuukin oman nimen (tai sen osan) ja jokin lisämääritteen yhdistelmät, kuten nimet *Iso-H*, *Super Janne* ja *Ville Kalliosta*. Myös intertekstuaaliset nimet (esim. *Tapani Kansalainen*, *Edu Kehäkettunen*) tuovat nimistöön huumoria ja yllättäviä sanaleikkejä, jotka tekevät aineistosta värikkään ja merkitysrikkaan.

Kuten oletinkin, yhdistyy suurin osa artistinimistä hiphopkulttuurille ominaisiin lähdealueisiin, kuten musiikkiin, kielenkäytön taitoihin ja itsensä korostamiseen. Sen sijaan suomalaisuus jää melko näkymättömästi edustetuksi, koska vain kourallinen nimiä viittaa suoraan suomalaiseen kulttuuriin tai suomalaisuuteen. Ehkä hypoteesiani ohjasi se, että artistit kuten *Fintelligens* ja *Paleface*, ovat olleet jo pitkään suuren yleisön suosiossa. Siksi voi

harhaanjohtavasti olettaa tällaisten nimityyppien edustavan koko hiphopnimistöä. Vaikka suomalaisuuden korostaminen tulee esiin hiphopsanoituksissa, esiintyy aineistossani huomattavan paljon englanninkielisiä nimiä ja anglismeja, mikä viittaa afroamerikkalaisten vaikutteiden edelleen olevan voimakkaita.

Suomalaisen musiikkikontekstin vertaaminen yhdysvaltaiseen hiphopkulttuuriin voi olla melko keinotekoisia. Hiphopmusiikki artistinimineen poikkeaa myös rakenteeltaan melko suuresti muusta populaarimusiikista. Tämä tekeekin aiheesta mielenkiintoisen tutkimuskentän. Siksi käyttämäni teoreettiset kehykset eivät välttämättä tarjoa parasta mahdollista keinoa tutustua hiphopnimistöön. Esimerkiksi sanoituksia tarkastelemalla voisi myös artistinimille löytää syvempiä tulkintoja. Artistinimien vertaaminen yritysnimistöön (tai mihin tahansa puhtaasti kaupalliseen nimistöön) on myös välillä hankalaa, koska artistinimen tehtävänä voi usein olla ristiriidassa taloudellisten päämäärien kanssa.

Hankalaksi tutkimustehtävän teki myös se, että nimien jakaminen luokkiin voi olla melko hankalaa. Aluksi tavoitteenani oli saada jokainen nimi johonkin tiettyyn kategoriaan sekä rakenteellisesti että semanttisesti, kunnes tajusin sen analyysiä tehdessäni olevan mahdotonta. Kuten jo mainitsin, nimet ovat usein monitulkintaisia, ja ne sisältävät osia monesta eri kielenkäytön lähteestä. Siksi sen päättäminen, onko nimi mitäkin luokkaa tai tyyppiä, tuntuu lopulta turhalta. Onnistuin mielestäni kuitenkin esittelemään artistinimien tyyppillisimmät – ja epätyypillisimmät muodot, jotka edes vähän avaavat hiphopmuusikoiden nimeämisperiaatteita. Nimien vaihtaminen ja useiden nimien rinnakkainen käyttö viestii myös siitä, että usein artistitkaan eivät nimeä keksiessä tiedä, onko nimi hyvä ja monipuolinen käyttötarkoitukseltaan. Yhden mielenkiintoisen tuloksen tarjosikin se, että yhdellä artistilla voi olla käytössään monta eri pseudonyymia, joiden yhteys toisiinsa voi olla hyvin hatara. Tämä tekee hiphopista muita musiikkilajeja dynaamisemman genren, joissa nimillä on todella merkitystä.

Kuten jo aiemmin on todettu, ei nimien rakennetta ja merkitystä voi irroittaa toisistaan. Siksi monet rakenteelliset seikat ja valinnat kertovat jo paljon nimen semanttisesta puolesta. Samalla tavoin merkityksiä voi löytää esimerkiksi nimen fonologisesta asusta tai vaikkapa valitusta kielestä. Siksi tuntuikin välillä hankalalta hahmottaa raja, milloin kyseessä on formaalinen ja milloin semanttinen kielen piirre. Nimistä siis rakentuu hyvin moniulotteinen ja päällekkäisyyksiä sisältävä verkosto.

Tutkittavaa löytyy myös nimien ulkopuolelta esimerkiksi suomalaisen hiphopmusiikin lyriikoista. Sanoituksista olisi mielekästä tutkia suomen kielen käyttöä, sen rakenteita ja muunnoksia. Esimerkiksi mainitsemani *finglish* lienee melko uusi käsite kielentutkimuksen kannalta. Hiphopmusiikki mallintaa itseään paljon alkuperäisestä englanninkielisestä kulttuurista, mikä tarjoaa myös kielentutkijoille mielenkiintoisia tutkimuskohteita. Myös slangin käyttö hiphopsanoituksissa avasi näkökulmia nykypuhekielen tilaan. Usein muusikot toimivatkin kielellisinä uranuurtajina keksiessään sanoituksia. Näihin seikkoihin on tutustuttu ainoastaan käännöstieteen näkökulmasta. Hiphop on kielellisesti niin runsas ja mielenkiintoinen tutkimuskenttä, että sen soisi innoittavan jatkossakin lisää opinnäytetyöntekijöitä.

LÄHTEET

Aineisto:

Levykauppa Äx: Suomi rap. – <http://www.levykauppax.fi/rap/finnishrap/> 11.10.2011.

Wikipedia: Suomalaiset hip hop -artistit –

http://fi.wikipedia.org/wiki/Luokka:Suomalaiset_hip_hop_artistit 11.10.2011.

Lähteet:

Ainiala, Terhi – Saarelma, Minna – Sjöblom, Paula 2008: *Nimistöntutkimuksen perusteet*. Tietolipas 221. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Berns, Jan & Schlobinski, Peter 2003: Constructions of identity in German hip-hop culture. Androutsopoulos, Jannis K. & Georgakopoulou Alexandra (toim.) *Discourse Constructions of Youth Identities* s. 197-220. Amsterdam : John Benjamins.

Bertills, Yvonne 2003: *Beyond identification. Proper Names in Children's Literature*. Turku: Åbo Akademi Univeristy Press.

Brackett, David 2003: What a difference a name makes. Martin Clayton – Trevor Herbert – Richard Middleton (toim.), *The cultural study of music: a critical introduction*. New York: Routledge.

Hongisto, Ilari 2006: *Apulantaa Waltarilla. Populaarimusiikin suomenkielisten esittäjännimien semantiikkaa*. Pro gradu -tutkielma, Turun Yliopiston suomalaisen ja yleisen kielitieteen laitos.

Jarva, Vesa – Nurmi, Timo 2006: *Oikeeta suomee. Suomen puhekielen sanakirja*. Jyväskylä: Gummerus.

Kaimio, Maarit 2000: Eurolatinaa Meritalandiassa. – *Kielikello* 2/2000 s. 6–10.

Kangasniemi, Heikki 1997: *Sana, merkitys, maailma. Katsaus leksikaalisen semantiikan perusteisiin*. Helsinki: Finn Lectura.

Kiviniemi, Eero 1982: *Rakkaan lapsen monet nimet. Suomalaisten etunimet ja nimenvaihtaminen*. Espoo: Weilin + Göös.

----- 1990: *Perustietoa paikannimisistä*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Korkiakoski, Tytti 2010: *Astronomixista Marcus Normaliukseen. Asterix-sarjakuvan henkilönnimistö*. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopiston suomen kielen laitos.

- Kulmala, Anne 2006: *"Ei nimi bändiä pahenna, jos ei bändi nimeään" : kognitiiviskielitieteellinen kuvaus eteläpohjalaisten yhtyeiden nimistä ja nimien viesteistä*. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopiston suomen kielen laitos.
- Lähteenmäki, Mari 2008: *Ysi, Päänsärky ja Kuiskaaja : eri sukupuoliryhmien käyttämiä peitenimiä*. Pro gradu-tutkielma. Jyväskylän yliopiston suomen kielen laitos.
- Mielikäinen, Aila 2005: Nimistön ja sanaston tutkimuksen rajamaastossa. Slangi, puhekieli ja murre epävirallisissa paikannimissä. – Terhi Ainiala (toim.), *Kaupungin nimet. Kymmenen kirjoitusta paikannimistä* s. 26–55. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisu- ja 134. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Mikkonen, Jani 2004: *Riimi riimistä: suomalaisen hiphopmusiikin nousu ja uho*. Helsinki: Otava.
- Morgan, Marcyliena 2009: *The Real Hip-hop: Battling for Knowledge, Power, and Respect in the LA Underground*. Durham: Duke University Press.
- Mukka, Ira 2008: *Busta ilman raimssii ja muut doupit räbäyttäjät: Hip-hop-slangia kääntäjän näkökulmasta*. Englannin kielen pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopiston kieli- ja käännöstieteiden laitos.
- Nieminen Matti 2003: Ei ghettoja, ei ees kunnan katuja. Hip-hop suomalaisessa kontekstissa. Kimmo Saaristo (toim.), *Hyvää pahaa rock 'n' roll : sosiologiaa kirjoituksia rockista ja rockkulttuurista* s. 168–190. Tietolipas 194. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Omoniyi, Tope 2006: Hip-hop through the world Englishes lens: a response to globalization. - *World Englishes* 25 (2) s. 195–208.
- Paleface 2011: *Rappiotaidetta. Suomiräpin tekijät*. Helsinki: Like.
- Paunonen, Heikki 2000: *Tsennaaks Stadii, bonjaaks slangii. Stadin slangin suursanakirja*. Helsinki : WSOY.
- Saarela, Taina 1996: Saisiko olla Nätti-Jussia? – Eero Kiviniemi & Sari Mustakallio (toim.), *Nimet, aatteet, mielikuvat: kolme näkökulmaa etunimiin* s. 240–344. Helsinki: Helsingin yliopiston suomen kielen laitos.
- Simeziane, Sarah 2010: Roma rap and the Black Train: minority voices in Hungarian hip hop – Marina Terkourafi (toim.) *Languages of Global Hip Hop* s.96-119 . Lontoo: Continuum.
- Sjöblom, Paula 2006: *Toiminimen toimenkuva. Suomalaisen yritysnimistön rakenne ja funktiot*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 1064. Helsinki : Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Valaskivi, Katja 2009 : *Pokemonin perilliset: japanilainen populaarikulttuuri Suomessa*. Tiedotusopin laitos. Journalismin tutkimusyksikkö. Julkaisuja A110/2009. Tampere.

Verkkolähteet:

About.com 2012: Rap/Hip-Hop: Gansta Rap. –

<http://rap.about.com/od/genresstyles/p/GangstaRap.htm> 20.3.2012

Andoroutsopoulos, Jannis K. 2000: What names reveal about the music style: A study of naming patterns in popular music. Enikö Németh T. (toim.), *Pragmatics in 2000*. Selected papers from the 7th International Pragmatics Conference. Antwerp: International Pragmatics Association. – <http://bandnames.archetype.de/bandnames.PDF>. 18.1.2010.

Basso 2005: Tyhmimmät suomiräppäristien nimet –

[http://www.basso.fi/keskustelu/kulttuuri/tyhmimmat-suomirappi-artistien-nimet-\(ulkomaalaiset\)/300/](http://www.basso.fi/keskustelu/kulttuuri/tyhmimmat-suomirappi-artistien-nimet-(ulkomaalaiset)/300/) 14.6.2012.

Freaky Beats Productions 2012: About, Mio Mäkinen.

<http://www.freakybeats.net/about/index.html> 5.6.2012

Hietaneva, Panu 2010: Lähiörotat kuvaa ja skujaa. *Helsingin Sanomat* 21.10.2010. –

<http://www.hs.fi/tulosta/1135261058514> 15.3.2012.

Janhunen, Juuso 2008: Se on nimestä kii. *Helsingin yliopiston Ylioppilaslehti* 31.10.2008. –

<http://ylioppilaslehti.fi/2008/10/se-on-nimesta-kii/>

Last.fm 2009: Ezkimo. – <http://www.last.fm/music/Ezkimo> 15.3.2012

LetsSingIt 2008: Cheek: Liiku – <http://artists.letssingit.com/cheek-lyrics-liiku-feat-jonna-gtf2fn8> 7.6.2012

Meaning of names 2012: Meaning of Daiki - History and Origin. – <http://www.meaning-of-names.com/japanese-names/daiki.asp>) 12.6.2012.

Mellakkaviihde.com 2008: JMZ - Porvoon pieni suuri mies. Artistin haastattelu mellakkaviihde.com –blogissa vuonna 2008. – <http://www.mellakkaviihde.com/blogi/artikkeli/35/jmz-porvoon-pieni-suuri-mies> 5.6.2012

Moisio, Aleksi 2007: Luova Krapula. *Helsingin yliopiston Ylioppilaslehti* 11.5.2007. –

<http://ylioppilaslehti.fi/2007/05/luova-krapula/> 5.6.2012.

Monsp Records 2012: Lampelasteen1.com. <http://www.monsp.com/steen1/> – 12.6.2012.

MOT = Kielitoimiston sanakirja 2.0 2012 –

<http://mot.kielikone.fi.ezproxy.jyu.fi/mot/jyu/netmot.exe> 14.3.2012.

- Mukala, Ismo 2010: Valtakunnan rääväsuu – rapartisti Petri Nygård. *Metropoli* 11/10. – <http://www.epaper.fi/reader/?issue=15779;c1debda69b03fac00839be81c7b4d559;127.6.2012>.
- MySpace 2012: Big Baali. – <http://www.myspace.com/bigbaali> 15.3.2012
- Niemelä, Antti 2001: Paleface. Artistin haastattelu Findance.com -sivustolla 5.2.2001. – <http://www.findance.com/haastattelut.php?id=146> 12.6.2012
- Ripatti, Olli 2006: Hannibal ja Soppa - Pohjoista tulta. Yhtyeen haastattelu Noice.fi-sivustolla 22.11.2006. – <http://www.noise.fi/haastattelut/?id=394> 12.3.2012.
- 2007: Konvehdinmussuttajat - Vanha pyörä uusilla apufillareilla. Yhtyeen haastattelu Noice.fi -sivustolla 7.6.2007 – <http://www.noise.fi/haastattelut/?id=448> 29.4.2012
- RP = Rap Dictionary 2005. <http://www.hiphopgalaxy.com/rap-dictionary-hip-hop-2099.html> 20.3.2012.
- Sirén, Juhani 2005: Rääpiä porpnohoitoalueelta. *City-lehti* 3/2005. – <http://www.city.fi/artikkeli/R%E4ppi%E4+porpnohoitoalueelta/1446> 16.3.2012.
- Suuri Suomalainen Bändirekisteri 2012: Mistä ne keksii noita nimiä..? – <http://www.banditrekisteri.com/tarinat/nimista.php> 29.4.2012.
- Tyrangiel, Josh 2002: The Three Faces Of Eminem. *Time Magazine U.S.* 3.6. 2002. – <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,1002562,00.html> 11.6.2012.
- VISK= Auli Hakulinen, Maria Vilkuna, Riitta Korhonen, Vesa Koivisto, Tarja Riitta Heinonen ja Irja Alho 2004: *Iso suomen kielioppi*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. – <http://scripta.kotus.fi/visk> URN:ISBN:978-952-5446-35-7 29.4.2012.
- Wikipedia. Vapaa tietosanakirja internetissä 2012 – <http://fi.wikipedia.org/>
- *Gee* – <http://fi.wikipedia.org/wiki/Gee> 12.6.2012.
- *Asa (muusikko)* – [http://fi.wikipedia.org/wiki/Asa_\(muusikko\)](http://fi.wikipedia.org/wiki/Asa_(muusikko)) 13.6.2012.
- *Sina ira et studio* – http://en.wikipedia.org/wiki/Sine_ira_et_studio 20.4.2012.
- YouTube 2012: Rekami. – <http://www.youtube.com/user/maikreka?feature=watch> 13.6.2012

LIITE 1

Suomalaisten hiphopmuusikoiden artistinimet aakkosjärjestyksessä.

Aisti & Emeto
Aksim
Alamaa
Altis
Amoc
Andu
Antiolla.
Are
Armo Murha
Asa
Aste
Avain
Axl Smith
Aztra
Big Baali & Tomigun
Brandon
Brädi
Bulle
Carl Finer
Ceebrolistics
Chebaleba
Cheddar
Cheek
Chydeone
Daikini
Davo
Dilemma & Miguel
Dj Kridlokk
DJPP
Dr. Sykerö
Eddie B
Edorf
Edu Kehäkettunen
Eevil Stöö
Eino Antiwäkki
Elastinen
Emesis
Ezkimo

Felix Zenger
Fintelligens
Fredi ja Stefu
The Gambit
Gasellit
Gee
Giant Räbät
Haittavaikutus
Hannes
Hannibal Stark
Hannibal & Joku Roti Mafia
Harmaa Getto
Heikki Kuula
Heinis
Henri & Kasper
Herrasmiesliiga
Herra Soppa
Huge L
Hulabaloo
Hylje
Ideaali & Jay Who?
Idän Ihme
Ilkka Kalevi Tillanen
Iso-H
Jage
Jake The Break & Flam
Jare & Villegalle
JMZ
Jonde
JoniVeli
Jonne Kuusisto
Jontti
Jontti & Jodarok
Juan Muteniac
Juhani
JuJu
Julma-Henri
Julma-Henri & Syrjäytyneet
Juno
Juuso & Tableek
Jätkäjätkät

K.V.N. & Lobo
Kaakonkonnat
Kajo
Kana
Kapasiteettiyksikkö
Karri Koira
Kemmuru
Kimarr
Kike
Koivuniemen Herrat
Kolmiodraama
Konna
Konvehdinmussuttajat
Kosola
Kriso
Kuningas Pähkinä
Kymppilinja
Laineenkasper
Laiska Leppone
Lampaita ja Trikoita
Lampela & Lampi
Lasse K
Lauri Rapping Vantaanjoki
Lavis
Leijona
Leijonamieli
Lepakkotiimi
Levil
Liekehtivä Sikiö
Liisanpuisto
Llapsi
Loost Koos
Lord Est
Lossi Turunen
Mac Bueno & Dj Tatc
Magikmick
Mariska
Markat takas!
Markiisi
Matinpoika
Matti P

MC Iisi-Ö
Medium
Meissi
Memmy Posse
Michael Black Electro
Mikael Gabriel
Mikrofonistit
Mode
Monsp Connection
Mukamas_elektro
Niko & Tapsa
Notkea Rotta
OG Ikonen
Olli Peks
Olli-PA
Olli-PA & Funksons
Opaali
OPP
Otto Martikainen
Paleface
Panama Rayo
Paperi T
Petos
Petri Nygård
Pikku G & Royal Family
Pohjolan Molli
Puhuva Kone
Puisto-osasto
Pyhimys
Raimssi
Raimo
Rapped Youth
Rauhantekijä
Redrama
Reilukerho
Rekami
Retale
Ritarikunta
Rjaarli
Ronskibiitti
RoopeK

RPK
R-Syke
Ruger Hauer
Ruudolf
Saurus
Sepetus
Sere
Setä Koponen
Setä Tamu
Shaka
Signmark
Silumi
Sine Ira
Skandaali
Skeletoni
SMC Lähiörotat
Solonen
Soul Valpio
Sound Style
SP
Spekti
Spesialisti
Steen1
Stepa
Stig Dogg
Sulava
Super Janne
Särre
Tapani Kansalainen
Tarkka-a
Tasis
Teflon Brothers
Terveisin Tero
Thono Slowknow
Three Legs Luigi
Tiedemies
Timi Lexikon
Timo Pieni Huijaus
Tku Passive
Toinen Kadunpoika
Tomigun

Tommishock
TS
Tulenkantajat
Tuomas
Tuukka
Tykopaatti
UG/OD
Uniikki
Vakaat Kädet
Vapaapudotus
Vastarannan Monnit
Ville Kalliosta
Vitun Kova Ääni
Voli
Wretch
Yliurheilu-Jeff
Yor123
Zen-Miikka
Äyriäiset